

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

א-ז סיון - שבועות תשפ"ג

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

ג'טין. המביא גט - פרק ראשון דף ה עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

הוין מחרש שומה יקמן - ולא בני דעה ניהו, ואין יוכלין לעשות שלוח לגרשה, כדאמרינן בקידושין (מ"בא) דאין קטן נעשה שלוח, והוא דרין דוהן, לרובא ניהא לרבה קשא - ודקני "הקשים בחומתו", והלא אין בקיאין לשלוח לאחד שליחו - דבעי לשלוח. אי הכי - דלמדו, יבול נמי - לא ליצטרפו. אם אפשר לקיימו בעיניו - לא ימטרו, לומר "בפני נכתב ובפני נתחם!" ומשנה:

א על גב דלמדו - לא עקרו רבנן הקתיהו, גיורא שמת חוזר דבר לקלקולו, ויטבחו, הלכך השתא נמי צריך שליחו לברוק שהוא לשמה. והא אשה דלא שיהא - שהתא היא עצמה מביאה את גיטה בתורת שליחות, ובלבד שהתנש בו עד שהגיע לידן פלוני. ובלבד שהתא צריכה בו - בפרק שני (גיט דר"ב) מובחנין מבי מוטא גיטא ליהא איגרשה ומשנין דאיימיהתה עד תב דין פלוני בתורת שליחות. שלא תחלוף בשליחות - שגיטא הוא; לא חלקו הכהנים בין שלוחה לביאה אלא דאניו כולו. לאו חילוק הוא, שהרי הוצרך לומר אלא שאי אפשר. שהריא את נשי - שבחבו מביינה, הים, ובא אבן לגרשה. מטעמא מביא, שגייטא הוא: כלומר: טעמא שניא מציבדו רבנן לכל שלוח לומר כך - משום חששא. דלמא אתי בעל רבא, שנים שהביא נש - שניהם נשין בעליהם. והא אבן יבול - כלומר, אם רצו דן אומרים: אנו מעידים שגרשה נתן לה גט, או לשלוחה גט. לרבה קשא - דאמר: בו מייחיי בן תרי - צריכין לומר. אי הכי - דלמדו, חד נמי - כי מייחיי ליה חד, נמי לא ליצטרפו. ווי לא הוצרכו בו - כלומר, אמרו מנהגה לא מצריכו לומר "בפני נכתב" להחמיר, דכי מקיים גיטצריכה. אלא לחלק - דלא מצריכין ליה לתרי שהרי אחרינא. כשניסת - כבר, ולמחר הא גיורא לא מפיקין נשין. משום דניסת הוא - ואם לא ניסת לא נשקה. לא ליצטרפו, ואף על גב דאויקים - היינו חומרי. אפי' קאמי - לעולם ביסת קאמו דלא מפיקין לה, והכי קאמר: ווי לא הוצרכו לומר "בפני נכתב" להחמיר עליו ולחומריא אתר שניסת, אלא חילק תימא להחמיר עליה ולהוציאה. אלא לחלק עליה - מתחילה, שלא תיזקק לעדים. מטעמא

איו צריך לומר "בפני נכתב ובפני נתחם!" - מטעמא מאי גיטא רבנן; צריך לומר "בפני נכתב ובפני נתחם?" - דילמא אתי בעל מערעא מפסיל ליה, והשתא מינקט נקט ליה בידיה וערערו והם, ונתנו לה ולא אמר לה "בפני נכתב ובפני נתחם", אם נתקיים בחומתו - בשר, ואם לאו - פסול; ווי, לא הוצרכו לומר בפני נכתב ובפני נתחם; לרבה קשא! - הכא במאי עסקינן - לאחר שלמדו. - והאמרת: גיורא שפא יחזור תדבר לקלקולו! - כשיניסת. - אי הכי, ווי לא הוצרכו לומר "בפני נכתב ובפני נתחם" להחמיר עליה אלא להקל עליה? משום דניסת הוא! - הכי קאמר: וכי תימא להחמיר עליה ולקפח? ווי לא הוצרכו לומר בפני נכתב ובפני נתחם להחמיר עליה אלא להקל עליה, מטעמא

על גב דמסתמו איירי אתר שלמדו - מכל מקום נקט "בפני" משום דקדושת שלמדו הוא "בפני" דוקא. שלא תחלוף בשליחות - פירושו: בשליחות דוד, גיורתו חן ולא כשיח אטו חד שכתוב: אבל בו תרי אטו חד - לא גזרינן.

כשניסת - הוא דהניא לקמן: לא אמר "בפני נכתב ובפני נתחם" ויהוה ממוז - היינו כשלא נתקיים בחומתו. ואם תאמר: וליחשיבה (גיטין פ"א, ה) בהדי שלשה גיטין פסולין ואת ניסת תוליד נכחו חו' רשנו דקסבר רבא ובשלישת גיטין תצא. והכי כן תצא. ואם תאמר: לואי ליטנא דברקין שני (שם ט"ז) אית ליה לרבי יוחנן עינים שהביאו שני מלוות, דהם צריכין לומר "בפני נכתב" בו שמשע דקסבר לפי שאין בקיאין לשלוח, והכא שני חן ברייתא דרמאי דאי משני לה כשניסת - אם כן לחשיבה (שם פ"א, ה) בהדי שלשה גיטין פסולין, דהם רבי יוחנן אתי ליה בפרק השעיני (שם ט"ש) ושלש גיטין נמי לא תצאו ואין לומר דלא חשיב אלא פסול התלוי עם עצמו - דהא אמרינן בפרק השעיני: מינאני דרפיא למשטי - נטו לה ולא אמר רבי יוחנן נכתב" - ורצאו, הודלו ממוז. ואומר רבינו יחזקא: והוא מילתא דרבי יוחנן דסבר: לא תצא - קאי כלשונא קמא דבפרק שני (שם ט"ז), דאתי ליה לרבי יוחנן לפי שאין עדים מצויין לקיימו, ומנסקתא דשענתין. אי נמי, יאמר דר' רבה ורבה תנאי דרבי. כדבעינן נמי למימר דרבי (שם לרבי יוחנן).

קצנ

"אבן ישראל - (שטיינזולץ)" תוספות

אילימא חרש - ולא בעי למיטר: אבל אנו, אי שאל ראה כתיבת התג, אמר כן היה לה ללמדו: ולא אמר. "אי הכי יבול נמי - פירושו: יכול נמי שני בקיום חומתו. ואם תאמר: מאי קשא ליה לרבה? כי הוציב דלרבה נתנו ליה. דרפשי: אינו יכול - צריך קיום חומתו, אבל יבול - סגי באומר: בפני נכתב ובפני נתחם" ואין צריך שנים - הכי נמי יפטר לרבה, ודלרבה שלמדו. רבה ואמר: שומו אפילו יפטר רבינו:

אילימא חרש, חרש פר איתוי גיטא הוא? והתני: הכל פשרים לרביא את הנמ, הוין מחרש שומה יקמן! ואמר רב יוחנן: הכא במאי עסקינן - בגוון שנתנו לה קשהא ופקה, ולא הספיק לומר "בפני נכתב ובפני נתחם" עד שנתחרשו; לרבה גיטא, לרבה קשא! - הכא במאי עסקינן - לאחר שלמדו. - אי הכי, יבול נמי! - גיורא שפא יחזור דבר לקלקולו. - אי הכי, אינו יבול נמי! - פקח ונתחרש מילתא דלא שכיחא, ומילתא דלא שכיחא לא גזור בה רבנן. - והא אשה דלא שכיחא, והנן: האשה עצמה מביאה גיטא, ובבלבד שצריכה לומר בפני נכתב ובפני נתחם - שלא תחלוף בשליחות. - אי הכי, בעל נמי! אלמא תניא: הוא עצמו ששהביא גיטו, אין צריך לומר "בפני נכתב ובפני נתחם!" - מטעמא מאי אמרו רבנן: צריך לומר "בפני נכתב ובפני נתחם?" - דילמא אתי בעל מערעא מפסיל ליה; השתא מינקט נקט ליה בידיה וערערו קא מערעא עליה? תא שמע, דבעא מיניה שמואל מרב הונא: שנים שהביאו גט ממדינת תנש, צריכין שיאמרו "בפני נכתב ובפני נתחם" או אין צריכין? אמר ליה: אין צריכין, ומה אילו יאמרו בפני נכתב, והכי לא מהימני? לרבה גיטא, לרבה קשא! - הכא במאי עסקינן - לאחר שלמדו. - אי הכי, חד נמי! - גיורא שפא יחזור דבר לקלקולו. - אי הכי, בי תרי נמי! - בי תרי מילתא דלא שכיחא, ומילתא דלא שכיחא לא גזור בה רבנן. - והא אשה דלא שכיחא, והנן: האשה עצמה מביאה גיטא, ובבלבד ששהיה צריכה לומר "בפני נכתב ובפני נתחם!" - שלא תחלוף בשליחות. - אי הכי, בעל נמי! אלמא

אינו צריך לומר "בפני נכתב ובפני נתחם!" - מטעמא מאי גיטא רבנן; צריך לומר "בפני נכתב ובפני נתחם?" - דילמא אתי בעל מערעא מפסיל ליה, והשתא מינקט נקט ליה בידיה וערערו עליה? תא שמע, והם, ונתנו לה ולא אמר לה "בפני נכתב ובפני נתחם", אם נתקיים בחומתו - בשר, ואם לאו - פסול; ווי, לא הוצרכו לומר בפני נכתב ובפני נתחם; לרבה קשא! - הכא במאי עסקינן - לאחר שלמדו. - והאמרת: גיורא שפא יחזור תדבר לקלקולו! - כשיניסת. - אי הכי, ווי לא הוצרכו לומר "בפני נכתב ובפני נתחם" להחמיר עליה אלא להקל עליה? משום דניסת הוא! - הכי קאמר: וכי תימא להחמיר עליה ולקפח? ווי לא הוצרכו לומר בפני נכתב ובפני נתחם להחמיר עליה אלא להקל עליה, מטעמא

על גב דמסתמו איירי אתר שלמדו - מכל מקום נקט "בפני" משום דקדושת שלמדו הוא "בפני" דוקא. שלא תחלוף בשליחות - פירושו: בשליחות דוד, גיורתו חן ולא כשיח אטו חד שכתוב: אבל בו תרי אטו חד - לא גזרינן.

כשניסת - הוא דהניא לקמן: לא אמר "בפני נכתב ובפני נתחם" ויהוה ממוז - היינו כשלא נתקיים בחומתו. ואם תאמר: וליחשיבה (גיטין פ"א, ה) בהדי שלשה גיטין פסולין ואת ניסת תוליד נכחו חו' רשנו דקסבר רבא ובשלישת גיטין תצא. והכי כן תצא. ואם תאמר: לואי ליטנא דברקין שני (שם ט"ז) אית ליה לרבי יוחנן עינים שהביאו שני מלוות, דהם צריכין לומר "בפני נכתב" בו שמשע דקסבר לפי שאין בקיאין לשלוח, והכא שני חן ברייתא דרמאי דאי משני לה כשניסת - אם כן לחשיבה (שם פ"א, ה) בהדי שלשה גיטין פסולין, דהם רבי יוחנן אתי ליה בפרק השעיני (שם ט"ש) ושלש גיטין נמי לא תצאו ואין לומר דלא חשיב אלא פסול התלוי עם עצמו - דהא אמרינן בפרק השעיני: מינאני דרפיא למשטי - נטו לה ולא אמר רבי יוחנן נכתב" - ורצאו, הודלו ממוז. ואומר רבינו יחזקא: והוא מילתא דרבי יוחנן דסבר: לא תצא - קאי כלשונא קמא דבפרק שני (שם ט"ז), דאתי ליה לרבי יוחנן לפי שאין עדים מצויין לקיימו, ומנסקתא דשענתין. אי נמי, יאמר דר' רבה ורבה תנאי דרבי. כדבעינן נמי למימר דרבי (שם לרבי יוחנן).

1 א' בעית אימא טעמא מאי כו' - רשי' לא גריס 'איבעית אימא', דסוימא דמילתא הוא.
 2 ולבניה יתרוק נראה דרשפי גריס ליה. ומוקף להו השתא קודם שלמה, דכיון גיטת - לא
 3 תנא, כיון דליהו ליכא למיחש, דתקיים בחותמו. וליכא אלא לעו בעלמא דרשלא לשמה,
 4 אפילו א אתי בעל ומעטר - כדפרשית לעיל (עמוד א).

5 **ותסברא** ותא רבה אית ליה דרבא - לא
 6 גרסין 'ותסברא', כדפרש
 7 בקונטרס. ובסוגר, דקאמרה אלא רבי בשעת בר
 8 אבא איניש אחרינא חתדיה - לא גרסין
 9 'אלא', דאנו בן סוחר 'תסתים', ובסוגר נמי
 10 קאמרה הא מדריבי יהושע בן לוי סבר לפי שאין
 11 בקאין לשמה בר. **הא** מדריבי יהושע בר רבי
 12 יוחנן סבר לפי שאין עדים מצויין לקיימו - לא בעי
 13 לשניו דסבר באיך לישנא דפרק שני גיטין
 14 (א.א.). הדהוא לישנא דדתם. דקאמרה שנים אן
 15 עריכין לומר 'בפני נכתב' - ועוד, הויק, דקאמר
 16 עלה: תד ותא אלא נכתב - ועוד. בהדיחא שניא
 17 לאה מהני דא דרפיק. והא רבה אית ליה
 18 דרבא.

19 **והא** קיימא לן דאין עד נעשה דין הני מילי
 20 בדאורייתא כו' - רשי' לא גריס ליה. והדין
 21 עמו. דכיון דפשיטא דברבנן עד נעשה דין,
 22 כדפרש לבסוף - היכי רבי מטיילא אה קיימא
 23 תנא דאין עד נעשה דין? ודא פשיטא דלא קיימא
 24 דעתא דרבא הוי דאורייתא. ומיהו, בפרק קמא
 25 דכתובות (א.א.), שי קעת בעין חזי גבי עד קטן
 26 משתלין אותו עד דעת בני דין. ופרקי: מאי קא
 27 משמע לן? ותיבא: ותנא: ודא דין חזיה בפניו כו'. והדר
 28 פרקי: והא קיימא לן דרואי עבר בהפקירא ניהא
 29 ליה **הכי** גריס ריבון נמי: כיון דאשה שביחה
 30 לכתביא את רגל הנגא ומנין דמיתיה ליה איתתא. או
 31 פירש ריבון ותיבא: ודא דין חזיה מני מצוי למימא:
 32 וזמנין דמיתיה ליה קרוב **ביצד** יעשה - פירוש:
 33 ביצד יעשה לרבנן שתינשא כתיחלה, או אם
 34 נישאת - שתינשא. אבל לולד לא צריך פקדו
 35 דבלא תקנה לא הוי ממוה, דלית ליה כל המשנה
 36 כו'. ולרבי מאיר ביבי עשה - קודם שניואן, אבל
 37 לאחר גיטויין. ומי סבר דלרבי מאיר אין תקנה,
 38 דכיון דהוא ממוה - אמר כן כל הדרביס האלו בתה
 39 ותנא מזה ומזה. וכל דבדו רתנן לקמן ב'יהוריק'
 40 (א.א.).

41 **יטלו** הימנה ויתנוהו ליה ויאמר כו' -
 42 מכאן משמע דרפיק ריבון כל בשעת נתינה
 43 'בפני נכתב' - דקאמרה: יטלו הימנה. והוא הדין
 44 לאחר נתינת תוך כדי דיבור דמניה, ומדאמרי
 45 לעיל: שתנוה ליה כשהיה פיקח ולא הספיק לומר
 46 'בפני נכתב' עד שנתחשו. אבל לאחר כדי דיבור
 47 - מספקא רובא ליה: ומתיב לו זמן שסומקם
 48 באותו ענין ואו. וקודם נתינת מפקא לרבינו
 49 יצחק נמי אין מנינו. ומתרתן בפרק 'כל הגני' (גיטין
 50 כ.ט.א.) דמביאי טג ממדינת יבסי ויהוה. עשה תבית
 51 דין שליח ואמרת כו' - אין ראיה, דהרי אמר
 52 כשהטג יוצא ממדינת יבסי **אפילו** לא כתב בו
 53 אלא שיטה אחת כו' - פירוש: שלא ראה אלא
 54 שיטה ראשונה. דמסתמא סימיה לשמה.

1 בעמא מאי כו' דילמא אתי בעל מערקר - דטעמא מאי אמור רבנן דבעי למימר -
 2 דילמא אתי בעל ומעטר. הילכך אם לא ניסת - לא ותנשא גיטת - נוסת -
 3 אמאי לפקד: אבתי לא אתי בעל ומעטר, אן ניקום וגעריה: 'איבעית אימא' לא
 4 גרסין, אלא הוי גרסין: אלא להקל עליה טעמא מאי וכו'. **בפנינא** - כו' דך קולונא
 5 דרבה ורבה אפילו נמי אמריא קמאי. איתו

6 **ניטא** - ומרבה הוסי. ותסברא, אבל גרסין ואי
 7 נמי גרסין ליה לא לאורעיה 'תסתים' קאתי,
 8 דשפיר תסתים דרבי יהושע הוא דאמר 'לפי
 9 שאין בקאין'. אלא הוי פיקו. ותסברא הא
 10 דאמר דחידיה הוה. והא רבה אית ליה דרבא -
 11 ותר ליקיימו. הוה מילה - אמרנן לעיל: ב
 12 ובר דמיתיה גטא - מרחה. אלא דלא שכתא. **בפני**
 13 כמא נותנא לה - השלתי. לפי שאין בקאין -
 14 הלכך בתרי סגי, לדלוהו סחדי דאמר שליח 'בפני
 15 נכתב', ואי אתי בעל ות מעטר - לא
 16 בשנתקן ביה. לפי שאמר שנים אן
 17 דלקיימי הוא - בעין תלתא, כדאמרין
 18 בכתובות בפרק שני (כ.א.ב.) דקיים שטרות
 19 בשלשה. ותסברא - דהכי הוא: והא -
 20 דמסימנן לעיל דרבי יהושע בן לוי הוא דאמר
 21 'לפי שאין בקאין' - מכלל דרבי יוחנן בר
 22 בריה דרבי לעיל, אמר שנים 'לקיימו'. ודבא
 23 סימנן דרבי יוחנן הוא דאמר בפני עדים ועוד
 24 הא רבה אית ליה דרבא - ואפילו לטאן דאמר
 25 'לפי שאין בקאין לשמה' - אית ליה נמי

26 'לקיימו', ותיבי תלתא: בשליח נעשה עד ועד
 27 נעשה דין קמפילי - כלומר, אי אמרינן כי
 28 הדיכ דשליח נעשה עד - הכי נמי עד נעשה
 29 דין, קמפילי. טאן דאמר בפני שנים קסבר -
 30 ליה הדיכ דשליח נעשה עד - הכי נמי עד נעשה
 31 דין, הילכך מצטרף בהדיחא, והוא הלכתא. ויבאן
 32 דאמר בפני שליח קסבר - אף ששלוח נעשה
 33 עד - אין עד נעשה דין. הוי גרסין והא קיימא
 34 לן דברבנן ועד נעשה דין - כן גבי קיום
 35 שטרות, אמרין בכתובות (שם). שלשה שישבו
 36 לקיים את השטר וקרא ערעור על אחד מהם
 37 בו, והותין בה לממטר עד נעשה דין כוז'
 38 ומובחין. ותיבא: ועד נעשה דין - מילי בעדות הידיש
 39 דאורייתא, אבל דברבנן - עד נעשה דין, כיון
 40 דאשה כשרה כו' - אי מספקת בגיטין - ותיבא
 41 דמיתא ליה אשה. ומסתמא עלה לאבשרי נמי
 42 בשנים. ואשה לא חווא לאצטרופי בהדיחא
 43 דלא תלתא. ויציא - מי ששנאה אהו גט שיש
 44 דלא אפילו (לה) יוציא - בתמימה, והוא הדין
 45 הוא, ובפני נכתב. ומשול דלא אמר חזי ולד
 46 ממוזי אתא לקמה דרבי אחי - באותה העיר
 47 שחזי וכתבא אותו. ממונה איש - דקיימא לן
 48 (קדושין כ.ב.) כל שאינו עד עד מבין נסוק
 49 וקודשין לא יתא לו עסק עמוהו. וזון ממנו גברא
 50 רבה לאורוי ויכי נעבדי. אלפי צריבת - אלא
 51 בשיטה אחת.

52 **אפילו**
 53 **אמר** רבי מאיר **למעמה**, דאמר רב המנונא משמיה דעולא: אמר רבי מאיר כל המשנה ממקובע
 54 **לשבעה חקמים בנישין** - יוציא, והולך ממוה. בר תריא בעי לאתויי גיטא, אהא לקמיה דרבי אחי דהוה ממונה אנשיו. אמר
 55 **ליה צריך אתה לעמוד על כל אות גיטות** לקמיה דרבי אמי ורבי אסי. אמרי ליה: לא צריכת. וכי תמא אתה עבד
 56 **להונקרא**, ונפצא אתה מוציא לעו עבד גיטת וריאשונים. קמה בר בר חנה אייתי גיטא, פלגא אפיתב קמהו ופלגא לא אפיתב:
 57 **קמהו**. אהא לקמיה דרבי אלעזר. אמר ליה: אפילו לא כתב בו אלא שיקח אתה לשמה, שוב אינו צריך. בר אשי אמר:
 58 **אפילו**

59 **אמר** רבי מאיר **למעמה**, דאמר רב המנונא משמיה דעולא: אמר רבי מאיר כל המשנה ממקובע
 60 **לשבעה חקמים בנישין** - יוציא, והולך ממוה. בר תריא בעי לאתויי גיטא, אהא לקמיה דרבי אחי דהוה ממונה אנשיו. אמר
 61 **ליה צריך אתה לעמוד על כל אות גיטות** לקמיה דרבי אמי ורבי אסי. אמרי ליה: לא צריכת. וכי תמא אתה עבד
 62 **להונקרא**, ונפצא אתה מוציא לעו עבד גיטת וריאשונים. קמה בר בר חנה אייתי גיטא, פלגא אפיתב קמהו ופלגא לא אפיתב:
 63 **קמהו**. אהא לקמיה דרבי אלעזר. אמר ליה: אפילו לא כתב בו אלא שיקח אתה לשמה, שוב אינו צריך. בר אשי אמר:
 64 **אפילו**

ג'טיון. הגמביא גט - פרק ראשון דף ו עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"
 רש"י תוספת

אפילו שבע קולומס וכן גמליא - תיקון הקולמוס והקפל שבע כשתיקרוה לשמו, כשחורבין אותו ומחליקין אותו. ולי נראה: קן קולמוסא - קול הקולמוס כשזאת כותב. וקול הדיעה. שזאת נשמע כמי שאומר "קן קן". ואית דגריסי: קל קולמוסא. דנפס לשואק - שפר יצא לשוק, למקום שיש עם זה אדם הרבה. כמו דרימא איניש אחרימא אשכוחא - ששמו בשמו של זה. ואמר ליה: ו (לכובר לו - גט. הא רבה אית ליה דרבא - ונתנו דמי גמריה, הא כיון דגמריה למרינה הוא - בעינן לקימו. מתיבא - שיבוט קבועה. אחת בסודא ואחת בגודריה. והולכין תלמידים מזה לזה, ומשאר עירות להן, ללמוד תורה. בגמריהו פרידן - ואין מכירין החתמות. איתרפא - דעמנא ומשן שביחד מתיבתא אתא. מבי דאעמא - לכלל - וקבע שיבה בסודא. ודשמאל הואי בנודרשא. אבל משקיא אל, ואף על גב דגמריה, דמשגלה ובינה לכלב (מלכיס ב' כח) הוה שרי ותמנר עמו - ולא פסקת תורה מיהו. מרקס - למורוה של שלם בסופו, הוי מדינת הים במורוה של רבי ישראל. ורקס - עעמיה. כפוחא - במרוח העולם, הוא מדינת הים. מעי לעצמו - של שלם. ובבל החם קימא - בין עכו לעפון. לבר מבבל - דאיכא עטמנא לחתירה. כמחלוקת ליוחסין - בפרק "עשרה" ופסוקי (דקיימא ליה: דאיכא קול קל לא הארעה עיסה לארץ ישראל, וארץ ישראל עיסה לבבל. ועיסה עמה עד הדין הוא. איכא גמריא - ערבה שהיה הסוככה לגשרו. והני נגריי - רבי ארשיי. והא רבה אית ליה רבא - וביון דגמריה למרינה הוא - בעינן לקימוה והני - דבי ארשיי. אזלי לשואק - לאקטיספון, ומסרין ליה שם עדיות ותומנן שם בשטות, והשטרות בני דמי אקטיספון עד זמן שניגביה, לפיכך בני אקטיספון מכירין חתימת בני ארשיי. הלכך עז שנתחם בארשיי ושחלתו לאקטיספון - עדים מצויין טרידין, ואף בני ארשיי כשהולכין שם לשוק קיימיהו. אבל בני ארשיי אינן מכירין חתימת בני אקטיספון, ועל פי שהולכין שם תמיד לחדרה. אבל דאם השוק בשוקיהו טרידין, ואינן נותנין לב להסתכל ולדכרי חתימת בני הני. מעיבא לעריסא - משורה הבתים שבמד שרות העיר, לשורה שבגדה. משונת לשונת - סתם שכנה שלשה בתים, במסכת עבודה זרה (א.א.) גידי. אין ענין משתחין בבתיהן. שטרדין בסודא, ואין מכירין חתימת שבעיהם. לא צריכא - ובבל כארץ ישראל דאי

אפילו קן קולמוסא וכן גמליא. תניא פותיה דרב אשי: המביא גט ממדינת הים, אפילו הוא פברת וסופר בעליה, הוא בעליה וסופר פברת, אפילו נכנס ויצא כל היום כפול - פשר; הוא פברת וסופר בעליה הא לא קא הוי ליה! אלא לא פגון דשמען קן קולמוסא וכן גמליא. אמר מר: אפילו נכנס ויצא כל היום כפול - פשר. מאן? אילמא שליח, השתא הוא פברת וסופר בעליה דלא הוי ליה - אמרין פשר, נכנס ויצא וביעריא? אלא סופר? פשמיא! משום דנקנס ויצא נפקליניה? - לא צריכא. דנפס לשואק ואחא. מהו דתיבא? איניש אחרימא אשכוחיה ואמר ליה. קא משמע לן. איתמר: קבל - רב אמר: כארץ ישראל לגטיון, ושמואל אמר: כהוציא לארץ לימא בהיא קא מיפלגי, דמר סבר: לפי שאין בקיאות לשמה, והני גמריי, וקר סבר לפי שאין עדים מצויין לקימוה, והני נמי לא שכיחוי! - ותקפרא? הא רבה אית ליה דרבא! אלא, דכולי עלמא בעינן לקימוה, רב סבר: כיון דאיכא מתיבתא - מישיבה שכיחוי, ושמואל סבר: מתיבתא בגמריהו טרידי. ואמר נמי, אמר רבי אבא אמר רב הונא: עשנו עצמינו בבבל כארץ ישראל אמר רבי, מבי אתא רב לבלל. מתיב רבי ירמיה, רבי יהודה אמר: מרקס לפומרת, ורקס - פומרת, מאשקלון לדרום, ואשקלון - פדרום; מעפו לצפון ועכו - בצפון; והא קבל לצפונה דארץ ישראל קימא, דכתבי: "ויאמר ה' אלי מצפון תפתח הירק", והני, רבי מאיר אמר: עכו - כארץ ישראל לגטיון. ואפילו רבי מאיר לא קאמר אלא עכוה דמתקבא, אבל קבל דמתקבא - לא! הוא מותיב ליה, והוא מפרק ליה: לבר מיכבל. עד היכן הוא קבל? אמר רב פפא: כמחלוקת ליוחסין קד מחלוקת לגטיון ורב וסף אמר: כמחלוקת ליוחסין, אבל לגטיון דרבי הכל עד ארבעה הניגין דנישאר. רב הקדא מצרוד מאקטיספון לבי ארשיי, ומבי ארשיי לאקטיספון למצרוד.

קסבר: לפי שאין בקיאות לשמה, והני גמריי! - ותקפרא? והא רבה אית ליה דרבא! אלא, דכולי עלמא בעינן לקימוה, והני פיון דאזלי לשואק לחתם - הנך דיעי פתימות דא והני, והני פרתהן לא ידעי, מאי מעמא בשקיהו טרידי. רבה פר אבוה מצרוד מעריסא לערסא. רב ששת מצרוד משכונה לשכונה. ורבא מצרוד אוחתה שכונה. והא רבא הוא דאמר לפי שאין עדים מצויין לקימוה! - שאני בני חמוזא, דגידי. רב הנין משתעי: רב קנא אייתי גיטא, ולא ידענא אי מסורא לנהרעא אי מנדרעא לסורא. אתא לקימוה דרב אמר ליה גיטא למימר "כפני נכתב וכפני חתם" אלא צריכנא? אמר ליה: לא צריכת, ואי

אפילו קן קולמוסא וכן גמליא. תניא פותיה דרב אשי: המביא גט ממדינת הים, אפילו הוא פברת וסופר בעליה, הוא בעליה וסופר פברת, אפילו נכנס ויצא כל היום כפול - פשר; הוא פברת וסופר בעליה הא לא קא הוי ליה! אלא לא פגון דשמען קן קולמוסא וכן גמליא. אמר מר: אפילו נכנס ויצא כל היום כפול - פשר. מאן? אילמא שליח, השתא הוא פברת וסופר בעליה דלא הוי ליה - אמרין פשר, נכנס ויצא וביעריא? אלא סופר? פשמיא! משום דנקנס ויצא נפקליניה? - לא צריכא. דנפס לשואק ואחא. מהו דתיבא? איניש אחרימא אשכוחיה ואמר ליה. קא משמע לן. איתמר: קבל - רב אמר: כארץ ישראל לגטיון, ושמואל אמר: כהוציא לארץ לימא בהיא קא מיפלגי, דמר סבר: לפי שאין בקיאות לשמה, והני גמריי, וקר סבר לפי שאין עדים מצויין לקימוה, והני נמי לא שכיחוי! - ותקפרא? הא רבה אית ליה דרבא! אלא, דכולי עלמא בעינן לקימוה, רב סבר: כיון דאיכא מתיבתא - מישיבה שכיחוי, ושמואל סבר: מתיבתא בגמריהו טרידי. ואמר נמי, אמר רבי אבא אמר רב הונא: עשנו עצמינו בבבל כארץ ישראל אמר רבי, מבי אתא רב לבלל. מתיב רבי ירמיה, רבי יהודה אמר: מרקס לפומרת, ורקס - עעמיה. כפוחא - במרוח העולם, הוא מדינת הים. מעי לעצמו - של שלם. ובבל החם קימא - בין עכו לעפון. לבר מבבל - דאיכא עטמנא לחתירה. כמחלוקת ליוחסין - בפרק "עשרה" ופסוקי (דקיימא ליה: דאיכא קול קל לא הארעה עיסה לארץ ישראל, וארץ ישראל עיסה לבבל. ועיסה עמה עד הדין הוא. איכא גמריא - ערבה שהיה הסוככה לגשרו. והני נגריי - רבי ארשיי. והא רבה אית ליה רבא - וביון דגמריה למרינה הוא - בעינן לקימוה והני - דבי ארשיי. אזלי לשואק - לאקטיספון, ומסרין ליה שם עדיות ותומנן שם בשטות, והשטרות בני דמי אקטיספון עד זמן שניגביה, לפיכך בני אקטיספון מכירין חתימת בני ארשיי. הלכך עז שנתחם בארשיי ושחלתו לאקטיספון - עדים מצויין טרידין, ואף בני ארשיי כשהולכין שם לשוק קיימיהו. אבל בני ארשיי אינן מכירין חתימת בני אקטיספון, ועל פי שהולכין שם תמיד לחדרה. אבל דאם השוק בשוקיהו טרידין, ואינן נותנין לב להסתכל ולדכרי חתימת בני הני. מעיבא לעריסא - משורה הבתים שבמד שרות העיר, לשורה שבגדה. משונת לשונת - סתם שכנה שלשה בתים, במסכת עבודה זרה (א.א.) גידי. אין ענין משתחין בבתיהן. שטרדין בסודא, ואין מכירין חתימת שבעיהם. לא צריכא - ובבל כארץ ישראל דאי

אפילו קן קולמוסא וכן גמליא. תניא פותיה דרב אשי: המביא גט ממדינת הים, אפילו הוא פברת וסופר בעליה, הוא בעליה וסופר פברת, אפילו נכנס ויצא כל היום כפול - פשר; הוא פברת וסופר בעליה הא לא קא הוי ליה! אלא לא פגון דשמען קן קולמוסא וכן גמליא. אמר מר: אפילו נכנס ויצא כל היום כפול - פשר. מאן? אילמא שליח, השתא הוא פברת וסופר בעליה דלא הוי ליה - אמרין פשר, נכנס ויצא וביעריא? אלא סופר? פשמיא! משום דנקנס ויצא נפקליניה? - לא צריכא. דנפס לשואק ואחא. מהו דתיבא? איניש אחרימא אשכוחיה ואמר ליה. קא משמע לן. איתמר: קבל - רב אמר: כארץ ישראל לגטיון, ושמואל אמר: כהוציא לארץ לימא בהיא קא מיפלגי, דמר סבר: לפי שאין בקיאות לשמה, והני גמריי, וקר סבר לפי שאין עדים מצויין לקימוה, והני נמי לא שכיחוי! - ותקפרא? הא רבה אית ליה דרבא! אלא, דכולי עלמא בעינן לקימוה, רב סבר: כיון דאיכא מתיבתא - מישיבה שכיחוי, ושמואל סבר: מתיבתא בגמריהו טרידי. ואמר נמי, אמר רבי אבא אמר רב הונא: עשנו עצמינו בבבל כארץ ישראל אמר רבי, מבי אתא רב לבלל. מתיב רבי ירמיה, רבי יהודה אמר: מרקס לפומרת, ורקס - עעמיה. כפוחא - במרוח העולם, הוא מדינת הים. מעי לעצמו - של שלם. ובבל החם קימא - בין עכו לעפון. לבר מבבל - דאיכא עטמנא לחתירה. כמחלוקת ליוחסין - בפרק "עשרה" ופסוקי (דקיימא ליה: דאיכא קול קל לא הארעה עיסה לארץ ישראל, וארץ ישראל עיסה לבבל. ועיסה עמה עד הדין הוא. איכא גמריא - ערבה שהיה הסוככה לגשרו. והני נגריי - רבי ארשיי. והא רבה אית ליה רבא - וביון דגמריה למרינה הוא - בעינן לקימוה והני - דבי ארשיי. אזלי לשואק - לאקטיספון, ומסרין ליה שם עדיות ותומנן שם בשטות, והשטרות בני דמי אקטיספון עד זמן שניגביה, לפיכך בני אקטיספון מכירין חתימת בני ארשיי. הלכך עז שנתחם בארשיי ושחלתו לאקטיספון - עדים מצויין טרידין, ואינן נותנין לב להסתכל ולדכרי חתימת בני הני. מעיבא לעריסא - משורה הבתים שבמד שרות העיר, לשורה שבגדה. משונת לשונת - סתם שכנה שלשה בתים, במסכת עבודה זרה (א.א.) גידי. אין ענין משתחין בבתיהן. שטרדין בסודא, ואין מכירין חתימת שבעיהם. לא צריכא - ובבל כארץ ישראל דאי

ואי עברת אהני – משמע דכפמי נכתב? מועיל בארץ ישראל. והא דאמר בסוף פרק שני
(גיטין ב.ג.) בארץ זר לאו אירוביה ממכנין – מהנינא. היינו משום דאידי בלא אמר
"כפי נכתב" סתם מכיאי וגו בארץ ישראל. אבל אי אמר – ממכנין ארוביה, כדאמרין
הבא.

ויתנו (את) הילך בונה – לפי שהן משתתף
בארץ ישראל והו בנייה ובנותיה
משתעבדים בעלי מונות. היינו "בונה" –
בשביל מונות. ועוד מפרש. כדאמר בירושלמי:
עובד את הבה, שמכר אתו ללמוד תורה ודלך
ולמוד. **אמר** רבי יצחק שתיס חתבין –
הלבית גירולת פוסק כרבי יצחק. ואף על גב
דפליג אמתתא. דרודע היה שאינה עיקר. ואמר
רבינו ע"ה. פירש רבי יצחק גן אברדם. והוא
לרבינו אליהו. דקראק שנתחבן לכתוב הפסוק
לדרישני כי הבא, כי כשאדם שלח אינת
לחבדיו – מתוך שיכולת שיהיה מקראו ב"ב לחבדו
לשון צד. בלא שירטוט. מיהו. בירושלמי פרק
בבבא גומליה משמע קצת דאמר. קדאמי התיב
מזו לכתוב תרתין תלת מילין מן פסוקאי: ומייה?
רבי מנאש כתיב כתב לרבי אשעיני רבי שמי?
דאשתקך מצעיה היה מאד ישנא אחרתין –
משמע שלא היה כותב אלא שלם אינת
לשמינא. ולא לדרשה – ואף על פי כן קודם הפסוק
שלא לכתוב כסדרו ומיהו. הריבה מכאי שם
שניהא שהו חתבין לדרשה. קדאמי: מר שקבא
שלה כתב לריש גלותא דהוה קאי ודמין כומרא.
פירוש: כשהיה שוכן עכו היו מותרין לבעו
"ישראל אל תשמה אל גיל בעינים", וכן הריבה
מכאי שם. והא אמר: דאמר בדיקמין רבד'
(מנחות ב.ב.) ובפרק שני גומליה (ש"ס.) דתפילין
אין ירציהו אפילו. הלא אמרנו ליה או ארבע
לימות ירציהו שירטוט: ואומר רבינו הם דתפילין
לא בעי שירטוט על כל שיטה ושיטה. אבל עשה
שירטוט אחת למעלה. וכותב תחתיה מנה עשה
ואומר רבינו הם: דאין לשרטט תפילין על כל
שיטה ושיטה. כדאמר הלל בירושלמי בפרק "מבא"
מילוקין: כל הפשוט מדרב ועושה – נקרא
הדיטון. וכן משמע בדיקמין רבד' (שם ב.ג.).
קדאמי התיב. תפילין אין ירציהו שירטוט. ופריך
מזו דתינא: כפי הורה שבלה ותפילין שבלה –
אין עשיתן כפי מונות. לפי שאין מורדין לקדשה
חמורה לקדשה קלה. הא מורדין – עושין. והא
מוזח בעי שרטוט: ומשני: תנאי היה. ומרלא
מזח: הכא בטאי מונות: במשורטוטין – משמע
דאין גירולת לשרטט בלל. לא ספר הורה ולא
תפילין – היינו משום דנקרא הדיטון. ומיהו. אם
אין הספיק יולד לכתוב יפה שלם מוטע "הא צ"ל
לשרטט על כל שיטה ושיטה. משום "הא ארץ
ואנוהו". והא דאמר בקרא דגמליה (ש"ב.)
"דברי שלום ואמת" – מלמד שירציהו שירטוט
בכמינה של הורה. אמר רבינו הם: דלאו הייט
ספר הורה. והא לא בעי שירטוט. היינו
מוזח. וקרי ליה "אמינה של הורה" – על שם

**ואי עברת אהנית. מאי "אי עברת אהנית"? דאי אתי
בעל מערער – לא משתחנן ביה; פרתניא: מעשה
באדם אחד שהביא גט לפני רבי ישמעאל. אמר לו:
צריך אני לומר "כפי נכתב ובכפי נתתם" או איני
צריך? אמר לו: בני מתיבין אתה? אמר לו: רבי,
מכפר סיפאי אני. אמר לו: צריך אתה לומר "כפי
נכתב ובכפי נתתם". שלא תיסקר לעדים. לאחר שפיר
בכנס לפני רבי אלעאי. אמר לו: רבי, והלא כבר
סיפאי מוגלעת בתחום ארץ ישראל. וקורבן לצפורין
יותר מעכשיו? תנן, רבי מאיר אומר: עכפ –
ישראל לגיטין. ואפילו רבנן לא פליגי עליה דרבי מאיר
- אלא בעכו דמתרקא, אבל כבר סיפאי דמקרא -
לא! אמר לו: שתוק, בני, שתוק, הואיל וינא תדבר
בדיתה - ינא. - הא איהו נמו שלא תיסקר לעדים
קאמר ליה! - לא סימיתו קמיה. שלח ליה רבי אבהו
לרב חסדא: גיטין תפאי משם לכאן, אין צריך לומר
"כפי נכתב ובכפי נתתם". לימא, קסבר: לפי שאין
בקיאי לשמה, והני גמירי? - ותסברא? והא רבה
אית ליה דרבא! אלא, דכולי עלמא בעינן לקיימו,
וכין דאיפא רביא דסלקו ונתת, משיבש סביה. אמר
רב יוסף: מאן ליכא לך דרבי אבהו רב סבבא הוא?**

דאי אתי בעל כ"ו – אבל לא אי אמרת. ואתי בעל ומערער – מיפסיל: תריא – דאף
מי שאינו צריך לומר, אם אמר – מתיב – כפי סיפאי – גם מוקם. שלא תיסקר – האשה
לעדים, אם יקרא עליו ערערה. והא אמר נתיב כ"ו – ולא משום דרצין, ומאי קשיא ליה
לרבי אלעאי? לא סימיתו קמיה – דרבי אלעאי, לסימא דגמליה דרבי ישמעאל. משם
לכאן – מבבל לארץ ישראל. דכפמאי הוא –
ראוי לסמוך עליו. והא (רמי) הילך כ"ו – שהו
משתתף בארץ ישראל. ומניחין שנתתין ענוותה,
ובטלים מפריה ורביה, שנקל בעיניהם לדיים
וילדות. שתיס – שתי תיבות מתיבין מן המקרא
בלא שרטוט. בשלמא מילתא דתליא בכפרא –
אי לא היה סבר לה מדות. לחיי – כלומר,
שפיר מצית למימר דלאו גברא רבא הוא. ומאי
לא שפיר ליה – הא נמיא רבבי יצחק. ואכפסי
מיה על ידיה – למה לך סוד. לכוין בדריס –
הסתומה על אמיתתם. ותנא וקיי פליגשו –
כפולש בגבעת חבתי "ותננה" – סודיה הלל.
ובזב מצא לה – בקשרה. נימא מצא לה –
לקדשה מפרש. ואכפריה – גרסינן. נימא מצא
לקדשי – כדמפרש טעמא ואודי. נימא באורי
פיקום – דרבין היה לכתוב את השער, ולא
ליסכן בגולה ליעשות כרות שפכה. ומשום
דסבתא הוא – הקפיד עליו וברחה מפני
אימתו. גילוי עריות – שבעיניו זמן סתילתה
בעת צינה. והוא יראה לומר: לא שבלתה,
ועמשתו גרה. שפיתו דפיס – כי הבא. או
פעמינן שברחת מפניו ונפלת באחת הפחתים
או בגשה. וחילול שבת – משמע שמדובר על
או מבלשת משחשיבה. מפני אימתו. הוא אינו
יודע. עשרתם – פירות שאכל לומר. ערבתם
– עירובי הצירות.

ועוד, והא איהו דישלח ליה לרב יהודה: בני אדם העולין משם לכאן הן קיימו בעצמן: ויתנו
(את) הילך בזונה ותקדשה מכרו בין וישתו", וכתב ליה בלא שירטוט. ואמר רבי יצחק: שתיים
פותבין, שלש אין פותבין, במתניתא הנא: שלש פותבין, ארבע אין פותבין! אמר ליה אבין:
אפוי פל דלא ידע הא דרבי יצחק לאו גברא רבה הוא? בשלמא מילתא דתליא בכפרא – לחיי;
הא – וגברא היא. וגמרא לא שמיעי ליה; ועוד, הא רבי אבהו הוא דאפסיס קמיה על ידיה,
דתיב: "ותננה עליו פליגשו", רבי אבהו אמר: ובזב מצא לה, רבי ויתנן אמר: נימא מצא לה,
ואשכחיה רבי אבהו לאליהו, אמר ליה: מאי קא עבדי הקדוש ברוך הוא? אמר ליה: עסק
בפילגש בגבעה. ומאי קאמר? אמר ליה: אבהו בני קד הוא אומר, ויתנן בני קד הוא אומר.
אמר ליה: הם ושלום, ומי איפא ספיקא קמי שמיאי? אמר ליה: אלו ואלו דברי אלהים תיים
הן; ובזב מצא לה הקפיד, נימא מצא והקפיד. אמר רב יהודה: רבב בקשה, ונימא אוחלו
מקום; ובזב ונימא, ונימא. אפא דאמרי: אידו יאבד וכתב: ובזב – ובזב – אונסא,
ונימא – פשיעוהא. אמר רב חסדא: לעולם לא ישל אדם אימה ויתרה בתוך ביתו, שחיי
פילגש בגבעה השיל עליה בעלה אימה ויתרה, והפילה פניה רבבת מישפאל. אמר רב יהודה
אמר רב: כל המפיל אימה ויתרה בתוך ביתו, סוף הוא בא לדי שלש עבירות: גילוי עריות,
ושפכות דמים, וחילול שבת. אמר רבה בר בר נה, הא דאמר רבנן: שלשה דברים צריך
אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה, עשרתם? ערבתם? הילוקין את חגי: צריך
למסורנו

שיש בו שני חידושים. וכן פירש רבי תנאי. רבי אבהו פירש שיש דגמליה (ש"ס.) אויפירא ושלא בדי. דאתאי כתיבה
כתיבה מדתבין (רימה) ל"ה. איני כותב על הספר ב"ר ואמאי לא יפא נאמתייהו תורה: ואי במזוח מירי – נימא, דאם כן הייתי מביקש ודכוסטוטו כמזו במזוח. והא דאמר במבסכת פורסיס
(פרק ראשון תלכ) את רבי שאיל לכתוב אלא אם כן סירבל, וריעה שאינה מוסגלת פסולה – היינו ארבעה שרטוטין: מלמעלה ולמטה ומעדין. ודחוק. **ובזב** – מצא לה נימא מצא לה –
מיומנה עילי דריש: לשון זונה. והא אמרנו. ומנל לך חיי? ונתן משעבד ואמר רבי תנאי: מרעה לחודיה. כדמכתב קראי. דאפילו פולגשמי לא היה רכס לחודי ארי ונתמא,
כדתיב: בא לא פליגש אבין וכתבין "התנינה ערוותה על שני מותן אלמנת זנות". מצא לה – מצא לה. הא אמרנו. הא אמר בסנתרדין בפרק "כר גודל" כ"ה. שאין לה לכתוב ישראל
שעל כל בית השחי ולא ביתהו וחי' זומת: תבת את הורא התיב. מהכנינו התם בני גמר. **נימא** – בערות – כפד עולם אמר אדמותו שני פולגש בגבעה שבת איה. ורבינו תנאי כתב
שלש עבירות – גילוי עריות, ושפכות דמים, וחילול השם, ושלשתן היו בפולגש בגבעה, ולחכי לא חשיב אבר מן החי. **ערבתם** פירש בקונטרס: עירובי הצירות. ואין נראה. אלא שם
תפירש בקונטרס בימיה מילוקין (שבת ל"ד). ופריך התיב: הא גופא קשיא אמרת: עם חשיכה רבתה, אל ספק חשיכה – אל. ודרי: תני ספק חשיכה מערבין ומשני: כאן – עירובי
פירש בקונטרס: דרישא בעירובי החמין, וכדכפסי חשיבא אין מערבין. וכן פירש רבינו תנאי. היינו משום דבעירובי החמין מתמירין טפי. שיש לה סמך מן הפסוק. וכן משמע בפרק
"מי שהוציאנה" (עירובין ב.ג.) בגי הלכה כדכפסי חשיבא בעירוב. רב פפא אמר: אנטרין, סלקא דעתא אמינא: יתני מילי בעירובי צירות, אבל בעירובי חמין – אימא לא.

בתפוחי של צדיקים - ב"הכלל שחשתי" (תולין ה.ג.) אבר מן החי - שנאבר מהם אבר מן החי, ומפני איתנו חובנו בעבדי אבר מן החי וחבואו תחתיו, שלא יבין העומדים עליו לחרף ולגנות, ויבדו למוסרין - כח ברזל להלשין עליהן, לנגוד - מרובנו ומקנינו; נגיבא - היה חולק עליו, קולו - שלשלת של ברזל שנתנונין השם המכותבים למלכות לזריעה.

זמירא - לשורר בבית המשתאות, ימיר שכר - היה מר, דמנא - כבוד, מארינא - שם מקום. קנאה - כפעם, כהמת עצר שבעתו, קנאה היא לשון שאדם מתעבר על ריבו או על ריב אחרים, כמו "קנא קנאת" (מלכים א יט) ובמו "בקנאו את קנאתי" (מגדבר ב.ח); צעקת לניפא - שגולל ממנו, ויודד לחיו, ליהוי מונותיו, כלילא - היה עושה עשרות לחתנים, יש שד לבוסק צבועות ומצויחות בגפרית ומלח שקורין ניי"ל, ויש של וחרו חרסם, כפיפלוס - חיל שנתלה אפסיפיוס, וחרס שבא טיטוס עליהם, ועל האריות - מפרש שפך חרדא דסותה (סנהדרין ט"ז) וזאת אהי המקשקש, רב הסדא - תלמידו של רב הונא הוה, ולא היה משיב בפניו, ויבן יבן קרב וזאת - אמר ליה רב הסדא לריש גלותא; קרא כתיב, מה ענין כ"ו - והלא מעצפת מנגדי כוהנה הוא האלהים מדרבנן - אינו אסור אלא מדרבנן, קרא בעשרה של מלך מיידי, שיהיה אסור מלכתב הכוהנה ויכלה צדקיהו בגולה, וחסדאן מילך - חסדים ונאים דברין, שלשים - מוצעומים, וחיב קאמר קרא; אמ שלמיס - מונותיו, וכן אמר רבי, וכן נגזו ועבר - ויהי ק"ו שלמיס לעשרים ברבא, וכן ידו גזיה, שהגזיה עוברת - כך גזו מן לצדקה, ודבר.

1 בתפוחי של צדיקים - ב"הכלל שחשתי" (תולין ה.ג.) אבר מן החי - שנאבר מהם אבר מן החי, ומפני איתנו חובנו בעבדי אבר מן החי וחבואו תחתיו, שלא יבין העומדים עליו לחרף ולגנות, ויבדו למוסרין - כח ברזל להלשין עליהן, לנגוד - מרובנו ומקנינו; נגיבא - היה חולק עליו, קולו - שלשלת של ברזל שנתנונין השם המכותבים למלכות לזריעה. זמירא - לשורר בבית המשתאות, ימיר שכר - היה מר, דמנא - כבוד, מארינא - שם מקום. קנאה - כפעם, כהמת עצר שבעתו, קנאה היא לשון שאדם מתעבר על ריבו או על ריב אחרים, כמו "קנא קנאת" (מלכים א יט) ובמו "בקנאו את קנאתי" (מגדבר ב.ח); צעקת לניפא - שגולל ממנו, ויודד לחיו, ליהוי מונותיו, כלילא - היה עושה עשרות לחתנים, יש שד לבוסק צבועות ומצויחות בגפרית ומלח שקורין ניי"ל, ויש של וחרו חרסם, כפיפלוס - חיל שנתלה אפסיפיוס, וחרס שבא טיטוס עליהם, ועל האריות - מפרש שפך חרדא דסותה (סנהדרין ט"ז) וזאת אהי המקשקש, רב הסדא - תלמידו של רב הונא הוה, ולא היה משיב בפניו, ויבן יבן קרב וזאת - אמר ליה רב הסדא לריש גלותא; קרא כתיב, מה ענין כ"ו - והלא מעצפת מנגדי כוהנה הוא האלהים מדרבנן - אינו אסור אלא מדרבנן, קרא בעשרה של מלך מיידי, שיהיה אסור מלכתב הכוהנה ויכלה צדקיהו בגולה, וחסדאן מילך - חסדים ונאים דברין, שלשים - מוצעומים, וחיב קאמר קרא; אמ שלמיס - מונותיו, וכן אמר רבי, וכן נגזו ועבר - ויהי ק"ו שלמיס לעשרים ברבא, וכן ידו גזיה, שהגזיה עוברת - כך גזו מן לצדקה, ודבר.

21 וישראל אל גול בעמיים. ולישלח להו ומנא להו וישלח לא ישתו וין ימר שכר לשותיהו!
22 אי מההוא, הנה אמינא הני מילי ומרא דמנא, אבל דפומא שרי, קא משמע לן. אמר
23 ליה רב הונא בר גמן לרב אשי, מאי דכתיב: "קניה ודימונה וערערה"? - אמר ליה:
24 מתוותא דארין וישראל קחשבו - אמר ליה לן: אפוא אנא לא דענא דמתוותא דארין
25 וישראל קא חשבו? אלא רב גביהא מארינאזא אמר בה מעמיא: כל שיש לו קנאה על
26 חבירו, ודומם - שוכן עדי עד עושה לו דין - אמר ליה: אלא מעתה, "צקלנ וזרמנא
27 ונסקנא" הכי נמי?! - אמר ליה: אי היה רב גביהא מפי ארינאזא קנא, הוה אמר בה
28 מעמיא. רב אחא מפי חזאיה אמר בה הכי: כל מי שיש לו צעקת לניפא על חבירו, ודומם
29 - שוכן בפנה עושה לו דין. אמר ליה ריש גלותא לרב הונא: בלילא מנא לן דאמרו?
30 אמר ליה: מדרבנן, דתנן: בפולמוס של אפסיפיוס גזרו על עפרות חתנים ועל האריות.
31 אדרכי קם רב הונא אפגניו, אמר ליה רב אשי פתיב: קרא פתיב: "כה אמר ה' אלהים
32 הוה המצונפת והרם העמורה ואת לא ואת השפלה תנבה ותבואה השפול". וכי מה ענין
33 מצונפת אצל עמורה? אלא לומר לך: בזמן שמצונפת בראש פהו גזול - עמרה בראש כל
34 אדם; נסתלקה מצונפת מראש פהו גזול - נסתלקה עמרה מראש כל אדם. אדרכי אתא
35 רב הונא, אשפחניהו דהוה יתבי, אמר ליה: האלהים! מדרבנן, אלא חסדא שמך ותסדאן
36 מילך. רבנא אשפחיהו למר בר רב אשי דהוה גדיל פלילא לברתיה. אמר ליה: לא סבר
37 לה מר "הוה המצונפת והרם העמורה"? אמר ליה לן: דפומא דפתן גזול - בגברי, אכל
38 גנשי לא. מאי "את לא ואת"? דרש רבי עזריא, וזמין אמר לה משמיה דרב אמר, וזמין
39 אמר לה משמיה דרב אמר: בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לישראל: "הוה המצונפת
40 והרם העמרה", אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם, אתה למה
41 לישראל, שהקיימו לפניך בסניו "נעשה" ל"שמע"? אמר להן: לא ואת להן לישראל,
42 שהשפילו את הגבוה והגדוה את השפל והעמידו צלם פתיכל? דרש רב עזריא, וזמין
43 אמר לה משמיה דרב אמר, וזמין אמר לה משמיה דרב אמר, מאי דכתיב: "כה אמר ה'
44 אם שלמים וכן רבים וכן נגזו ועבר". ונו? אם היה אדם שמונותיו מוצמזמין ועשה
45 מןו צדקה, וכל בשמן מרובין, מאי "וכן נגזו ועבר"? תנא דבי רבי ישמעאל: כל תנאז מוכסיו ועושה מןו צדקה - ניצל
46 מדינה של גיהנם; משל לשתי רחילות שהיו עוברות בפנים, אחת גזוה ואחת אינה גזוה, גזוה עברה, וישאנה גזוה לא עברה.

קסא

רשימי. הגמביא גט - פרק ראשון דף ז עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"

תוספות

1 **השתא** בתמולן של צדיקים כו' - אמר רבנו תם: ולא פריך אלא גבי מידד דאבילה, דנאני
2 הוא לצדיק שאובל דבר איסור. ולהכי לא פריך גבי רבי ישמעאל שקרא וזתה
3 בפרק קנא דשבת (ב.ב.), ובגי יתרה בן נבאי שדרה עד זמנא (תנינא ט.ו.), והביא דפרק
4 שני דכותבות (כ.ה.) והעלו בער לבזונה על פני - ולא גריס ליה רבנו תם. אף על פי שיש
5 שם אבילת איסור תרומה לאשתו ולבניו, שכן
6 אסורין תרומהו, מכל מקום כיון שחכם עצמו אין
7 נעשל באבילת איסור - אין סברא לתקושתו, רב
8 ימיה רב אבא דאישתילי רבי דעמי קודם הבראה
9 (פסחים ק"ב.) אף על גב דאמר תם (ק.ה.),
10 ומיתוהו באסכרה, ובראש השנה (כ.א.ו.) בסים
11 המשיבא דבבלאי בעמא רב ומתיב, אין
12 דבר מנוה כל כך אבילת על השטריא בשעת
13 האיסור. **והוא** יפילס חליים - בפרק בתרא
14 דבוכים (קט"ו.) ותיקא ין: אף על פי שהפיל לך
15 ירידים אדרכי (וירקא ין) אף על פי שהפיל לך
16 חליים - אתה חזק **השכם** והערב גליחן
17 דרש דום' - כמו דרמויה חמה (שבת קי"ה.) אף
18 על גב דאמר בבבא קמא (ג.א.) המסור ריש
19 לשעמיס על גבא עשר חותלה - הא האמר דזני נמלי
20 דאית ליה דינא בארנא. אי נמי - השכם עליהם
21 לבית המדרש קאמר, לעוסק בתורה.
22 **זמירא** מנא לן דאסור - פרק בטרסות: לשורר
23 בבית המשתאות, כו' משמש במקאמה;
24 ולישלח ליה מחבא "בשיר לא ישותו יין". ובפרק
25 בתרא דסוטה (מ"א.) תנן: משבעלה מסדורין בטל
26 שרי בבית המשתאות, שנאמר "בשיר לא ישותו
27 יין". וראי לתומרי ביבאנא דהוואו בירושלמי
28 דההא קאמי ודוכן סומרא, שמתנענע ביהוה, ישיר
29 של מצוה שרי, כגון בשעת חופה ששועין לשמח
30 וחתן וכלה **עשרות**, חתנים - פירש בקטרת:
31 עשרה ממש, ואין נראה, דאמר עלה בפרק שני
32 דסוטה (מ"ב.) לא של חאלה על ודל ודל חתם,
33 אבל של קים ועל אולת - מותר, ואין דרך
34 לעשות עשרה משל קים, אלא, עשרות שעשים
35 בעין כפה, ובראש כל אות' דקאמר - לא
36 דוקא בראש ממש, אלא מלעלה חרשא, ובמסכת
37 מדות (סוף פרק שלשים א"ל.) תנן: העשרות
38 שבדלותן, פירשו נמי הגאונים: בעין כיפות
39 ודחבא דכויא דרבמא אשה' (שבת נ"ב.)
40 דקאמר: נפוק מנה ליללי בנידרעא, והדוקא
41 לחתנים אסור, דומיא דעשרות כלות, דמפרש
42 בסוטה (מ"ב.) דהיא עיר של חוב, ובפרק "מבא
43 אשה" (ט"ז.) אמר לא לתנא אשה בעיני על חוב -
44 ממכלל דבזול שרי, אלא דוקא חתנים וכלות
45 אסור, משום שפוחה יתירה, כדאמרינן תננים
46 **בזמן** כבית ס.ה.) זה אפר מן סבראש חתנים.
47 **בזמן** שמצפת בראש פהו גזול - ואתה של
48 כהן הדיית קרייה מנבעת, כדכתיב (שמות כח)
49 "ועשת להם אבנטים ומגבעות". ומפרש רבינו
50 יצחק בן אברהם: משום דמכתיב הדיית כל היה עין
51 והיתה גזולה קרייה ומנבעת, אבל כל כהן עין
52 היתה טקנה קרייה מצפת. מדרו אמר רבינו יצחק
53 דאשכחן בלשון הגמרא דרבי נמי מצפת של
54 הדיית פכיר "באישונה" בימא (בהב.) דאמר:
55 נוטל מצפת של אחד מןו, ואפילו היו שוות נטק
56 דכא בראש כהן גדול, לפי שאין אסור אלא
57 לחתנים, כדמפרש - כעין כהן גדול, שהוא ראש
58 ושיר בישראל.
59 **הכי**

1 כל שפוע ויוד משהו אמנון - כשרי בקונטרס אמנון ולפינו, הדיו לעד דרום -
 2 ארץ ישראל. ולחוק. לצד צפון - חרצה לארץ. ומטרי לרבינו שיהיה דאמן בן אמאי נקט
 3 רבי יהודה קפלוראי: היה ליה למימר: רואין כאילו חוט מתוח מטורי אמנון עד אוקיינוס, כיון
 4 דהנא קמא גמי לצד גבול צפוני של ארץ ישראל אקתא: ונראה לרבינו יצחק. דטורי אמנון
 5 משתפע ויודר לעד מזרח ולעד מערב. וחודו של
 6 דה דה הגבול מערב של ארץ ישראל. והסכת
 7 שבים - רואין כאילו חוט מתוח מטורי אמנון,
 8 כלומר מחודו של דה, עד גול מצרים. וקפלוראי
 9 לרבי יהודה אלא לעין נסין שבצפון ארץ ישראל.
 10 ונראה שהכתוב דחוקו לרשי' לפרש כן, דכתיב
 11 'והי' יהיה לכם גבול צפון מן הים הגדול תתא
 12 לכם עד הרי' 'ומתרגמינן 'הרי הדר' - טורי
 13 אמנון. אלמא הכתוב בא לעין גבול צפוני. ומיהו,
 14 יוכל להיות שיהיה תקוע בקצו צפונית מערבית,
 15 אבל בשפע ויודר לעד מזרח. רבי' יהודה אומר
 16 כל שבגנו ארץ ישראל בר - א של רבתי פטר
 17 דהוה: דבגנון היה הדי החתומים לרבי יהודה
 18 במעשה, שאנו במערכת של ארץ ישראל. והשיב
 19 דלא קיימא לן כרבי יהודה. אבל קודם, וכו' רבי
 20 יהודה היה מביח בכל ארץ ישראל שעד אוקיינוס,
 21 שכולם היו בקיאות לשמה או שערים מעיין
 22 לקיימם, שאין צריך לומר 'כפיני נבתי' דכר' ש
 23 לומר: דלא כבשו הכל עליי בבל, א, ימי, דברש
 24 בקונטרס: דכל שבגנו ארץ ישראל - דהיינו ש
 25 הים שבגנו ארץ ישראל, דלא איירי ביבשה שעד
 26 אוקיינוס (אל בניסן שבים הגדול דחוקו, כדכתיב
 27 דהושע י"א) עד 'הי' הגדול כולו העמש היה
 28 בגולכם' וכתיב (שמות כג): 'ושהי את גבולך מים
 29 סוף ועד ים מלפתים ומגדבר עד תהרה'. פירוש:
 30 ים סוף - לעד דרום, ים פלשתים - לעד מערב,
 31 מדרב - למזרח, נהר פרת - לעד צפון, ועוד יש
 32 לומר: שהיה יודע שהיו כולם בקיאות לשמה, לפי
 33 שהיה יודע להם עד זכרון שבעה עשר, ומשם
 34 האילך אל הי' ישראל עד הי' העולם, במדבר
 35 בסוף מנחת (ק"א). מעור כל עבר מפרש ומקטיגני
 36 כלפי מזרח - אין מביחין אל ישראל ולא אבידם
 37 שבשמים. המוכר - עבדו לסוריא מזה - אין
 38 לומר דבגט פשיטא להו דהוי חתומי לארץ,
 39 כדתיא בסמוך, ועבער מיבעיא להו - דאמן בן הוי
 40 כדתיא איפכא ממה דפשיטא ליה לרבי חיי בר
 41 אבא. בשלשה דרכים שוותה סוריא בר -
 42 נקט ושלתיו לשון זכר, אף על גב דסוריא לשון
 43 נקבה - משום דעבד ונסי הוי לשון זכר, ושיך
 44 לעמוד בו **כיושב** יחיד - פירש בקונטרס:
 45 שלא יודע לה לשל כל ישראל ביחד, כמו בכיבוש
 46 ירושה, וכבשה לצורך כולם. אבל דוד לא כבש
 47 אלא לעצורו. אבל בספרי מפרש טעם אתר. בסוף פירש' 'וזהו עקב', דמשמע לפי שלא
 48 היתה עדיין כל ארץ ישראל בכבושה, כדאמר רש"י. סמוך לפירוטא שרף אל הורשת. פירוש:
 49 ביטוי שהיה מונך לירושלם, וזכבס אורח דהרים ארעא צובתא אבל אתר של
 50 ארץ ישראל בכבושה - דריש התם מדכתיב (דברים יא) 'כל מקום אשר תדרוך קם גרלכם'
 51 וגו' שכל מה שהיו כובשים מחוצה לארץ - היה קודש, ואפילו יחיד.
 בשידה

1 העשרה לברוך - כלומר, מפני שהיה מחלבת כל טעה. ולא מפסיק אוריא - בין ספינה
 2 לארץ אין שום ארץ, ומזיא בארעא מביבחה דמר. רב נתמן פ' יצחק אפר - דקך מתיבחה
 3 דהמביא גט, אי גברותו דארץ ישראל, כולי עלמא לא פליגי - דבארץ ישראל ניהו,
 4 ואף על גב דאין ספינה גושטי. דטעמא דגט לא משום יניקא מן הקרקע הוא. כמעשה
 5 וכביעות. הילך לא שנת נודר ולא שנת ביבשה.
 6 כי פליגי בין הגדול - שהוא תחום מערב של ארץ ישראל.
 7 ארץ ישראל. ופליגי תנאי, איכא למנא דאמר: שפת הים הוא הגדול, וים נופח לאו ארץ ישראל
 8 היא, ואיכא למנא דאמר: ים נופח מארץ
 9 ישראל. איתור אין - מקצוע צפונית מערבית
 10 של ארץ ישראל דה הרי, וברגנים ירושלמי
 11 מתרגם: 'הר הדר' - טורי אמנון. ובתיב
 12 (מגדור לב) 'הי' יהיה לכם גבול צפון מן הים הגדול תתאו לכם עד הרי', שמע מינה. דה
 13 הדר תקוע ביים. והדר גבול צפוני לארץ ישראל
 14 הוא. וסתם הרים משופעים הם, ויש ששימש
 15 רוב כהמלה יום או יומים, וקאמר תנא מדיק
 16 היא ארץ, מרגל הדר או מראשו. כל שישפע
 17 ויודר פסורי אמנון ולפינס - לעד ארץ ישראל,
 18 דהיינו לעד דרום - הוי ארץ ישראל, הגבה
 19 הדר הוא הגבול. מטורי אמנון ולחוי - לעד
 20 צפון - חרצה לארץ. והכין שבים - אי הים
 21 שבמערב, רואין אותו כן. נהל מצרים - הוא
 22 תחום ארץ ישראל במקצוע מערבית דרומית,
 23 ומחור לים הגדול, דכתיב בגבול נגב (שם)
 24 'ונסב הגבול מעצמות נהלם מצרים הים'
 25 ותרואתו הימה, ומצפון ארץ ישראל כן דר
 26 הדר לנהל מצרים. וזה מערבית צפונית וזה
 27 מדרומית מערבית. והים במערב, ויש מקום
 28 שהים נכנס לתוך ארץ ישראל מהלך ימים רבים
 29 בין דר הדר לנהל מצרים. ובאותה נביטה יש
 30 נסין, וכן מתפשטין למערב לתוך הים חוץ מבין
 31 מקצועות התחום, שאין שוקן דר הדר
 32 ונחל מצרים. ולחוי, רואין כאילו חוט מתוח
 33 מסוף דר הדר ממערב עד נהל מצרים. שהי
 34 כל מה שבתוך מקצועות הללו - ארץ ישראל
 35 היא, וכן החוט ולפינס בו. רבי יהודה אומר -
 36 כל הים שבין ארץ ישראל לארץ ישראל, ואפילו
 37 עד אוקיינוס למערב שהוא בסוף העולם - הרי
 38 הגדול הוא ארץ ישראל, שאמר (שם) 'ים הגדול
 39 וגבולו, וזהו ארץ ישראל קרא תיבחה ארץ למינך'
 40 דאך רוחב היה בכלל התחום. והכין שבצידו
 41 כי - כלומר, ואם יש לנו חלק בסוף - לא
 42 לעד מערב יש חלקו, אלא לעד צפון ולעד
 43 דרום. שיש נסין בים ומתפשטין אל הגדול
 44 לצפון ולדרום עד שמועיין ומושבין חוץ מכנגד
 45 ארץ ישראל, ושם רואי למתוח הים ממזרח למערב.
 46 והתחיל מהלך מזה שבגנו ארץ
 47 ארץ ומה שבגנו ארץ חרצה לארץ. ורואין כאילו חוט מתוח מקפלוראי - עדי הושתב
 48 בחודו של דר הדר בראש נבוה, שהוא תחום צפוני. ועד ים אוקיינוס - שהוא בסוף
 49 העולם למערב, ומנהל מצרים עד ים אוקיינוס. מן החוט ולפינס - לעד הבריה, דהיינו
 50 לפינס, כלומר, בין שני החוטין - חוץ ובניסן ארץ ישראל. והוא דחין למים, ונסין דנקט -
 51 משום דירושין דחוקים דבהם, ויחיבין במעשה ובטביעות. והוא תרתי פותיחא לדלעל
 52 פליגי שכתב הגט בין הגדול לחלן מחוט המתוח מטורי אמנון עד נהל מצרים, מאן
 53 דאמר: מביא ארץ ישראל - רבי יהודה היא. דאמר: כל שבגנו ארץ ישראל הרי הוא ארץ ישראל, ואיך כרבו. מיכני' להו לנפין - דמן החוט ולפינס לעד מזרח. דלא הימא
 54 שפת הים הוא הגבול, ואפילו במקום שהוא מתפשט ונכנס לתוך בין שני מקצועות התחומין. לא צריכי' קרא - בין שותן החוטין הם. סוריא - היא ארם עובד, וכבשה שול דהוסיפה
 55 על ארץ ישראל. כמובר בחוזה לארץ - ותנן לקמן (מגנא). המוכר עבדו לחוצה לארץ - יצא לחרות. דקסנין ללוקח, משום דעבד שייך במצותו. ואסור לצאת מארץ לחוצה לארץ.
 56 סוריא לעצמה של ארץ ישראל לחלן מעכו. לנישין אין - משום דבקאין לשמה. או שכידו לקיימו. לקביים לא - דלאו מארץ ישראל הוא. עפרה טמא - שגורו עליה. ואף על גב
 57 דסביקא ליה לחאי תנא: כיבוש יחיד שמה כיבוש, כדקיימא יחיבת במעשה, אפילו וכו' נודר עליה. והמביא גט מסוריא - לארץ ישראל - כמביא בחרצה לארץ, דלא שכידו שייחא.
 58 וחרצה ליבנם לה במחרה נבנם - מה שאין כן בארץ העמים. ולקביה מפרש מאי היא.

1 **בשירה** תיבה ומגדל - פירש בקונטרס: מה שאין בן בארץ העמים, ורבי היא. ונראה
2 שרעה לפי שידה תיבה ומגדל דוקא. ולכתיב לא מצו לאוקומי כרבי יוסי בר
3 רבי יהודה, דהא לא מטרה אפילו בארץ העמים. ובתום פירש, כן. דהא על כרחי שידה
4 תיבה ומגדל לא דוקא נסתא, אלא משום דנקט בבבבאיי. אלא דהא חזין אפילו רובב על
5 הסוס, כיון דסבר רבי אהל זרוק לא שמיח אהל.
6 כדפירש בקונטרס, וכדוכחו, דמסיק דבסריא על 1
7 איריה לא גזרו. וראו בן כרבי יוסי מתיא. 2
8 והרעה ליכנס לה בטוהרה - היינו בקרו, או רובב 3
9 על הסוס, מה שאין בן בארץ העמים, דטמא. וכן 4
10 משמע הלשון קטע. דקאמר דאפילו רבי לא פסק 5
11 מטמא בו. ושמענו כרבי יוסי אריא בשעת 6
12 טפי. ומידה, על כרחי כרבי יוסי נמי לא אתיא 7
13 אלא מטעם דמסיק אליבא דרבי, ודוקא 8
14 העלם משום דגזרו על איריה ועל גושו כ"י. 9
15 **אלא** בארץ העמים דגזרו על גושה ועל איריה 10
16 - והא דמביע לן בבבב בפרק "כתן גזול" (ט"ב). 11
17 ארץ העמים משום גושה גזרו עליה או משום 12
18 איריה גזרו - הכי פירושו: משום גושה - ואת 13
19 דמאחיל על הגוש הוא, ועשאוהו חכמים במאהל 20
20 על גזות, ויכול להכנס שם בשיח תיבה ומגדל. 21
21 ואל זלמנא על הארץ עצמה, ולא יוכל להכנס שם 22
22 בשום ענין. והכא בשמעתא "על גושה - היינו על 23
23 מגזע גושה, ריעל איריה - או משום מאחיל על 24
24 הגוש, או משום איריה ממש. **גזרו** על גושה 25
25 ועל איריה - והקשה חזק רבי יעקב דארוליי. 16
26 דבמסכת אהלות (פרק שני משנה ג) תנן: ואלו 27
27 מטמאין בבגזו ובמשא ואין מטמאין אהל - ע"כ 28
28 כבודיה, וארץ העמים אחרת. ודמיין כפרסא בפי 29
29 מתיבה לארץ ארץ, דמאחיל גזרו עליה ולא מטמא 30
30 - דמשום אירי עצמו גזרו, ולא משום מאחיל על 31
31 הגוש. ואין לשון ארץ העמים משמע כן, אך ש"י. 32
32 לומר איריה כגון שיש דף או גשר ראשון אחד 33
33 בארץ וראשו השני בחוצה לארץ, ומנחה כלים 34
34 תחת ראשו ושני - דאין מביא מטמאה עליהן. 23
35 ותירחי. וא"כ א"כ משום מאחיל על הגוש גזרו 35
36 עליו. איבא דאוקומי ר'י שמעון, דאמר: כרבי 36
37 גיטא אין מטמאין באהל, ולא התמיר על ארץ 37
38 העמים יותר מקברי גזר עצמו. ועוד תירץ רבינו 38
39 תום: והדייא משנה - קודם שגזרו על איריה, 39
40 כדארמין בפרק קמא דשבט (ט"ב). דמעיקרא גזרו 40
41 אנגיטת גזרו ותו לא. **אלא** על גב דאמריה לגז 41
42 שבט משום מתיב ארץ ישראל לא גזרו רבנן - 42

1 בקונה בפראוי ירושלים - לקמיה מפרש לה. בפירו"ש בהפרכיא, ודוקיישי בלע"ו.
2 כיבוש יוד - דודו, שלא היו כל ישראל בידו כרחי שזו שבטו שזו חילו 3
3 ובכשזה לערוך כל ישראל קודם חלוקה. אבל אלו כל כבש אשלו השבט. בשירה תיבה 4
4 ומגדל - ובכשזה אהות באויה, והנה שאין בן בארץ העמים. ורבי היא. **יבי מטמא** - 5
5 קסבר: אהל זרוק לא שמיח אהל. הכי מפרש 6
6 בערבוי: אהל המטלטל - לא שמיח אהל בשעת 7
7 לטולתו. ולכך, חיצנה דקא פסיקו האי אהל 8
8 בינו לארץ ארץ העמים - לאו חיצנה היא. 9
9 ואשמענו האי גזא דסוריא דלעיל, דאפילו רבי 10
10 לא קא מטמא אלא בארץ העמים. דגזרו על 11
11 גושה - ע"כ נמשא. ואלא אהל, כגון אם האהיל 12
12 לעיל, דארמין בפרק שני דאהלות (משנה ג). 13
13 ועל איריה - שיהא דנגסל איריה טמא, 14
14 ואפילו לא נגע ולא חסית תא ששה. אבל סוריא 15
15 - על גושה גזרו מגזע היסט, אבל על איריה לא 16
16 גזרו, והאי לא נגע ולא חסית. בפירו"ש - 17
17 בפליכי, ודוקיישי בלע"ו. אונו - שטר מכירה, 18
18 כגמו: והיו אונות ושטרות ויזאק על שמו נבאב 19
19 בתרא (נבאב). אפילו בשבת - אם לקח מן הגז 20
20 ורעה לילך לדרובי שבט. **דאמר רבא** - 21
21 במסכת שבט (קמטא). **משום** שיהא ארץ ישראל 22
22 - לרש גזים ולישב ישראל בה. **עבר** שהביא 23
23 נש - ממדינת הים, ומרץ לומר "פני נבחה" 24
24 כאשר המביא גיטה. דארמין במתינתין גיטין 25
25 ט"א. ואי גיטי נשים ואחד שחרורו בשם 26
26 למוליך ומביא. **עצמו** קח - דנאמן הוא על 27
27 שחרורו. לומר "פני נבחה", ואין צריך עדים 28
28 לקימו. נכסים לא קנה - דעזי, עדים, שבער 29
29 קיום שטרות. כל נכסי - בועי - מי מניק; 30
30 "עצמו נכסיו" חרי דבורי נניה, אבל "כל 31
31 נכסי", כיון דבחר דיברא אתו ליה שחרור 32
32 עצמו ומתנת נכסים, בקיימט לן לקנן: הכותב 33
33 כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין, שהוא בכלל 34
34 נכסים, הלכך, אין המתן אחי" - מתמן אחאי, 35
35 דלא פליגין דיברא, אזי דלמא פלגינן. כיי 36
36 דהוא **אגט** אשה - שאנמנא להביא אי גיטה, 37
37 ולומר "פני נבחה". אחי זה ואחד זה - כן 38
38 "עצמן נכסיו" כ"ל בן נכסיו". הכותב כל נכסיו 39
39 לעבדו - כגון "כל נכסיו נתונין לך", יצא בן 40
40 חורין - שאף הוא בכלל נכסים, וכל שאר 41
41 נכסים נמי קנה. שייך קרקע כל שהוא לא יצא 42
42 בן חורין - קרקע על דוקא, כדאמר בבבא 43
43 בתרא בפרק "מי שמת" (ק"א). לא יצא בן חורין - דבשלמא רישא דהא, ואל דעתה 44
44 תנחת לשווא - לא אמרין שריי, אבל הכא תנחת לשווא - אמרין. לדיריה נמי 45
45 שייך, וכי אמר "כל נכסיו לך" - אשאר נכסים קאמר, ולתפלו ליה קאתי, ולא שרייה 46
46 כיון דלא אמר "עצמן נכסיו".

1 **אלא** משום מתיב ארץ ישראל לגזרו רבנן - 1
2 אלא משום מתיב ארץ ישראל לגזרו רבנן - 2
3 "הדר" (עירובין ס"ח). והוא יניקא דאשתפך חמיה, אתו לקמיה רבא. אמר לה: לשיליו 4
4 אשתי, אי גריבה - דחיינו עליה אגב אמימה. ולא בארתי משמעו דרבי ומגיליה היה. שדיו 5
5 עריבין לחמני רבי יודקא ומגיליה היה. ודא ליה אשתא - מסוכן הוא, ובלא אמימה 6
6 מחללין עליו שבת. ועל ידי גוי איירי חתם, כדפירש שם בקונטרס. וכן פירש רבינו גונאל, 7
7 כדארמין בפרק "מפנין" (שבת קט"א). דהיא משבעה עד שלשים. אפילו אמרה "גריבה אני" 8
8 - אין מחללין עליה את השבת. והא דאמר בסוף "מפנין": עד מי פתיח הקבר - אביי (משמיה רוב יחודה) אמר: שלשה, ורבה משמיה רוב יחודה אמר: שבעה, ואמרי לה: שלשים - לא 9
9 לחליל עליה שבת קאמרי ופליגי, אלא רב אמר דאמר אמר ח"א. ולא פליגי, וכולו כבידא לזו כבדרעי, דאמרי: חיה שלשה שבועה שלשים. ורוחח לומר דמעת לעת בעינן, דהא עובדא 10
10 היה תוך שבועה של מעת לעת. והא דאמר התם לעיל באורך יניקא דאשתפך חמיה, והא לזו רבה: ניהו ליה חממי מגו ביתיה. ומנחן על ידי גוי - דהיא איסורא דרבנן שרי, בחצר 11
11 שלא עריב, שום מצות מילתא. כגון לחמו ל תמין - אסור. ואין ללמוד מטאן דהיה לומר לא להביא ספר בשבת דרבי תרמילי - ולא דמי. ודוקא משום מילה, 12
12 דהיא שבת דתמין. ומידה, הליכות גורלות משמעו דאפילו איסורא דאורייתא שרי על ידי גוי לערוך מילה. שפירשי: דלוחין מיתו ביחא חרין רשתו דהביס. לפי דהא קאמרי נחום 13
13 חיה אגב אמייה - אגב שבת, שבעה, ואמרי ריבה אני, שמחללין עליה שבת. ונראה דלא יתכן לומר דהוסיף ליה על ידי ישראל, דעל ידי ישראל היה אסור לחללה בשביל כל דקאמר 14
14 בפרק קאמ דחילין (ט"ב). דגובשל לחולה בשבת - אסור לביאי, גזרה שמוא ריבה בשבילו. אבל על ידי גוי נחא, דשרי לחרות. ושמוא דקא לערוך ומגיליה הוא שרי, אבל לערוך דבר 15
15 אחר - אפילו על ידי גוי אסור לחרות. והא דתנן בפרק שני דביצה (כ"ב). לא יחם אדם חמין לרגליו אלא עם כן ראיין לשהיה - ואמרין נמי בגמרא דביצה (כ"א). ממלאת אשה קיריה 16
16 בשף אף על פי שאינה יריבה אלא לחיתה אלא, וכן ממלא נחתם הבית של מים אף על פי שאין צריך אלא לקחתן אחר. - משום שמתח ים טוב וחייתו וחייתא. **אלא** אמר 17
17 אביי - פירוש: לא משום קושיא דרבא חזר בו, דאביי לא חשיב ליה פירכא. דסבר לא פלגינן דיברא. דאקשיא דרבא לא משני מדי. אלא נראה לו סברא לומר טפי דבתריתיהו לא קנה, 18
18 ידו בעל השטר על התחתונה.

ג'טין. המביא גט - פרק ראשון דף ט עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"

לעולם הוא בן חורין - פירש בקונטרס: מדיקאמור רב שמעון לעולם" - למשפט דלא שאנ חורין מדיקאמור קנה ועצמו ושאר נבסיו חן מן השניור, ולא שנה היכא דלא קנה שאר נבסיו, כגון שלא הוכיח שם חוקקע ששייר, וכתב ליה "חורין מביח כור קרקע", ודחשאת לא קנה שום קרקע, ודבכל חד וחד איכא למימר היינו הואו דשייר - אפילו היב הוא בן חורין, דהוא לא קרקע דהוא, ולא שייריה. אלאמא: פלגין דיבורא, דהא "כל נכסי קאמר ליה, ולא קנה אלא את עצמו, ואת נמי, דקאמרה: עצמו קנה, נבסיו לא קנה - כרבי שמעון סבירא קל. והאמר רב תנן הלכה כרבי מאיר - דלא יצא לחירות, שקילי רבי יוסי - כדמפרש גאולת שפטים ישק - ראי דהא לנשק, ופי אמר רב תנמן הכי - דלא פלגין דיבורא, שכיב טיע - יחור ככלי מונחין, בבבא בתרא (גומבא), שתיי יצא עבד שם חירות - ואסור להשתעבר בו. אלאמא: פלגין דיבורא תתם - דאמר רב תנמן הלכה כרבי מאיר, טעמא דלא משום דלא פלגין דיבורא הוא, דהא כי מינ חורין שם שניור קרקע פלוגי, דליכא פלוגתא דידיבורא - קאמר רבי מאיר, דלא יצא לחירות, ולא אעמו משום דלא ברת גטא יצא, דלבי אשת כתיב "ספס כריתות" (דברים כד), ושחוריו עבדים גמדי "לה" "לה" מאשה, דכתיב "וחפשה לא נתן לה" (יקרא יט) וכתיב "וכתב לה", ובענין דהו כריתות, ובין דאיכא למימר דיבורא ביה נחת לשניורא, והוא לא חזיר בתוך המתנה, דלא אמת ליה "עצמן נבסי קניין קל" - לא כריתות גמור הוא, אבל היכא, לא שייך, כי

הבא - חור כריתות ליכא, ונתתרחי שיה אתה, כל זמן שלא אתי, ושבו אתי יכול לחזור - שקדשו חסם, וזכי מילתיה דרבא בעבד שהביא גיטא, או כרת גיטא הוא, ונתי דיבורא לא קנה, דבענין קיום - אבל עצמו קנה, דפלגין דיבורא, אם יש עליו עוררין - לפסול, היתקין בתחומיו - או העדים עצמן יעידו שתומחהו, או עדים אחרים יעידו, ועוב אתי - פסול, דבני ארץ ישראל דאי בקיאן לשמה. דרבי יוחנן - דאי איתפרש שיה, דבעל הבעל ערער עליו לפסול, מושגתא אביל

מפרש בגמרא, שוו למוליק ולמביא - לומר "בפני נבכח". **גמרא** חוין מחרש שוה וקמן - שאין בהם דעת, ואין שילוחתן שילוחת לגרש, כל בג - כלומר, כל שטר, חין מניש נשים - לקמן בענין מפרש טעמא.

העולם ה'מרום'. א נמי אפילו סתמא, דכיון דרעת שכיב מרע לשחררו - דרעו שיקנה בשעה שראיה לשחרר, דהיינו מחיים, ואם האמרה כיון דסתמא דרעת על שכיב מרע לחזור בו אם יעמוד, אמאי אינו חור בעבדו שיה לומר: דחלק תקנה נבסיו ויה. אם מה שחור נבסיו, אם מה שאינו חור בעבד, וסתמא דרעת נכח שיאמר לו וכנסים. ומיזה: אם בתב כריתות אפילו אם שוה, אלא אינו א"ל מותר" - אין גראא שיעיל ענינו זה וכן עליו, ואין חור בעבד, מאיר שנתנה בפירושו. **הלם** משום דלאו כרת גיטא הוא, ונתי דיבורא לא קנה, דבענין קיום - אבל עצמו קנה, שמו" (בבא בתרא קנא) ובעי למימר: עבדא במקריק דמי, ופרקי עליה מהך דשייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין, וקאמר עלה רב דימי: עשו מטלטלין שניור אצל עבד, ואמר ליה רבא לרב תנמן, מאי טעמא? ואמר ליה: משום דעבדא במטלטלי דמי, ומטלטלי יהי שניור אצל עבד, ומשני רב אשי: אן משום דלאו כרת גיטא הוא, תנמן דרע תנמן פירש טעמא משום דעבדא במטלטלי דמי - לית ליה טעמא דלאו כרת גיטא הוא ואומר רבינו תם: דהתם הכי פירושו: אן משום דלאו כרת גיטא הוא תנמן, שכך השיב רב תנמן לרבא, אלא משום דעבדא במטלטלי הוא, שלא השיב כל רב תנמן עובדא, והשתר רב אשי דהתם, לטעמא דפירש בבא - טעמא דרב תנמן יהי משום דלאו כרת גיטא הוא, נכח שהיה אפיש שב. **והאמר** רבי יוחנן דרבי דבלי כר - אומר רבינו תם: דעיקר מילתא דרבי יוחנן איתמר בפרק שני דכתובות (בבבג) בני פלוגתא דמעילין לכחונה על פי עד אחד, ואף על גב דהתם גמיי מייחיל כלישנא דמייחיל ושאב, ותיקין עדו חוספתא כתובת כר, וחספתא בבא בתרא אב, לרבי דבורא ומתחיל הווימר כתבו הכי בשם רבינו יצחק.

סמוך אחי - שפסולין החותמה, ולקמה בחוקת אשת אש, אלא חורין ערער ולקחות, ושבחה אשה לטרוף מן הארץ, כדאמרין בירושלמי, **שוקו** וכן אמר, ואם האמרה בשלום אשה - ותיקין עובדא, אבל בעבד מה ענין שיה לא יצא משום דאסור בת חורין ובפשה, לא ליחבה היא כליש לעבד וגו' דהשדיה מנדידת דם ולא אסור בשפחה ויש לומר: דחידשו ענין דא דאסור בת חורין, ומה שאינו מתחייב במצות, **ששוו** גטי נשים לשחוריו עבדים - איכאפא דהו ליה למימר: ששוו שחוריו עבדים לגיטי נשים, דעיקר דין מוליק ומביא חור באשה, ולא אב דעד השתא איירי בגיטין - נקטיה ברישא.

קעג "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"

לעולם הוא בן חורין - פירש בקונטרס: מדיקאמור רב שמעון לעולם" - למשפט דלא שאנ חורין מדיקאמור קנה ועצמו ושאר נבסיו חן מן השניור, ולא שנה היכא דלא קנה שאר נבסיו, כגון שלא הוכיח שם חוקקע ששייר, וכתב ליה "חורין מביח כור קרקע", ודחשאת לא קנה שום קרקע, ודבכל חד וחד איכא למימר היינו הואו דשייר - אפילו היב הוא בן חורין, דהוא לא קרקע דהוא, ולא שייריה. אלאמא: פלגין דיבורא, דהא "כל נכסי קאמר ליה, ולא קנה אלא את עצמו, ואת נמי, דקאמרה: עצמו קנה, נבסיו לא קנה - כרבי שמעון סבירא קל. והאמר רב תנן הלכה כרבי מאיר - דלא יצא לחירות, שקילי רבי יוסי - כדמפרש גאולת שפטים ישק - ראי דהא לנשק, ופי אמר רב תנמן הכי - דלא פלגין דיבורא, שכיב טיע - יחור ככלי מונחין, בבבא בתרא (גומבא), שתיי יצא עבד שם חירות - ואסור להשתעבר בו. אלאמא: פלגין דיבורא תתם - דאמר רב תנמן הלכה כרבי מאיר, טעמא דלא משום דלא פלגין דיבורא הוא, דהא כי מינ חורין שם שניור קרקע פלוגי, דליכא פלוגתא דידיבורא - קאמר רבי מאיר, דלא יצא לחירות, ולא אעמו משום דלא ברת גטא יצא, דלבי אשת כתיב "ספס כריתות" (דברים כד), ושחוריו עבדים גמדי "לה" "לה" מאשה, דכתיב "וחפשה לא נתן לה" (יקרא יט) וכתיב "וכתב לה", ובענין דהו כריתות, ובין דאיכא למימר דיבורא ביה נחת לשניורא, והוא לא חזיר בתוך המתנה, דלא אמת ליה "עצמן נבסי קניין קל" - לא כריתות גמור הוא, אבל היכא, לא שייך, כי

הבא - חור כריתות ליכא, ונתתרחי שיה אתה, כל זמן שלא אתי, ושבו אתי יכול לחזור - שקדשו חסם, וזכי מילתיה דרבא בעבד שהביא גיטא, או כרת גיטא הוא, ונתי דיבורא לא קנה, דבענין קיום - אבל עצמו קנה, דפלגין דיבורא, אם יש עליו עוררין - לפסול, היתקין בתחומיו - או העדים עצמן יעידו שתומחהו, או עדים אחרים יעידו, ועוב אתי - פסול, דבני ארץ ישראל דאי בקיאן לשמה. דרבי יוחנן - דאי איתפרש שיה, דבעל הבעל ערער עליו לפסול, מושגתא אביל

מפרש בגמרא, שוו למוליק ולמביא - לומר "בפני נבכח". **גמרא** חוין מחרש שוה וקמן - שאין בהם דעת, ואין שילוחתן שילוחת לגרש, כל בג - כלומר, כל שטר, חין מניש נשים - לקמן בענין מפרש טעמא.

העולם ה'מרום'. א נמי אפילו סתמא, דכיון דרעת שכיב מרע לשחררו - דרעו שיקנה בשעה שראיה לשחרר, דהיינו מחיים, ואם האמרה כיון דסתמא דרעת על שכיב מרע לחזור בו אם יעמוד, אמאי אינו חור בעבדו שיה לומר: דחלק תקנה נבסיו ויה. אם מה שחור נבסיו, אם מה שאינו חור בעבד, וסתמא דרעת נכח שיאמר לו וכנסים. ומיזה: אם בתב כריתות אפילו אם שוה, אלא אינו א"ל מותר" - אין גראא שיעיל ענינו זה וכן עליו, ואין חור בעבד, מאיר שנתנה בפירושו. **הלם** משום דלאו כרת גיטא הוא, ונתי דיבורא לא קנה, דבענין קיום - אבל עצמו קנה, שמו" (בבא בתרא קנא) ובעי למימר: עבדא במקריק דמי, ופרקי עליה מהך דשייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין, וקאמר עלה רב דימי: עשו מטלטלין שניור אצל עבד, ואמר ליה רבא לרב תנמן, מאי טעמא? ואמר ליה: משום דעבדא במטלטלי דמי, ומטלטלי יהי שניור אצל עבד, ומשני רב אשי: אן משום דלאו כרת גיטא הוא, תנמן דרע תנמן פירש טעמא משום דעבדא במטלטלי דמי - לית ליה טעמא דלאו כרת גיטא הוא ואומר רבינו תם: דהתם הכי פירושו: אן משום דלאו כרת גיטא הוא תנמן, שכך השיב רב תנמן לרבא, אלא משום דעבדא במטלטלי הוא, שלא השיב כל רב תנמן עובדא, והשתר רב אשי דהתם, לטעמא דפירש בבא - טעמא דרב תנמן יהי משום דלאו כרת גיטא הוא, נכח שהיה אפיש שב. **והאמר** רבי יוחנן דרבי דבלי כר - אומר רבינו תם: דעיקר מילתא דרבי יוחנן איתמר בפרק שני דכתובות (בבבג) בני פלוגתא דמעילין לכחונה על פי עד אחד, ואף על גב דהתם גמיי מייחיל כלישנא דמייחיל ושאב, ותיקין עדו חוספתא כתובת כר, וחספתא בבא בתרא אב, לרבי דבורא ומתחיל הווימר כתבו הכי בשם רבינו יצחק.

סמוך אחי - שפסולין החותמה, ולקמה בחוקת אשת אש, אלא חורין ערער ולקחות, ושבחה אשה לטרוף מן הארץ, כדאמרין בירושלמי, **שוקו** וכן אמר, ואם האמרה בשלום אשה - ותיקין עובדא, אבל בעבד מה ענין שיה לא יצא משום דאסור בת חורין ובפשה, לא ליחבה היא כליש לעבד וגו' דהשדיה מנדידת דם ולא אסור בשפחה ויש לומר: דחידשו ענין דא דאסור בת חורין, ומה שאינו מתחייב במצות, **ששוו** גטי נשים לשחוריו עבדים - איכאפא דהו ליה למימר: ששוו שחוריו עבדים לגיטי נשים, דעיקר דין מוליק ומביא חור באשה, ולא אב דעד השתא איירי בגיטין - נקטיה ברישא.

אף על פי שחזקתו גורם כשרים חרץ מגיטי נשים - ואומר רבי יצחק: דרזתמינן גורם יש
לפסול אף על פי שבחבו ישראל, דלאו בני כריתות ננהו, דלאו בני כריתות לקמן, ועוד רבינו
לשמה, וגו' ארעא דבשמיא קא עבדי, כדאמרין בסוף פרק שני (גיטין ב.א.). ועוד ר' לראו
בני שלוחות נניהו, דאף שלוחות לגוי, ומדבעינן שיאמר לסופר לכתוב ולעדים "חתומי" -
משמע דבעי שלוחות. ועוד: דפסולין לעדות.

ואפילו רבי מאיר דלא הוה בני מיפסל עבד 1
לעדות. משום דתבין (דברים טו) "שק ענה 2
באחיו ועבד - אחיו הוא במצוה, אבל גוי לראו 3
אחיו הוא - פשיטא דפסול. וכיון דלאו בני עדות 4
נינהו - ר' לראו אפילו כל שטרות העולם 5
בערכאות של גוים לפסול תוהרה, אפילו אותם 6
העומדים לראיה. אלא תקנתא דרבנן הוא. היכי 7
דקמן לן כסדהותיהו שווא אמת, דלא אריבא 8
נפשיהו. ומכל מקום, שטר מתנה קאמר לקמן 9
(ג.ו.) דהספא בעלמא הוא, אף על גב דקמן לן 10
דקושטא קאמר - משום דררי אין כאן שטר. 11
ולמאי דרזתמינן, אל בני כריתות רובי אלעזר 12
היכא דכתבו ישראל לא מיפסל אלא מטעם 13
מדיחין מתנה.

מקריעין להם בין חתום - פירש בקונטרס: 12
מסתיין. אף על גב דחקיקה חשיבה 13
כתובה, כמו בתב על גבי טבלא וניקסי - דבא לא 22
חשיב בתב על גבי כתב דפסולין בפרק שני (גיטין 23
ט.א.), דאן כאן כתובה נזוהרה, אלא שרשמין 24
קצת בתב לדוח עליו עדים. ועוד: דאפילו דיו על 25
גבי קושטא חשיבא לקמן בפרק שני (שם) בתב 26
לענין שבת, אף על פי שדקיקא לבדה היא בתב. 27
אבל לישן "מקריעין" לא משמע בפרש"י הקונטרס, 28
דהה ליה למיזה: מסתיין. ורבוני טבלא פירש: 29
מקריעין גיטין חלק ומקריעין עליו שמונת העדים 30
מערב לערב, ומשמעין אותו על קף שהטב בתב 31
בו, ובאין העדים וממלאים את הקרעים דיו, 32
ונכתב התכתב על גבי הגט. וירושלמי פריך: 33
ההיא כתב ראשונה הוא פירוש: ואין הגט יכול 34
להאמיר בתרומתו ומשני: שרתיבוי כל דא 35
הקרעים. והעדים אן ממלאין לגמרי כל דרב 36
הקריע.

קורין לפניהם וחותמים - לאו הוה עד מפי עה, 38
שאין צריך להעיד על עיקר המעשה, 39
אלא שאומר שכך כתוב בשטר, ובעי שנים קורין, 40
או אפילו דיו כגון רב נחמן וספרי דייני רביא, 41
לדון אימתא, ומשמעין בתרין פוקסין (אית 42
לא יתנו לארז מיתה - פירש בקונטרס: ואפילו 43
רבנן דארמור: וכו' וכו' וכו' לעבד תבין לאהב שיהא 44
בפניו, דהיינו תבין וכו' - לא בני מצוי מיהרה היא 45
מודר רבנן דכל כמה דלא אתא גיטא לדידה לא 46
הוי שחורר. ורב תימה פירושיה כיון דכתב הוא - פשיטא דזוכה לאלתר, כיון דארמורין גבי 47
שחורין "זן כוכי" כדאמר לקמן. ורש"י בעצמו חור בו, שפירש לקמן (ג.א.) על משנה זו, 48
דהאומר "חור גיטין" ולא גיטין "זן חור", שלא מסר ליה השליח בחייו. לפיכך לא נחלק 49
הכנסם דבריה, לומר שמשעה ראשונה וכה לו השליח לעבד להיות שחורר. 50
מיתה, אדיתיה כשרות לא בני חתום - וכן אומר: והא פסולא ערבאות איתא בשטר 51
בגוי. כדכפרש לקמן (ג.ב.) חרץ נשים ריש לומר: דהשתא סבר באדך שטרות דלקמן. 52
בי קתנא פסולא רבנן, אף על גב דבעי גיטא ריש מחובר דרבנן, כיון אן בחובין טופס שמא 53
יתבו תורף (גיטין א.ב.), מכל מקום עיקר מחובר דאורייתא. אבל עיקר מוליק ומביא - 54
דרבנן, אף על פי שלרבה נתקן משום לשמה דאורייתא. 55

בערי מסידה רבי אלעזר היא - אף על גב דקתני: ורבדרי רבי מאיר בארבעה - הכי קאמר: 56
למאן דסבר כרבי מאיר בארבעה. והא דקאמר התלמוד גמ: אלא לרבי מאיר מנינא 57
למעטוי מאי - למאן דסבר כרבי מאיר קאמר. 58

העולם בערכאות של גוים - ששעוה שטרות על ידי בית דין של גוים. שחזקתם א 1
חזקתן שכתוב. כשרין - דרינא דמלכותא דיהוה. והא על פי שחזקתם אלא 2
הם. חרץ מגיטי נשים - דלאו בני כריתות ננהו, והאיל ולא שיכיי בתורת גיטין וקדושי. 3
אבל על הדינן נצטוו בני נח. וכן שחזרו בערבים. דבכל פסולא דאורייתא שוה שחורר 4
לאשה, דאמרין "לח' לחה" רצה - הבלע. 5
לחורו בשנים - קודם ששאו השליח - חזיר - 6
דקסבר רבי מאיר: הפסד וחוב דן לאותן 7
בשלהו לחן, ואין חבין לארס אלא בפניו, 8
כלומר, אין ארס נעשה שליח לארס להיות 9
נפסד על ידו, אלא אם כן בשאו הוא שליח, 10
דהיינו כפפניו. ורבנן פליגי עליה דרבי מאיר 11
במתניתין, ואמר דבשרוהו אינו יכול לחזור, 12
משנסמר ליה זה, ואף על פי שלא עשאו העבד 13
שליח. משום דקסבר: וכות הוא לעבד שירא 14
מתחב רבו לחיות, וכיון לו לארס שלא בפניו, 15
דאח סהדי דניחא ליה דניחוי האי שלוחו להכי. 16
מנינא - דקתני "בשלהו", מקריעין להם שני 17
חלק - מסתיין ורשמין בסבין על הגייר את 18
שמות העדים, ובאין העדים וממלאין את 19
הקרעים דיו, בנישי נשים - משום תקנת עלנות 20
- שמא ירצה זה המגרש לפרש בים, או מסוכן 21
שרוצה שלא תוקף ליבם. לא יתנו לארז מיתה 22
ואפילו רבנן דארמור: שחורירי עבדים וכות 23
הוא, ובין לארס שלא בפניו, הוה דלתיא וכה 24
ביה - דלא מצי למיהדר, מיהו מיהו רבנן דכל 25
כמה בלא מאט גיטא ליהיד - לא הוי שחורר. 26
וכיון דמת קיים - לא הוי שחוררה 27
שחורר, ובנפק ליה רשותהוה מניה, ודייל עליה 28
רשות וירשין, וכן הנה פלגיני כ"ג - דרבי שיב 29
מרע כחבובין בעלמין דמו. דתקן רבנן שמא 30
תשרך רעוה ויתנו תבלין אם לא היה מוכח 31
שיקיימו דבריו. כי קתני - בתרן ארבעה דברים. 32
ביתא ריהיתא - בשאר שטרות. אלא ביתא 33
איתא בשאר שטרות, שאם מסר שטר מתנה 34
שלוחו ליתנו לארז (מיתה) ומת - לא יתן 35
לארז מיתה, דהא לא אקני ליה ארעא עד 36
דלימטיא שטרא ליהיד, וההיא שעתא פקע ליה 37
רשותהוה. שפא לא נפרי לקנתוהו לו - על פי 38
צוואתו, בתקנה דתקן רבנן לשכיב מרע. אלא 39
בשטר - לכי מטא שטרא ליהיד לקינתו 40
ואין שטר - מקנה לארז מיתה, דהא 41
פקעה ליה רשותהוה נתון, והאיכא לשפא - 42
דשוו גיטי נשים ושחורירי עבדים. בשפלא לרבה 43
- דארמור: תקנתא דמוליק ומביא לפי שאין 44
בקיאי לשפא היא - דהיינו מוליק ומביא 45
האיכא מחובר - דפסול בתרייהו, דתבין 46

העולם בערכאות של גוים, אף על פי שחזקתם אין
גוים - כשרין, חרץ מגיטי נשים ושחורירי עבדים.
וכדברי רבי מאיר בארבעה; האומר "תן גט זה
לאשתי" ו"שטר שחורר זה לעבד", רצה לחזור
בשניהם - וחזור, דברי רבי מאיר. בשלמא לרבנן,
מנינא למעוטי הא דרבי מאיר, אלא לרבי מאיר,
מנינא למעוטי מאי? - למעוטי הא. דתניא: עדים
שאין יודעים לתחום, מקריעין להם גיטין חלק וממלאים
את הקרעים דיו, אמר רבן שמעון בן גמליאל: כמה
דברים אמורים - בגיטי נשים, אבל שחורירי עבדים
אין אף כל השטרות, אם יודעין לקרות לתחום -
החומר, ואם לאו - אין חותמין. קרייה למאן דבר
שמה? - חסורי מחסרה והכי קתני: עדים שאין
יודעין לקרות - קורין לפניהם והחומר, שאין יודעין
לתחום מקריעין להם. ותו ליפא? והאיכא: האומר
"תנו גט זה לאשתי ושטר שחורר זה לעבד",
ומת - לא יתנו לארז מיתה. "תנו מנה לפלוני",
ומת - יתנו לארז מיתה! - כי קתני - מילתא
דליתיה בשטרות, מילתא דאיתיה בשטרות לא קתני.
שלח רבין משמיה דרבי אבהו: הוה יודעין ששלח
רבי אלעזר גטא גולה משום רבינו: שכיב מרע שאומר
שפא ותנו מנה לפלוני", ומת - אין פוקדין וגו' אמר
תבין ותנו גטא לתקנתו אלא בשטר, אלא שטר
לארז מיתה. והאיכא לשמה! בשלמא לרבנן, תיני
מוליק ומביא, אלא לרבה קשיא! ותו, בין לרבה
בין לרבה האיכא מחובר! - כי קתני - פסולא
דרבנן דאורייתא לא קתני. והא ערבאות של גוים,
דפסולא דאורייתא הוא, וקתני - בערי מסירה, ורבין
אלעזר, דאמר: ערי מסירה פרתה. - והא מקריעין
סיפא, רבי שמעון אומר: אף אילו כשרין, ואמר רבי
ירא: ירד רבי שמעון לשפתו של רבי אלעזר דאמר
ערי מסירה פרתה, מפלל דתנא קמא סבר: לא!

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61

1 איכא פנייה שמות מוכתקין – כלומר, תנא קמא בשיתיה דרבי אלעזר קאי, ומדרבנן
2 הוא דפסלינן. דילמנא אתי למיסמך אחותינו ולמסור בפניהם. ואתא רבי שמעון למימר:
3 אם שמות מוכתקים גדיים הן, שאין ישראל נקראין באותן שמות – לאו היינו מוסיף
4 מתוכו דמדה דרבי אלעזר, ורבי' עולמא דתי' דיעי' הוה, ולא אתי למיסמך עלייהו בלא
5 עדי מסירה. חוהי – רצוה לחרוז בשניהם, לרוב

6 מאיר – פסולא דאורייתא הוא, דהא אתי
7 דבעיל משלח ליליתויה דשילח – נמצא
8 שאינו שלוח, ואין כאן גירושין כלל. הייתי
9 דאורייתא. דרשנא את' זמן בידה' – והוה לא
10 נתן, לא הוא ולא שלוח. הכי גרסין: אלא כי
11 קתי מילתא ליתא בקדושין – כלומר, כי
12 פריצין לעיל: האביא מתוכה לשלמה – לא
13 תשיג; פסולא דאורייתא לא קתי, אלא אימא
14 מילתא דאיתא בקדושין לא קתי. כגון לשמה
15 ומחברו ויתא מי בשרי קדושין, כדכתיב
16 (ברמי' ב') 'דריחא מני'... ויהוה לאש אתר'
17 – אי תקישו דהייה לצינא, אבל 'בפני נכתב'
18 ליתיה בקדושין, ותקפתא דרבנן בעלמא ועד
19 בגיטין, דילמא אתי בעל מעשר ופסל ליה. ועד
20 כותי נמי אינו כשר בקדושין. דהאי דאבאש
21 בגיטין – היינו טעמא כדלמקן (עמוד ב.) דעדי
22 הגט אין תוחמן וה' בלא ה', מה שאין כן בשאר
23 שטרות. וערכאות נמי ליתא בקדושין היכא
24 דאיכא עדי מסירה ישראל, דבגט ושטרותו זה
25 דגוי' דילמא אתי למיסמך עלייהו, ומצריכין
26 ליה גיטא אחרתא. אמא בקדושין, כיון
27 דמאורייתא מקדשת מבלש עדי מסירה, אין
28 אמרת 'אינה מקדשת' – שרית אשת איש
29 לעלמא. ופריכין: חוהי נופא איתא בקדושין –
30 שאם מטר שטר קדושין שלוחו, ורצה לחרוז
31 – חוהי, ודאי כאן זכות הוא לה, דאשר לה
32 אבילי עלמא. ומשום האי שטרא אינו מתחייב
33 במזונותיה. בשליחות בעל כוחה כו' – כלומר,
34 דומיא דגיטין אל משנתא בל קדושין, דהא

35 שליה זו משתלח אצלה לגרשה בעל כרחיה. וכן לעבר לשרורו על כרחו. אבל בקדושין
36 לא היה נעשה שלח אצלה על כרחיה. הליכך הכי קתינו: בו שו' גיטי נשים ושטרותו
37 עבדים – ששילח זה היה נעשה שלח אצלה על כרחו, ולא רצה הבעל – חוהי. מה
38 שאין כן בקדושין, דעל כרחיה – לא דומיא דהוי' הוא. **משנה** ג' ב' חוהי פסול
39 **דמטרי** אעדות שקר. חוין מעיפי' נשים – כדנפרש בגמרא. לבפי' עונתאי.
40 **גמרא** ג' ב' חוהי מותרת – בפסח לאבילה, ולא שיתקיש שמא המניגה. ואם יצא
41 בה ידי חובתי **בפסח** – משום חובת ליליה הראשון, שזאת חייב לאכול מצה המשטמת,
42 כדכתיב (שמות יב) 'בערב תאכלו מצות'. ואפילו ידעין בה דלא החמיצה – לא נפיק
43 אלא אם כאן עבד לה שיעור של חובת מצה, ודכתיב (שם) 'שמרתם את המצות'.
44 וכותים בקיאין קו' שצרכיה להשגמרו לשמה, ועושין לה שיעור. רבי אליעזר אומר – אף
45 באבילה כל ימות המועד דהשירין לרו' שנתו מאחזין. כל מצות שלחתיק בה כו' –
46 ודבכל שחטין' מפרש דהתי רבן שמעון לאוספי' אתנא קמא אף מצוה שהיא מדברי
47 סופרים ואינה כותבה בתורה. אם החוקין בה – סמכין עלייהו. אפילו שאי' שייח' נמי
48 – דהא לא חשדי' אי. דאחוק – בתלכות גיטין ושטרות. וכגון דאחוק אומר – בגיטין
49 שחוקין, ודלא אחרוק – בשאר שטרות. אי חבי שאי אירא – דלא באשתרין בגיטין
50 אלא חד ביה, כדקתי' במומחין' עדי' כותי' חדו כותי' חדו ישראל הוא דומש'ה, אבל
51 תריחיהו כותים – לא. לא בחשירו בו – בגט אשה. לעולם כרבי אלעזר – דאמר חשדי,
52 וגיטין מאי טעמא חושב' עד כותי'. בגין דהתיים ישראל – עד השני. לבסוף – תחת כותי.

1 כתי' מילתא דליתא בקדושין כו' – כל הני ליתיהו בקדושין, דמוליק ומביא בו
2 – משום עונתא, אבל כאן אם תרצה – לא תקבל דתך קדושין. ועד כותי ולא שייך
3 בקדושין, דבגט הוא דמכשירין כדלמקן, משום דעדי הגט אין חוקמין לה בלא זה, דאי
4 לאו דכותי חבר הוה לא הוה מתתי' לה מקדשת. אבל בקדושין – תוחמין לה בלא
5 זה, דלא שייך למיגור קדושין 'כולכס'. דגבי נש'
6 גורנין שנתא יאמר 'כולכס תחמו' וכו' וכו' חתמוהו
7 בלא זה לא יאחרו שחתמו בו שנים, ויתנהו לאשה,
8 ותסבור שהיא מגורשת וחלק ותנשא. ויתנהו קפיד.
9 אבל בקדושין – אין לחוש אם הסבור שהיא
10 מקדשת. והא לא שכחא שותקבל קדושין מאחר,
11 כיון שסבורה ליתיה מקדשת. וכן ערבותא. כיון
12 דאיכא עדי מסירה – ישראל כשר בקדושין אף
13 על פי שותחומין גיטין, וליכא למיחש דילמא
14 אתי למיסמך ליתיה מקדשת. דלא אתי ליד' תקלה
15 במה סבורה ליתיה מקדשת. שפירשנו. ואם
16 תאמר: הויכא זמן, קדושין נשים גיטי לשרורו
17 עבדים, כדאמרנן פירק' ארבעה אחין' (גימט)
18 לא.ו. והא עברא איכא דקטי בכספא איכא דקטי
19 בשטרא ותקן רבנן זמן, ובשחרורו עבדים אידי,
20 והוה שפירש שם מקדשות. ס' בשרה עבד
21 – דאם כן הוה מצי למפרך מקדקות וכל שטרות.
22 ועוד: דאיתו אינו נפסל בשאין בו זמן. אבל בשטר
23 שחרורו אידי, נפסל בשאין בו זמן, כגון נשים.
24 וש' לומר: דכיון שרילקין לעשות זמן בכל שטרות
25 – לא הניח רבא.
26 **בשליחות** בעל כוחה כו' – פירש
27 בקמטרי' הכי קתינו: בו שו'
28 גיטי נשים ושטרותו עבדים – ששילח זה נעשה
29 שלח אצלה בעל כרחו, ואם רצה הבעל – חוהי.
30 מה שאין כן בקדושין, דאף על פי דהחור, לא
31 דומיא דתי' הוא. ואין נראה. דאי מיידי בשליחות
32 בעל כוחיה – ורבנן נמי מרדו דחור' עבדה,
33 ואין זכין לו בעל כוחו. ונראה כפירי': דכיון
34 דבעבד ואשה איכא שליחות בעל כוחיה –

35 הוה אמנא דאין יכול לחרוז, דכיון דבא ליה השליח – כאילו בא ליהד' דמי, כיון שאין
36 יכולים לעבד. אבל קדושין דאין בעל כוחה – שישאם דחורו. ומילתא ליתא בקדושין
37 – הייתי דליתא חידוש שליחותיה. וקשה: ליתני דשו' לבעל כוחו דחורו ארבע אפילו לרבנן.
38 **מצות** כו' מותרת – ואם תאמר: ולא חרו' על כרחו, כדאמרנן דחורו דרבי אליעזר
39 (פרק לח) על שחז' פסולין בין בית המקדש בימי עורא. וקתי' התם: מבאן אמר רב
40 אליעזר: כל האהבל פת כותי – כאילו אומל כשר חויר. ותני' נמי פירק' אדחילין
41 (נא.) גבי נמן: קו' חתן ואומר רבינו גמ – גמיידי בעיטת ישראל עששה כותי מצה
42 ממנה. ואם תאמר: אמאי יוצא בה ידי חובה? דילמא לא שמרה לשם מצה. חדשידי אילפני
43 ער' וגו' ויש' למר' כגון דקסין לן דאין לבתי' מצה אחרת שיוכל לצאת בה ידי חובתי,
44 כדמשמע בפרק חילין (דא.) קטוע ראשו של רבן זמן ונתנו לו – אבא – מותר לאכול
45 משתיחתי. **ואדם** – יוצא בה ידי חובתי – זו אף זו קתי'. ואשמעין דקדושין בשמיור לשם
46 מצה. **אי** תנא קמא אפילו שאר שטרות נמי – אומר רבינו ירמיה' דמשמע דלגנא קמא
47 דאמרנן ארבן שמעון בן גמליאל. ואם כן פסטה ליה לתלמוד דמצה לא אחוק. פירוש:
48 אין ידוע אי חתן הוא המצה בחיבה ואחוק – נמי ליה לתלמוד דבחיבה אחוק. הימצא
49 לתנא קמא: וכן משמע פירק' אדחילין (דא.) דמקיש' מוקף מלפניהו בחיבה ולא
50 אחוק. דלתנא קמא מהניא ז'רבן שמעון בן גמליאל לא מהניא. ופריך: הכי 'כל מצה
51 שחוקין בה' – 'אם אחוקין בה' מיעיל ליה שמעון דלא ידע' לו אי אחוק בה. והקאמת'
52 'אם אחוק בה מיעיל ליה. וקשה: דלמאי דמסיק ההם דאחוק בלא כתיבה איכא בנייהו,
53 דלגנא קמא לא מהני. ורבן שמעון בן גמליאל לפשוני אתא למימר דרבינו – שנתן לו
54 כדמשמע בא – כל שכן דרבינו חוק ליתא. דעריפא. דמהני אף לרבן שמעון בן גמליאל
55 מוקף ש' לרקוק מרבן שמעון חוק ליתא. ומכלל דלגנא קמא לא מהני. כדלמקטא דהתם
56 לחיבה מתנא קמא גופיה דחוקה ליתא. ומתקן מצה רבתיבה ואחוק, דאי חוקה לחרוד
57 כותי – מנא ליה רבתיבה לחרוד? מני' לתנא קמא. כיון דמצה כתיבה ואחוק – מצה
58 כותי – מנא ליה רבתיבה לחרוד? מני' לתנא קמא. כיון דמצה כתיבה ואחוק – מצה
59 כותי – מנא ליה רבתיבה לחרוד? מני' לתנא קמא. כיון דמצה כתיבה ואחוק – מצה
60 כותי – מנא ליה רבתיבה לחרוד? מני' לתנא קמא. כיון דמצה כתיבה ואחוק – מצה
61 כותי – מנא ליה רבתיבה לחרוד? מני' לתנא קמא. כיון דמצה כתיבה ואחוק – מצה
62 כותי – מנא ליה רבתיבה לחרוד? מני' לתנא קמא. כיון דמצה כתיבה ואחוק – מצה
63 כותי – מנא ליה רבתיבה לחרוד? מני' לתנא קמא. כיון דמצה כתיבה ואחוק – מצה
64 כותי – מנא ליה רבתיבה לחרוד? מני' לתנא קמא. כיון דמצה כתיבה ואחוק – מצה
65 כותי – מנא ליה רבתיבה לחרוד? מני' לתנא קמא. כיון דמצה כתיבה ואחוק – מצה
66 כותי – מנא ליה רבתיבה לחרוד? מני' לתנא קמא. כיון דמצה כתיבה ואחוק – מצה
67 כותי – מנא ליה רבתיבה לחרוד? מני' לתנא קמא. כיון דמצה כתיבה ואחוק – מצה
68 כותי – מנא ליה רבתיבה לחרוד? מני' לתנא קמא. כיון דמצה כתיבה ואחוק – מצה
69 כותי – מנא ליה רבתיבה לחרוד? מני' לתנא קמא. כיון דמצה כתיבה ואחוק – מצה
70 כותי – מנא ליה רבתיבה לחרוד? מני' לתנא קמא. כיון דמצה כתיבה ואחוק – מצה

קאמר נמי – שמעון כתיבא לחרדה מהניא לכולי עלמא ויש לומר: המספקא ליה להחלמוד
אי פליג רבן שמעון על גמליאל אתנא קמא בכתיבה ולא אחוק. מדלא קאמר לכל מנהו
שכתובה וא שחוקה בדי. אף על גב דאביא למישרי מבטל שבן שמעון ליה, דהא לתנא
קמא כתיבה מהניא ולא חוקה – אפילו הכי מספקא ליה להחלמוד ודימא לרבן שמעון בן

גמליאל גריטא כתיבה מחוקה; מדלא פירש
בדיא, ולדבי לא קאמר דהכי: אחוק בירא
כתיבה נמי איכא בנייהו – משום דכתיבה ולא
אחוק מספקא ליה, אי פליג רבן שמעון בן
גמליאל, כדפירשנו. **א'** לא רבתי חבר הוה
לא וזה מחתיב ליה מקמיה – תימה: אם כן כוליה
שטרא מרקיים אפומא דודי יכירא דתימא
לבסוקי ויש לומר: דאי לחושי, שיהו דרתי כותי
כשר מדאורייתא. דרי אמר תקי.

רבא אמר לעולם תרי כו' – ולדידיה: דאחוק
בזא ולא אחוק ברא.

הספא בעלמא הוא – פירש בקונטרס: הוה
מצד לשנויה; בעיי מסירה רבי אלעזר היא, אלא

דשניא דדיקא הוא. דהא לעיל פריכין עלה
מדסיפא בעי שמעון בשטרא דרבי אלעזר – ממלל
דרישא לאו רבי אלעזר. וקשה דאדרבה, תיורן

דבעדי מסירה רבי אלעזר שטרא לפי המסקא;
דמניחי: כי תני מילתא דליתא בקדושין. דאי בלא

עדי מסירה וכרבי מאיר – אפילו בקדושין פסלין
ערכאות מדאורייתא ואומר רבינו יצחק: רבי

הכי דפסלין בגט אף בעדי מסירה ושמות
מורבקים; משום דלמא אינו מסימך עלייהו בלא
עדי מסירה שטרא – ולא בני פסלין בשטרי

מתנה. ויהי חוקה הוביח אלבאמיני אלב בשטרי
מלה מבאר, שוק לריאה, וקאן נעשה על פי עותון

שום קנין. אבל שטר מתנה – אין כשר לקנות בו
מדאורייתא אלא אם כן יש עדים כשרים בעשת

מסירה. ואפילו אם נאמר ששטר מתנה שחתמו בו
ישראל כשר לקנות בו בלא עדי מסירה – היינו

משום שידוע, על ידי עדי התימה שוק כשרים בן
התורה; ולא השטר מיהו ונתן ליה כשרים וכן

כשר בדוראתא נתון שזאון כין עדים. אבל בשטר
שחתמין בו גוים, שאין בו לא עדי מסירה ולא

עדי התימה שכשרים להעיד, ולא הודאת בעל דין
– לא חשוב שטר לקנות על ידו, ולא היי אלא

הספא בעלמא. אבל אין לומר דלדבי חשיב ליה
הספא בעלמא – משום דמתניתין כיליא כשרים

מתנה בדיא שטרא שטרות ותימא; אפילו כתיבת
החתימת גוים – והשתא לא מהני עדי מסירה

מדי. דהא בירייתא דבסומן כולל יחד
השטרות כשרים בערכאות. ואפילו גיט ניש –

ואפילו הכי לא מסחיין בנישין אלא בכתיבת
ישראל ובעדי מסירה, ובשאר שטרות כשר בכל

ענין. רבינו יצחק.

והא לאו בני כריתת נערו – ודה מצד למיפטר; והא לאו בני ערוב נערו.
הורמין

דאי לאו רבתי חבר הוה, – לא הוה היא שטרות מחתיב ליה לביתו מקמיה. **אי** הכי שאר
שטרות נמי – כי חתם ישראל לבסוף ניכשרה. **אלא** – על כרחך קמיה מאי לאו הוה
בשאר שטרות בחוקה חבר על ידי הקדומו – דאמרינן: האי שטרות רוחא שבק לבטאן
דקשיש מיניה. שראו את העדות עם ישראל זה החתום ישראלים וקבץ מנמו, ודבתי.

ובחטום ישראל זה החולה היה סבור שיתחום
בעל השטר נעמי אחד מישראל חוקים – לפיכך

חתם בתחתי השטר. והגולה בא והחתיים
אחריה את הכותי למעלה הימנו. **הב** נמי –

בגט אשה, נימא: רוחא שבק. **זאת** אומרת –
מתניתין, דמכשר בגט ופסיל בשאר שטרות,
אשמעון עדני הגט אין חותמין אלא זה הפני

זה. הילכך על כרחך שטרות זה ראה את הכותי
וחתם למעלה וחתם חתם למטה, ואי לא רחבר

הוא – לא אחתמיה מקמיה. אבל עדי שאר
שטרות – חותמין זה שלא בפני זה. הילכך

איכא למיחש ישראל זה חתם ראשון בתחתית
השטר, ושבק רוחא לבטאן דקשיש, ולא ידע

שחתמו את הכותי למעלה הימנו. **מאי** קמבא
– אמרו רבנן שלא יחתמו זה שלא בפני זה.

נייה משום כולבים – דהנן פתריסוק דלקען
(סו"ב). אמר לעשרה "כולבים כתבו וגט לאשתך"

– אחד כתוב וכולם חותמין. ואי לאו זה חתמי
כולהו – הוה פסול דבקדיא תליא, דלא שויה

ונטא אלא בבתי. לפיכך תקנו אפילו היכא ולא
אמר "כולבים" – שידיו כל העדים נקבצים

בשעת החתימה. הניחא כל כן שג עליו עדי
כותי פסול – ועלה קאמר "חורן מגיטי נשים."

הוה אמינא דאפילו תיי – שריין בגט, וזה
דתיי דח – לאשמועינן חזקתא דשאר שטרות

– דדמי פסול בהו, קא משמעו גיט. **רבא** אמר
לעולה תיי – כותים זהו בדורא וניטא רבן

גמליאל, ורבן גמליאל סיפילי פליג – ותי אמרת
מעשה לתסור – חסרתי מחסרתא כו.

משנה בערכאות – מקום כותי ועוד דינים
קבועין שלוק. לא הוביח – בבית המדרש

לפסול. אלא כופין נענשין בחיובים – על ידי גוים
היודות, שאינן יודינים; ובגמרא מפירש לה.

גמרא אף פסוק ותני – "כל השטרות שריין
בחותמי גוים", לא שגא שטרי מבר ולא שגא

שטרי מתנה. כשלא – שטרי מבר, דאריטא
לאו בהאי שטרא מקינא אלא כותי. מבי יחוב

– האי גברא. וזו – לישראל חבדיה. קמייחו –
דידין גוים. הוה דקנה – לאריטא. דקיקע נקנה

בכסף או בשטר, והאי שטרא אלא בעלמא הוא,
שלא אימור (לא) מבוריה ולא בקלתי מעת.

ובהא מילתא אינדו מהימני. דאי לאו ריהב וזו
קמייחו – כין דיידין קבועין ננהו. לא הוה טריע

נפשיחו – וכתבי ליה שטרא. אלא מתנה –
דעל ידי השטר הוא קנה אותה במסירת השטר, וכתי מקניא: האי שטרא בעלמא

הוא דינא דמלכותא – כל גוים. תני חורן מפניו נשים – כל שטרות שוק כגיטי נשים,
שעל ידי השטר הדבר נגמר, ודייטו נמי שטר מתנה. וזהו חורן נמי שמוצ' לשנויה עדי

מסירה ישראל, אינדו דייטו ליה שטרא. אלא שניא דדיקא הוא דשענין לעיל הכי. דהא פריכין עלה מדרקתין סיפא רבן שמעון כו, ואיצטריכא ליה לעשינו שמוצ' מבחוקין איכא
בנייהו. אף על גב דאויקומא לעיל בעדי מסירה – הני מילי לתנא קמא דברייתא. ודחית למנינא. ודחית לעלה דהא איכא לשמו ואיכא מחובר, וליכא לתרצוי אלא בהכי. אבל הנא

קמא דתומינין, דלא נחית למנינא ותנא לשמו – לא מוקמינן ליה כרבי אלעזר. – הנא קמא לא סבייא ליה. כירייתא – ודבדלה, לשון "ספר
כריתות" (דברים כד). דהוה דקון שייכי בתורת גטין וקדושין אין נעשין עדים דבר, דכתיב "ובתכח – נתן" – מי ישנונו נתינה ישנו בכתיבה. ריי רדי שמעון לשטרו של רבי אלעזר

– דאמר: עדי מסירה הוא דכרתי, דאמא בפרק בתרא (גיטין פ"א). אף על פי שאין עליו עדים, אלא שנתנו לה בפני עדים כו'. ורבי שמעון נמי בחכי משה, שמיסמרו לה בפני
עדים ישראל. מודה רבי אלעזר במזוין מתוכו – דאף על גב דאמר רבי אלעזר: שגט שאין עליו עדים כשר – דקאן אף עליו עדים, אבל יש בו עדים פסולין – פסול מורבנן, דילמא

קאנו למימסרה באפייהו, ומיסמך עלייהו.

בשמות

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49

הורמין ברוין גריס רבינו הם, דלא מסקי ישראל הכי, דהורמין הוא שם וסד. אבל
הורמין בויוין הוא לשבת בפרק "אחור דני ממונת" (מתרחין לט,א). מלגא וירך
ולעיל – דהורמין, ולחת – דהורמין, דראשון בויוין והשני ברוין. ורשי גריס תרויהו בויוין,
אלא בשני גריס דאדורמין, ואיפרא דהורמין (בבא בתרא אה) מפרש רבינו תם: חן מות

דאיפרא? לשון תן, ובא "אפריזן הפעלים"
כר' (בבא מציעא ג'בג,א) אבו אפיקד כינאני בר חניא.
בפרק עשירי דהורמין, דשבתי שם שטרך הוא
שבתאי – גרסין, דשבתי שם שטרך הוא
בבא מציעא, אבל שבתאי הוא רוח
רעה, דאמר פרק "כל הברש" (חולין קז,ב).

בבא – גרסין, דבטי שם ישראל, דאמר
בקיבושין (ע"ב) בטי בתמות רוחא לא
קביל גיטא דהיתוחא. שדיה עבד, והיה מחויב
עצמו כישראל.

לפלוג וליתני ברידה – ואם תאמר, אורבא,
תיקשי ליה גופא דמתניתין: לפה למה
בדיהו, כיון דאיכא עדי מסירה בשמות מובהקין?
הש לומר: דגורמין בדיהו גיט' נשים אטו שאר
שטרות, ופסלי בדיהו אף בעדי מסירה, ולמא
איחא לכבשי בלא עדי מסירה כמו בבבא קטא, דלא
על גב דבסמך אפילו רבנן דפסלי שאר שטרות
בדיהו בעדי מסירה, מבשרין גביטי נשים, ולא
גורמין אטו שטרות – מכל מקום, לא היה יכול
הגמרא לעשות קושטיא אף, ודילמא תנא
דמתניתין גזר.

נעשה בניו שטרות בדיהו וספולין – פירוש:
נעשה שטרות נעשה בדיהו, פסלי
אפילו בשמות מובהקין ועדי מסירה, שלא יבא
הכבש בלא עדי מסירה, כמו בבריכות, דאי חזו

שום הכבש ודילמא אין מסירה בעדי מסירה, ותיקשי
לעטת ולומר דאין תפולין בניו ערבותא לדחייט,
וכשר בכל מקום בלא עדי מסירה. לא נחלק
רבי עקיבא בהבטיל כל השטרות, אף: פירוש
כל השטרות הכוללים ערבותא, כגון: שם
שחומותין גוים – כשרים, האם כי רביה, והאי כי
דיניה: שאר שטרות – בכל ענין, ועי' נשים
והשטרות עבידי – בעדי מסירה ושמות מובהקין.
לא נחלקו אלא מונן שנעשו בדיהו, פירוש:
בשמות מובהקין ובעדי מסירה, דרבי עקיבא
מכשר, ולא גזר שיבא להכשיר כל בלא עדי
מסירה שאר ערבותא, והבטיל פסלין גביטי

שטרות דגורמין, חזן מגיטי נשים. דבשאר שטרות דבשרין
אכא לניגור, אבל גיט' נשים אפילו בערבותא לא בעדי מסירה – ליכא
למיגור מדיד. רבן שמעון בן גמליאל אמר: אף אלו כשרין בו, כלומר, אף גיט' נשים אין
בשרין אלא במקום שאן ישראל חותמין. פירוש: שאן מנחין ישראל לחתום, אלא
לעטת לומר שהן ישראל. ופריך: מקום שאן ישראל חותמין נמי ליגורו פירוש: כיון דבמקום
שישראל חותמין גזרת שנות מובהקין אטו שנות שאין מובהקין, אם בו מקום שאן ישראל
חותמין – נמי ליגורו אטו מקום שחומותין, אף על פי דהוי כעין גזרה לגיירה – מכל מקום
מיסתבר למקשה, כיון דלדמישן כולי האי – ללא נמי היה לך לעמשה. כן גזר דרבינו יצחק
לפרש שיהו הו.

רבן שמעון בן גמליאל אמר כי – משמע עדי מסירה כרבי אלעזר, דאמר: עדי מסירה –
ברתי. הדין הדין דרבינו רבא פירוש: דברקין נמי פסול (בבא בתרא קטס"ב, א) עדי מסירה
לידון בשטר ובחוקדי' משמע דסבירא ליה רעדי תימיה בריה? ואומר רבינו יצחק: דחוקא
בגיטין סבר כרבי אלעזר, ולא בשאר שטרות, כחך אמוראי דפרק בתרא (גיטין פ"ג, א).

והא בעינן כתב שאינו יכול ליהוי – לרבי אלעזר פריך, דאמר בפרק גיטין (בבא) דלא
הכשיר רבי אלעזר דבר שיכול להודיק אלא בגיטין חזקין, ולא בשאר שטרות.

בראפיצין – משמע דבלא אפיצא יכול להודיקו, ואם תאמר: ודיקא אנו כתובין בקלפיים שלנו ולא אפיצין (שטרות) וספר תורה תפילין ומוחזקת ודירפאיה פסול בכלהו, כדמוכח בבבא
דוהתי, ואומר רבינו תם: רעידות סוד שלנו עבידו עפמי' שלהם, דהא קלפיים שלנו אי יכולין להודיק, ועוד ר' דרובקין רבדי' (מנחות א,א) גבי ספר תורה, קאמר: הא – דאפיצין,
הא – דלא אפיצין, הרי שכותבין ספר תורה בולא אפיצין, היינו כעבידו שלנו.

בשמות מובהקין – דגוים, דלא שכידו ישראל דמסקי בתירו שמחתן. דתו לא אתי
למסקין עליהו, דמיעו דיעו גוים הם. הורמין ואבוינא בר שיבתא ובר קרדי בני
ונקיס אונא – כולם שמות דיני גוים הם, לפלוג ברידה – בערבותא גופייהו, אבל שמות
שאין מובהקין – נעשו שאריו שטרות של מכו שנעשו בדיהויות בלא ערבותא, דהתו
הדיא פסלי, ולא קפדי אדורמין נפשייהו וחתמי

שיקרא, ועל כרחיך האי "נעשו בדיהויות" –
אשאר שטרות אקמו, הנעמידם לריאה, דהתם
איכא לפלוג בין הדיות וערבותא, דאילו בן
אשה – לענין בריהו הדיות וערבותא שנתן
והכי קאמר, לא הוהו גיט' אשה ליפסל אלא
בשמות שאן מובהקין, ונעשו כשאר שטרות
הנעשים בדיהויות. ואביקתא איפא סיפא – רבא
ד"הורמין" דקתני: איתאן לעי' מנון – וילבן
קאמרי ליה, ויראשא קאי: כל השטרות של מנון
העלוק בשרעוואל של גוים כשרין, כגון שטר
מכר ודברפרישת נעמנו לעיל: דודו כן עליה

והשטרא לשהדוחא בעלמא, ואי לא רדיחי ווד
קמידי – לא הוה מרעי נפשייהו למכתב
שטרוא, ולא הוהו ליפסל אלא מנון בערבותא
בדיהו, דלא קפדי אדורמין נפשייהו. אמר רבי
שמעון להבטיב – סמך לדבריה, דאף אלו
כשרים, לא נחלקו רבי עקיבא והבטיב – שחן
דור שדיה לפענו. כל השטרות והגמלים – שחן
כשרין, ואפילו גיט' נשים ושחוריו עבידי. "חזן"

מגיטי נשים" – לא גרסין ברישא דמולתה דרבי
שמעון בתוספתא, אלא סיפא דמילתיהו
דרבנן רבי עלי. ורבי גרסין: לא נחלקו אלא
במונן שנעשו בדיהויות, שרבי עקיבא מבשר
והבטיל פסלין חזן מגיטי נשים ושחוריו
עבידי. רבין שנעשו בדיהויות, שטר' מרבי דקמי'
לריאה ועליון דסדחי גוים סמכין – פסול,
דאימיה שקרא תתום, אבל גיט' נשים – לאו
עליהם סמכין, אלא בעדי מסירה, ובשמות
מובהקין קמידי. רבן שמעון בן גמליאל אמר:
אף אלו – גיט' נשים, כשרים במקום שאן
ישראל חותמין – כלומר, אף אלו גיט' נשים
שאתם מבשרין, איתתן חזן כשרים – במקום
שאן ישראל חותמין, בעידי שאן גוים מגיטי
את ישראל לחתום. רבין שאן ישראל חותמין
באותה העיר – הכל יודעין שהם גוים, ואין
סומכין עליהם, ומסר ליה ניהוליה בעידי
ישראל. אבל במקום שישראל חותמין – אף על
פי שהשמות הללו מובהקין גוים חזן – פסולין,
דאי מבשרת בתני – אתי לאבשיה בשמות

שאן מובהקין, לניור פקום שאן ישראל חותמין, כי היכי דגזר שמות מובהקין אטו
שמות אטו מובהקין, סבר לאבשיה – שאר שטרות. כבנעפא דארמא – שאין
ערבותא. שטרין פריסא – שנעשו בלשון פרסי, וחתמי פריסיס הדיותיו עליו. והא
לא ידע – ותיבטיב פסוליהם, לסיקרי – ולא ידע מאי נדח, והדין מסתרי לאור
זמן ערל דמילתא: שאינו יכול ליהוי – שיהא הקלף מחוקק בעפמי' בשעת עיבודו,
שעפמי' אחר חזרו, ושבו אין אדם שישעה בה מתק חזרו וכתוב עליו, מפני שהוא ניכר.
וקלפי פריסיס אינם מעבדיים בעפמי' שקרין גלשן, ואדם יכול למחוק כתבו, ומניח
חתמי העירם, וכותב לקלף מנון הדיה, בעיקרין עליו. ורבי אלעזר – כדאמרינן
ביג פשוט' (בבא בתרא קס"א,ב) וקנינא מן פלוגי אכל מה דכתוב ומפרש לעיל. ברמהדי
– שחוזר בשטתא אחרונה. לית ליה קלא – לפי שאן חותמין ישראל סדחי חותמי
אשטרא אחר, ומכאן לקלא ולסיכך אין הולקין נפשו, דאמר ליה: לא היה דינא
דמשמעבר לך. ובפרק גיטין (גיטין א) אמרינן: דאי חותמי עליה ישראל – טריף
ממשעבר.

בשמות מובהקין – דגוים, דלא שכידו ישראל דמסקי בתירו שמחתן. דתו לא אתי
למסקין עליהו, דמיעו דיעו גוים הם. הורמין ואבוינא בר שיבתא ובר קרדי בני
ונקיס אונא – כולם שמות דיני גוים הם, לפלוג ברידה – בערבותא גופייהו, אבל שמות
שאין מובהקין – נעשו שאריו שטרות של מכו שנעשו בדיהויות בלא ערבותא, דהתו
הדיא פסלי, ולא קפדי אדורמין נפשייהו וחתמי

בשמות מובהקין. היכי דמי שמות מובהקין? אמר רב
פפא: מנון הורמין, ואבוינא, בר שיבתא, ובר קרדי,
ובאמי, ונקיס אונא. – אכל שמות שאין מובהקים
מאי – לא? אי תכי, אדחני סיפא: לא החזירו אלא
במונן שנעשו בדיהויות, לפלוג וליתני בדיהו: בפה
דברים אמורים – בשמות מובהקין, אכל שמות שאין
מובהקין – לא! הכי נמי קאמי: בפה דברים אמורים
– בשמות מובהקין, אכל בשמות שאין מובהקין –
נעשה אמונן שנעשו בדיהויות, ופסולין. ואביקתא איפא:
סיפא איתאן לעי' מנון, והכי קאמי: לא החזירו גיט' נשים
מנון הפסולין – אלא במונן שנעשו בדיהויות. תניא:
אמר רבי אלעזר ברבי יוסי, כך אמר רבי שמעון
להבטיב – לא נחלקו רבי עקיבא והבטיב על
כל השטרות העולין בערפאות של גוים, שאף על פי
שחותמיהו גוים – כשרים, ואפילו גיט' נשים ושחוריו
עבידי. לא נחלקו אלא במונן שנעשו בדיהויות שרבי
עקיבא מכשר, והבטיב פסולין, חזן מגיטי נשים
ושחוריו עבידי. רבן שמעון בן גמליאל אמר: אף
אלו כשרין במקום שאן ישראל חותמין, אכל במקום
שישראל חותמין – לאו. מקום שאן ישראל חותמין
נמי ליגורו אטו מקום שישראל חותמין: ושאר
בשאר מחליף, אתרא באתרא לא מחליף. רבינא
סבר לאבשיה בכנפופאיה דארמא. אמר ליה רפרם:
"ערפאות" תנן. אמר רבא: האי שטרוא פריסא
דמסריה ניהוליה באפי סדחי ישראל, מנניבין ביה מנני
חרי. והאי לא ידעו למיקרא! – בדיהויה. והאי בעינא
כתב שאינו יכול ליהוי, וליפא – בדיהויה. והאי
בעינא צירוף שחוריו מענינו של שטר בשמיה אחרונה,
ולפא! – בדמיה. אי הכי, ממשעברו נמי!
לית ליה קלא. בעא מנייה ריש לקיש מרבי יוחנן:
עדים

רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁזוּרִי אָמַר כּו'. מַהוּ תַרְמִילוֹ? עֲבָדִין קְנָקוּלִין. רַבִּי בָּא בַר זְבָדִי בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: הִלְכָה פְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הַשְּׁזוּרִי.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: הוֹרִי רַבִּי לְעוֹר רַבִּי שׁוֹבְתִי דְצֹדֻקִי, כִּתְּדָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁזוּרִי.

תַּנִּי: שֵׁשׁ מִיּוֹדוֹת אָמְרוּ הַכֹּמִים בְּפֹל מִצְרִי. זָרְעוּ לְזֶרַע – מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבֵר. זָרְעוּ לְיֶרֶק – מִתְעַשֵּׂר לְבָא. זָרְעוּ לְזֶרַע וְלֶרֶק, אוֹ שְׁזָרְעוּ לְזֶרַע וְהִישִׁיב עָלָיו לְיֶרֶק – מִעֵשֶׂר מִיֶּרֶקוֹ עַל זָרְעוֹ וּמִזָּרְעוֹ עַל יֶרֶקוֹ. בְּשֶׁהֵבִיא שְׁלִישׁ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֲכָל אִם הֵבִיא לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה – זָרְעוּ מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבֵר וְיֶרֶק מִתְעַשֵּׂר בְּשַׁעֲת לְקִיטָתוֹ עִישׂוּרוֹ.

בְּשֶׁלֶקְטָא מִמֶּנּוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. אֲכָל אִם לֶקְטָא מִמֶּנּוּ לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בֵּין זָרְעוּ בֵּין יֶרֶקוֹ – מִתְעַשֵּׂר לְבָא. זָרְעוּ לְזֶרַע וְהִישִׁיב עָלָיו לְיֶרֶק – בְּאִין מִחֻשְׁבָּה.

זָרְעוּ לְיֶרֶק וְהִישִׁיב עָלָיו לְזֶרַע – לְעוֹלָם אִין מִחֻשְׁבַּת זָרַע חֲלָה עָלָיו אֵלָא אִם בֶּן מִנַּע מִמֶּנּוּ שְׁלֹשׁ מוֹרְבִיּוֹת.

כְּשֶׁהֵבִיא שְׁלִישׁ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. אֲכָל אִם הֵבִיא שְׁלִישׁ לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֶפִּילוּ (לֹא) מִנַּע מִמֶּנּוּ שְׁלֹשׁ מוֹרְבִיּוֹת.

זָרְעוּ לְזֶרַע, וְעָשָׂה כּוּלֹּ קְצָצִין גְּמוּרִים לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה – זָרְעוּ מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבֵר. יֶרֶקוֹ – מִתְעַשֵּׂר בְּשַׁעֲת לְקִיטָתוֹ עִישׂוּרוֹ. מִקְצָתָן עָשָׂה קְצָצִין גְּמוּרִים, וּמִקְצָתָן לֹא עָשָׂה – הֵדָא הוּא: צוֹבֵר גוֹרְנָו לְתוֹכוֹ וְנִמְצָא מִעֵשֶׂר מִזָּרְעוֹ עַל יֶרֶקוֹ וּמִיֶּרֶקוֹ עַל זָרְעוֹ.

תַּנִּי רַבִּי אֲבָדוּמִי דְחִיפָּה: אֶפִּילוּ לֹא עָשָׂה כּוּלֹּ קְצָצִין גְּמוּרִין לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה – זָרְעוּ מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבֵר. וְיֶרֶקוֹ – בְּשַׁעֲת לְקִיטָתוֹ עִישׂוּרוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: וְהוּא שֶׁהֵבִיא שְׁלִישׁ לְמַחְשַׁבַּת זָרַע. אֲכָל אִם הֵבִיא שְׁלִישׁ לְמַחְשַׁבַּת יֶרֶק – אֶפְשָׁר לֹאמַר זָרְעוּ מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבֵר, וְיֶרֶקוֹ בְּשַׁעֲת לְקִיטָתוֹ עִישׂוּרוֹ?

[דף ו' ע"א]

וְאֵת אֲמַרְתָּ: צוֹבֵר אֵת גוֹרְנָו לְתוֹכוֹ, וְנִמְצָא מִתְעַשֵּׂר מִזָּרְעוֹ עַל יֶרֶקוֹ וּמִיֶּרֶקוֹ עַל זָרְעוֹ!

זָרְעוּ לְזֶרַע לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְנִכְנְסָה שְׁבִיעִית – בֵּין זָרְעוּ בֵּין יֶרֶקוֹ מוּתָר. זָרְעוּ לְיֶרֶק לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית, וְנִכְנְסָה שְׁבִיעִית – בֵּין זָרְעוּ בֵּין יֶרֶקוֹ אֲסוּר. זָרְעוּ לְזֶרַע וְלֶרֶק לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית, וְנִכְנְסָה שְׁבִיעִית – פְּשִׁיטָא זָרְעוּ מוּתָר. יֶרֶקוֹ מַהוּ? תַּנִּי רַבִּי חֵיטָא: אֲסוּר. תַּנִּי רַבִּי חֵלְפָתָא בֶּן שְׂאוּל: מוּתָר. מֵאֵן דְאָמַר מוּתָר – דְּבַר תּוֹרָה. מֵאֵן דְאָמַר אֲסוּר – מִפְּנֵי מְרָאִית עֵינַי.

רַבִּי סִימּוֹן בַּר זְבָדִי בְּעֵי קוּמִי רַבִּי יוֹסֵי: וְאֶפִּילוּ לְהֵאָכִיל אֵת בְּהֵמָתוֹ יֵהָא אֲסוּר מִפְּנֵי מְרָאִית עֵינַי! אָמַר לֵיהּ: לֹא יִתֵּן לֹא לְבָנּוֹ וְלֹא לְשְׁלוּחֹו, וְלֹא יֵהָא לֹקֵט עַל הָאוּמָן.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בַר רַבִּי בּוֹז: אִם נִעְקְרָה הַגּוֹמָא – מוּתָר. וְאֶפִּילוּ בְּמֵאֵן דְאָמַר אֲסוּר, הֵיךְ לֹקֵט וְנִמְצָא בְּתוֹכוֹ יֶרֶק – מוּתָר.

בהדא בר נש גאל טעון עשר מיסרין דלובי מעשר לרבי ירמיה. אמר ליה: לא תיעבד בן! לא תלקוט אלא צורכה דלפצה.

זרעו לפני ראש השנה השמינית, ונכנסה שמינית – בין זרעו בין ירקו אסור.

זרעו לירק לפני ראש השנה השמינית, ונכנסה שמינית – בין זרעו בין ירקו מותר.

זרעו לזרע ולירק לפני ראש השנה השמינית, ונכנסה שמינית – זרעו אסור וירקו מותר.

הלכה ו'

מתני' בצלים הפריסים ופול המוצרי, שפונע מהם מים שלשים יום לפני ראש השנה – מתעשרים לשעבר, ומותרין בשביעית. ואם לאו – אסורין בשביעית, ומתעשרין להבא.

ושל בעל – שפונע מהם מים שתי עונות; דברי רבי מאיר. והכמים אומרים: שלוש.

גמרא מהו בצלים הפריסים? אילין בצלייא פופרייא דלא עבדון זרע. אמר רבי מנא: בין שפונע מהם מים שלוש יום לפני ראש השנה – נעשו כבעל.

רבי יונה בעי: למפרע הוא נעשה זרע? מכן לבא?

מה נפק מביניהון? קטמ בתוד שלושים ולאחר שלושים. אין תימר למפרע הוא נעשה זרע – מעשר מזה על זה. אין תימר מכן ולבא – אינו מעשר מזה על זה.

הלכה ז'

מתני' הדילועין שקיימון לזרע, אם הוקשו לפני ראש השנה ונפסלו מאכל – מותר לקיימו בשביעית. ואם לאו – אסור לקיימו בשביעית. התימרות שלהן – אסורות בשביעית.

מרבצין בעפר לבן; דברי רבי שמעון. רבי אליעזר בן יעקב אסור.

מקריסין באורז בשביעית; דברי רבי שמעון, אכל לא מכסחין.

גמרא למה לי הוקשו? אפילו לא הוקשו! מביין שהוקשו – נעשו כשאר זרעוני גינה שאינן נאכלין.

פיצד הוא בודק? רבי יוסי בן חנינא אומר: עוקצו, אם נתאחה – אסור. ואם לאו – מותר.

רבי יונה בוצרייא אמר: קרמולין – פטורין מן המעשר. הדיא דתימר: עד שלא עשו דילועין, אכל אם עשו דילועין – פירק הן.

מאן הורי בן? רבי יוסי באילין עלי קולקסייא, שאסור לגמות בהן מים, מפני שהצבאים אוכלין אותן.

מרבצין בעפר לבן;

[דף ו' ע"ב] **דברי רבי שמעון. רבי אליעזר בן יעקב אסור. אתיא דרבי שמעון – פרבגו, ודרבי אליעזר בן יעקב – כשיטתיה. דתנינן תמן: מושכין את הפנים מאילן לאילן, ובלבד שלא ישקו את כל השדה בולה.**

רבי מנא אמר לה סתם. רבי אבין בשם שמואל: בסתם חולקין.

מה נן קיימין? אם במרווחין – דברי הכל אסור. אם בריצופין – דברי הכל מותר!

אלא כי נן קיימין, בנמועין מטע עשר לבית סאה. רבי אליעזר בן יעקב עבד לזן במרווחין, ורבנן עבדין לזן בריצופין.

הא רבנן אמרין: במרווחין אסור להשקות, מהו להמשיך? גילף הדא דרבנן מן דרבי אליעזר בן יעקב. כמה דרבי אליעזר בן יעקב אמר: במרווחין אסור להשקות ומותר להמשיך, בן רבנן אמרין מותר להמשיך ואסור להשקות.

לא בן סברינן מימר במרווחין דברי הכל אסור! והן עפר לא במרווחין הוא? אלא, פאן – בשביעית, ופאן – במועד.

מה בין שביעית מה בין מועד? שביעית, על ידי שהוא מותר במלאכה – התירו בין דבר שהוא מותר בין דבר שאינו מותר. מועד, על ידי שאסור במלאכה – לא התירו אלא דבר שהוא אבד, ובלבד דבר שאינו מותר.

ואית דבעי נשמעינה מן הדא: שביעית, על ידי שזמנה מרובה – התירו. מועד, על ידי שזמנה קצר – אסור.

ואותן שבעת ימים אחרונים – לא מסתברא מייעבדינן בשבע ימי הרגל, ויהיו אסורין!

אשכח תני: מריצין בעפר לכן בשביעית, אבל לא במועד; דברי רבי שמעון, ורבי אליעזר בן יעקב אומר.

הדרו עלה שדה לכן

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

הלכה א' מתני' מאימתי מוציאום ובלים לאשפתות? משויסקו עובדי עבודה; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: משיכש המתוק. רבי יוסי אומר: משיקשר.

עד כמה מוזבלין? עד שלוש אשפתות לבית סאה של עשר עשר משפלות ושל לתה לתה.

מוסיפם על המשפלות, ואין מוסיפין על האשפתות. רבי שמעון אומר: אף על האשפתות.

גמרא מאימתי מוציאין כו'. עד שלא פסקו עובדי עבודה, מהו שיהא מותר לעשות אשפה על פתח חצירו? סילני שאל לרבי חייא בר בא, ואמר ליה.

רבי אומר: שרא ליה, והוון אמרין: דו נסב מעשר. והורי על גרמיה לצאת להוין לארץ, דלא למיסב מעשר.

מעיתה, אפילו משפסקו עובדי עבודה והא אסור מפני מראית עיני, שלא יהו אומרים לתוך שדה בית השלחין שלו הוא מוציא! יודעין הן בני עירו אם יש לו בית השלחין אם אין לו.

אמר רבי יוסי: הדין אמרה, לא השו לעוברין ושבין מפני מראית עיני.

באיסור שני פרקים מהו שיהא מותר לעשות כפדר הוזה?

נישמענא מן הדין: מוכרין ומוציאין זבלים עם העושיין שביעית עד ראש השנה. עם העכו"ם עם הכותי אפילו בשביעית, ובלבד שלא יפרוק את המשפלות. לא אמר אלא "ובלבד שלא

[דף ז' ע"א]

יפרוק את המשפלות" הא לצאת – מוציא! הדין אמרה: שהוא מותר. ואין תימר שהוא אסור, יהא אסור מלהוציא.

משויבש המתוק. פקועה. אמר רבי מנא: התיק פקועה דבקעתא.

משויקשר. משיעשה קשרין קשרין. אמר רבי חנניא: מפיון שנתקשר בו קשר העליון – מייד הוא יבש. ותני עלה: קרובים דבריהם להיות שווין.

אמר רבי ירמיה: בפוחת מן המשפלות. הא שתים – מותר. רבי יוסי בעי: אם בפוחת מן המשפלות, הא שתים אסור! אלא כי נן קיימין, העושה יותר מן פשיעור. בהדיא דתני: אין מוספין לא על המשפלות ולא על האשפתות; דברי רבי מאיר. והכמים אומרים: מוספין על המשפלות, ואין מוספין על האשפתות. לא בפשיעור? ודכוותה, אין מוספין על האשפתות אפילו בפשיעור.

הלכה ב'

מתני' עושה אדם את שדהו שלש שלש אשפתות לבית סאה. יותר מכאן – (אסור) מותר; דברי רבי שמעון. והכמים אומרים: עד שיעמיק שלשה או עד שייגביה שלשה.

עושה אדם את זבלו אוצר. רבי מאיר אומר עד שיעמיק שלשה או עד שייגביה שלשה. הנה לו דבר מועט – מוסף עליו והולד. רבי אלעזר בן עזריה אומר עד שיעמיקו או עד שייגביה שלשה, או עד שיתן על הפלע.

גמרא ולמה תנייה תריין וימנין? כאן – בפוחת מן המשפלות, ברם הכא – בעושה פשיעור. ותני כן על דרבי שמעון, ובלבד שלא יפחות לאשפה משלש משפלות.

ורבי מאיר אומר.

[דף ז' ע"ב]

בעושה יותר מכפשיעור, אכל בפשיעור, בשלשה מקומות – מותר, במקום אחד – לא כל שבין! פתר לה תרין פתרון. כשהיה לו דבר מועט בתוך שדהו בשביעית – הרי זה מוסף עליו והולד. משפסקו עובדי עבודה. רבי ליעזר בן עזריה אומר. מאי טעמא דרבי אלעזר בן עזריה? שפוא לא ימצא לו זבל ונמצא מובל את אותו מקום.

פֶּתֶר לָהּ פֶּתֶר חוֹרֵן, בְּשִׁתְיָהּ לֹא דָבָר מוֹעֵט בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֶרֶב שְׁבִיעִית וְהוּא מִבְּקֵשׁ לְהוֹצִיאָו בְּתוֹךְ שְׂדֵהוּ בְּשְׁבִיעִית – הָרִי זֶה מוֹסִיף עָלָיו וְהוֹלֵךְ, מִשְׁפָּסְקוֹ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹסֵר, שְׂמָא לֹא יִמָּצֵא לוֹ זָבֵל וְנִמְצָא מוֹבֵל אֶת אוֹתוֹ הַמְּקוֹם.

וְלֹא כִּבְרָה הוּא מוֹזַבֵּל מֵעֶרֶב שְׁבִיעִית? רַבִּי בָּא, רַבִּי יִרְמְיָה בַּר רַבִּי בּוֹן בַּר הֵיִיא בְּשֵׁם רַבִּי בָּא בַּר מַמְלֵ: מַפְנֵי מַרְאִית עֵינָיו. עַד שִׁיּוּצִיא עֵשֶׂר מִשְׁפָּלוֹת כְּאַחַת.

וְלִית לְרַבְּנָן מַפְנֵי מַרְאִית עֵינָיו? אָמַר רַבִּי אִידִי דְחוּמְרָא: סֵלֹ וּמְגִרִיפֹו מוֹכִיחִין עָלָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אֲשֶׁפָּה.

רַבִּי יוֹסִי בַּר רַבִּי בּוֹן אָמַר: אֵילִין שְׂמוּעֵתָא דְהֶקָא, בֵּי דְתַנְיִנּוּ, רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמַר: אֵין עוֹשִׂין אֶת הָאִמְפָּה בְּתַחֲלִיפָה בְּמוֹעֵד וּבְשְׁבִיעִית. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: מַפְנֵי שֶׁהוּא מְכַשֵּׁיר אֶת צְדָדִיהָ לְזוֹרֵיעָה. רַבִּי יִרְמְיָה, רַבִּי בּוֹן בַּר הֵיִיא בְּשֵׁם רַבִּי בָּא בַּר מַמְלֵ: מַפְנֵי מַרְאִית עֵינָיו.

הוֹזֵן בְּעֵינָי מִימַר: מֵאֵן דְּאָמַר תַּמָּן מַפְנֵי מַרְאִית עֵינָיו, וְהֶכָא – מַפְנֵי מַרְאִית עֵינָיו. מֵאֵן דְּאָמַר מַפְנֵי שֶׁהוּא מְכַשֵּׁיר אֶת צְדָדִיהָ לְזוֹרֵיעָה, הֶכָא מֵאֵן אֵית לָךְ לְמִימַר? לִית לָךְ אֶלָּא כְּהֶדְא, שְׂמָא לֹא יִמָּצֵא לוֹ זָבֵל, וְנִמְצָא מוֹבֵל אֶת אוֹתוֹ הַמְּקוֹם.

מַה נֶּפֶס מִבְּיַחְדָּו? הִפֵּר לַעֲשׂוֹת אִמְפָּה שֶׁל בְּנֵינָיו. הוֹזֵן בְּעֵינָי מִימַר: מֵאֵן דְּאָמַר מַפְנֵי מַרְאִית עֵינָיו, וְהֶכָא – מַפְנֵי מַרְאִית עֵינָיו. וּמֵאֵן דְּאָמַר תַּמָּן מַפְנֵי שֶׁהוּא מְכַשֵּׁיר אֶת צְדָדִיהָ לְזוֹרֵיעָה, הֶכָא – הָרִי אֵינוֹ מְכַשֵּׁיר אֶת צְדָדִיהָ לְזוֹרֵיעָה.

הַכֹּל מוֹדִים, שְׂאֵם הִיָּה לוֹ שֵׁם סִיד אוֹ צְרוּרוֹת אוֹ אֲבָנִים אוֹ גִּיפְסוּם – מוֹתֵר.

הַלְכָה ג'

מִתְנִי' הַמְדִייר אֶת שְׂדֵהוּ – עוֹשֶׂה סֹהַר לְבֵית סָאתִים. עוֹקֵר שְׁלֹשׁ רוּחוֹת, וּמְשִׁייר אֶת הָאֲמָצְעִיּוֹת. נִמְצָא מְדִייר בֵּית אַרְבַּעַת סָאִין. רַבֵּן שְׂמוּעֹז בֶּן גְּמְלִיאֵל אוֹמַר: בֵּית שְׂמוֹנֶת סָאִין.

הַיְתֵה כֹּל שְׂדֵהוּ בֵּית אַרְבַּעַת סָאִין – מְשִׁייר מִמֶּנּוּ מִקְצֵת, מַפְנֵי מַרְאִית עֵינָיו. וּמוֹצִיא מִן הַסֹּהַר וְנֹתֵן לְתוֹךְ שְׂדֵהוּ כְּדֶרֶךְ הַמְּזַבְּלִין.

גְּמֵרָא תַּמָּן תַּנְיִנּוּ: שְׂדֵה שְׁנַתְכּוֹרֵצָה – תּוֹרַע לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. נִטְמְיִיבָה אוֹ שְׁנִידִירָה – לֹא תּוֹרַע לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: פִּינֵי מִתְנִיתָא, הַרְוֵצָה לְהַעֲמִיד צֵאן בְּתוֹךְ שְׂדֵהוּ – עוֹשֶׂה סֹהַר בֵּית סָאתִים.

כֹּכַל עוֹשִׂין סִיְהָרִין, בְּמַחְצָלוֹת, וּבְקֵשׁ, וּבְאֲבָנִים, אֶפִּילוּ שְׁלֹשָׁה חֲבָלִים זֶה לְמַעַלָּה מִזֶּה, וּבִלְבַד שִׁיָּהָ בֵּין סֹהַר לְסֹהַר

[דף ח' ע"א]

כְּמִלּוּא סֹהַר – אוֹתוֹ הַמְּקוֹם חוֹלֵב בּוֹ, גּוֹזֵן בּוֹ, וּמוֹלִיד וּמְבִיא אֶת הַצֵּאן דֶּרֶךְ עָלֶיהָ.

תְּנִי: רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָעָזָר אָמַר: אִם רָצָה – תִּזְקַע אֶת הַיְתֵד בְּאַרְצֵי, וְעוֹשֶׂה סְהָרִין בְּאַרְבַּע רוּחוֹתֶיהָ שֶׁל שְׁמוֹנֵת סְאִין.

אֵין מְדִירִין לֹא בְּשִׁבְתוֹת, וְלֹא בְּיָמִים טוֹבִים, וְלֹא בְּחֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, אֶפִּילוּ בְּמוֹכָה. וְאֵינּוּ רִשְׁאֵי לְהוֹשִׁיב שׁוֹמֵר, וְלֹא לְנַעַר אֶת הַצֵּאֵן. וְאִם בָּאוּ מֵאִלִּיָּהֶן – אֵין מְסִייעִין אוֹתָן. וְאִם הָיוּ עוֹשִׂין עִמוֹ בְּשִׁבְתוֹת וּבְיָמִים טוֹבִים – הוּא רִשְׁאֵי לְהוֹשִׁיב שׁוֹמֵר, וְלְנַעַר אֶת הַצֵּאֵן. וְאִם בָּאוּ מֵאִלִּיָּהֶן – מְסִייעִין אוֹתָן.

תְּנִי, רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: בְּשִׁבְת – מְדִירִין בְּמוֹכָה. וּבְיוֹם טוֹב – בְּמוֹזוֹנוֹת. וּבְחֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד – אֶפִּילוּ בְּשִׁבְר.

תְּנִי: הַשׁוֹבֵר אֶת הַצֵּאֵן – אָסוּר לְנַעֲרָה. מַהוּ "לְנַעֲרָה"? מוֹלִיכָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. הֲדָא אָמְרַה: בְּשִׁבְכָרָה לְזִמְן מוֹעֵט. אֲבָל בְּשִׁבְכָרָה לְזִמְן מוֹרוּבָה – מוֹתֵר. אוֹתוֹ הַיּוֹם הַאֲחֵרוֹן – אָסוּר.

רַבִּי הוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי נַחֲמָן בַּר יַעֲקֹב: הָהֵן דְּאָזַל לִיהַ לְצוֹרְכָה וְלֹא מִתְעַנֵּי – יִיזִיל מִן אֶתֶר לְאֶתֶר וְהוּא מִתְעַנֵּי. רַב הוֹנָה בְּשֵׁם מַר עֲזַקְבִּין: הַפְּרִיטָה עֵיקָר – טוֹב לְמַעֲיָא.

רַבִּי הֵייא בַר בָּא שְׂאֵל: עַד שְׂלֵא פָּסְקוּ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה מַהוּ שְׂיֵהָא מוֹתֵר לְהוֹצִיא מִן הַפֶּהר וְלִיתָן בְּתוֹךְ שְׂדֵהוּ בְּדֶרֶךְ הַמְּזוּבְּלִין?

הַלְכָה ד'

מִתְנִי' לֹא יִפְתַּח אָדָם מִחֻצַּב בְּתַחֲלִילָה לְתוֹךְ שְׂדֵהוּ, עַד שְׂיֵהָא כּוּ שְׁלוֹשׁ מוֹרְבִיּוֹת, שְׁהֵן שְׁלוֹשׁ עַל שְׁלוֹשׁ עַל רוּם שְׁלוֹשׁ. שִׁיעוּרָן – עֲשָׂרִים וְשִׁבְעֵי אֲבָנִים.

גְּדֵר שְׂיֵישׁ בּוּ עֲשָׂר אֲבָנִים שֶׁל מִשׁוּי שְׁנַיִם שְׁנַיִם – הָרִי אֵילוּ וְנִמְלוּ. שִׁיעוּר גְּדֵר – עֲשָׂרָה טְפָחִים. פְּחוֹת מִכָּאֵן – מִחֻצַּב וְגוֹמְמוֹ עַד פְּחוֹת מִן הָאָרֶץ טַפַּח.

בְּמַה דְּבָרִים אָמּוּרִים? מִתּוֹךְ שְׁלוֹ. אֲבָל מִתּוֹךְ שֶׁל חֲבִירוֹ – מַה שְׂהוּא רוֹצֵה יִטּוֹל. בְּמַה דְּבָרִים אָמּוּרִים? בְּזִמְן שְׂלֵא הַתְּחִיל בּוּ עָרַב שְׁבִיעִית. אֲבָל אִם הַתְּחִיל בּוּ מִעָרַב שְׁבִיעִית – מַה שְׂהֵיהָ רוֹצֵה יִטּוֹל.

גְּמֵרָא הֵיאֵךְ עֲבִידָא? תִּלְתָּא זְמַנִּין מִן תַּשְׁעֵי. תַּשְׁעָה זְמַנִּין מִן תִּלְתַּי – עֲשָׂרִין וְשִׁבְעֵי. תְּנִי: מִחֻצַּב שְׁבִינּוּ לְבִין חֲבִירוֹ, וּפְתַח בּוּ חֲבִירוֹ בְּהִיתֵר – מוֹתֵר. וְאִם הִיתֵה רִיקָה – אָסוּר.

תִּמְן תְּנִינָן: הָיוּ מְבִיא אֶת הַטּוֹמְאָה – בְּכָל שְׂהוּא. הַגְּזֵרָה וְהַגּוֹבְלִית – בְּפּוֹתַח טַפַּח. אָמַר רַבִּי הֵייה בַר בָּא: הֲדָא אָמְרַה: זֶה שְׂהוּא מְקַבֵּל נְדָבָךְ מִחֲבִירוֹ – צָרִיךְ לְעֲשׂוֹת לוֹ אַרְבַּעַת טְפָחִים גְּדֵי מָקוֹם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מִתְּנִיתָא אָמְרַה בְּזִין וּבְמַה אָמְרוּ: "הָיוּ מְבִיא אֶת הַטּוֹמְאָה בְּכָל שְׂהוּא?" בְּזִין שְׂהוּא גְּבוּהָ מִן הַפְּתַח שְׁלִשָּׁה נְדָבְכִין, שְׁהֵן שְׁנַיִם עֲשָׂר טַפַּח. וְלָמָּה תְּנִינָן נְדָבְכִין? לְמַדַּת הַדִּין.

רַבִּי הֵייה בַר בָּא שְׂאֵל: אֵינּוּן שִׁיעוּרִין בְּאֵינּוּן שִׁיעוּרִיאָא? הֲכָא אֶתְ אָמַר: שִׁיעוּר גְּדֵר – עֲשָׂרָה טְפָחִים, פְּחוֹת מִכָּאֵן – מִחֻצַּב. וְכָא אֶתְ אָמַר חֲכִין! מַה אָנּוּן קְיָימִין? אִם בְּשְׂהִיו שְׁנֵי נְדָבְכִין – נִיתְנִי

שמונה טפחים! אם בשתי שלשה – גיתני שנים עשר טפחים! אמר רבי יוסי: צא וקצי טפח לסיתות
מכאן, וקצי טפח לסיתות מכאן, וכן לחבריה, נמצא

[דף ח' ע"ב]

שלשה נדבכים של עשרה טפחים.

פחות מכאן – אינו לא גדר ולא מהצב. תני: אמר רבי יודא, במה דברים אמורים? בזמן שנתפזין
לתיקון שדהו. אבל אם לא נתפזין לתיקון שדהו, אפילו יותר מכאן – מותר. אמר רבן שמעון בן
גמליאל: במה דברים אמורים? בזמן שלא נתפזין לתיקון שדהו. אבל אם נתפזין לתקן שדהו,
אפילו פחות מכאן – אסור. אמר רבי ביבי: הורי רבי יוסי בהדא תניא לקולא.

הלכה ה'

מתני' אבנים שזועזעו הפהרישה, או שהיו מכוסות ונתגלו, אם יש בהן שתים של משוי שנים
שנים – הרי אלו ינטלו. והמסקל את שדהו – נוטל את העליונות, ומניח את הנזעזעו בארץ. וכן
גרגיר של צרורות, או גל של אבנים – נוטל את העליונות, ומניח את הנזעזעו בארץ. אם יש
תחתיהן סלע או קש – הרי אלו ינטלו.

גמרא לא סוף דבר בשזועזעו הפהרישה, אלא אפילו מהרישה עתידה לזעזעו. אמר רבי יוסי:
מתניתא אמרה בזו, אם יש בכל אחת ואחת של משאוי שנים שנים – הרי אלו ינטלו.

רבי יעקב בר בון בשם רבי שמעון בן לקיש: זאת אומרת, אסור לקט צרורות מתוך שדה חכירו,
דו מנפש ויהב עיספיה עליהן. הדיא דתימא: בבקעה. אבל בהרים וברשים – מותר וטיבו חשב ליה.

הלכה ו'

מתני' אין בזנין מדריגות על פי גיאיות ערב שביעית משפסקו הגשמים, מפני שהוא מתקנו
לשביעית. אבל בזנה הוא בשביעית משפסקו הגשמים, מפני שהוא מתקינו למוצאי שביעית.

ולא יסמוך בעפר, אבל עושהו חייץ. כל אבן שהוא יכול לפשוט את ידו ולימלה – הרי זו תינטל.

גמרא רבי קריספא בשם רבי יוחנן, הננייה בן גמליאל: באיסור שני פרקים היא מתניתא. תני:
רבי יהודה ורבי נחמיה אוסרין. לא באיסור שני פרקים? וכא באיסור שני פרקים. רבי שמאי בעי:
אם באיסור שני פרקים, בהדא תנינן: לחרוש מותר, ולבנות אסור?

[דף ט' ע"א]

אלא: בהיתר שני פרקים. אם בהיתר שני פרקים, בהדא תנינן: אבל בזנה הוא בשביעית משפסקו
הגשמים, מפני שהוא מתקינו למוצאי שביעית!

אמר רבי מנא: יאות אמר רבי שמאי: הדיא קפיייתא, לחרוש – מותר מפני שהוא מתקינו למוצאי
שביעית. לבנות – אסור, מפני שהוא מתקינו לשביעית.

מתניתא לא אָמרה בְּנֵי אֵלָא, אָבֵל בּוֹנָה הוּא בְּשִׁבְעִית מְשַׁפְּקוּ הַגְּשָׁמִים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְקַיֵּן לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית.

לא יִסְבֵּךְ בְּעַפְרָא אָבֵל עוֹשֶׂהוּ חַיִּין. מהו חַיִּין? חַיִּין לֵה כְּמוֹה דְתִימֹר: (יחזקאל יג, ט) **וְהוּא בּוֹנָה חַיִּין.**

הַלְכָה ז'

מתני' אֲבָנֵי כֶּתֶף – בָּאוֹת מִכָּל מְקוֹם. וְהַקּוֹבְלִין – מִכִּיּאִין מִכָּל מְקוֹם.

ואילו הֵן אֲבָנֵי כֶּתֶף? כָּל שְׂאִינָה יְכוּלָה לְהִזְנִיטַל בְּיַד אַחַת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אֲבָנֵי כֶּתֶף – בְּשָׂמֹךְ, כָּל שֶׁהֵן נִיטְלוֹת שְׁלוֹשׁ אוֹ שְׁתַּיִם עַל הַכֶּתֶף.

הַבּוֹנָה גִּדְרָא בֵּינֵי וּבֵין רְשׁוֹת הַרְבִּים – מוּתָר לְהַעֲמִיק עַד הַפְּלֵעַ. מַה יַעֲשֶׂה בְּעַפְרָא צוֹכְרֵי בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים וּמִתְקַנּוּ; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: כְּדֶרֶךְ שְׂאִין מְקַלְקְלִין בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים, כִּדָּא לֹא יִתְקַן. מַה יַעֲשֶׂה בְּעַפְרָא צוֹכְרֵי בְּתוֹף שְׂדֵהוּ כְּדֶרֶךְ הַמְזוֹבְלִין. וְכֵן הַחֹפֵר בּוֹר וְשִׁיחַ וּמַעְרָה.

גמרא אֲבָנֵי כֶּתֶף – בָּאוֹת מִכָּל מְקוֹם אֲפִילוּ מִתּוֹף שְׁלוֹ. וְהַקּוֹבְלִין – מִכִּיּאִין מִכָּל מְקוֹם אֲפִילוּ פְחוֹת מֵאֲבָנֵי כֶּתֶף.

רַבִּי חֵיִיא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן; לֹא שָׁנֵי אֵלָא בֵּינֵי לְבִין רְשׁוֹת הַרְבִּים. הָא בֵּינֵי לְבִין חֲבִירוֹ – אָסוּר. בְּשִׁבְעִית, אָבֵל בְּמוֹעֵד אֲפִילוּ בֵּינֵי לְבִין רְשׁוֹת הַרְבִּים – אָסוּר. בְּפִירְצָה שֶׁהִיא סְגָה אֶת הָעֵפֶר. אָבֵל בְּפִירְצָה שְׂאִינָה סְגָה אֶת הָעֵפֶר – מוּתָר לְגוֹדְרָה בְּשִׁבְעִית. וְתַנִּי בְּנֵי: כָּל פִּירְצָה שֶׁהִיא סְגָה בְּעַפְרָא – אָסוּר לְגוֹדְרָה בְּשִׁבְעִית. וְשְׂאִינֵי סְגָה אֶת הָעֵפֶר – מוּתָר לְגוֹדְרָה בְּשִׁבְעִית.

שְׂאִינָה מְכַשְׁלֶת אֶת הַרְבִּים. אָבֵל אִם הָיְתָה מְכַשְׁלֶת הַרְבִּים, אַף עַל פִּי שֶׁהִיא סְגָה אֶת הָעֵפֶר – מוּתָר לְגוֹדְרָה בְּשִׁבְעִית.

כְּתִיב (תהלים ג, כג): **וְשֵׁם דְּרֹךְ אֲרָאֵנוּ בְּיַשׁע אֱלֹהִים;** הַיָּא הִכָּא שֶׁהוּא תִיקוֹן וְסוּפֹ לְקִילְקִיל. דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ: שְׂאִיל לֹא זָכָה

[דף ט' ע"ב]

לְמַלּוּכָה אֵלָא עַל יְדֵי שֶׁהָיָה זְקִינוּ מְדֻלֵּק גַּר לְרַבִּים. נִקְרָא שְׁמוֹ גַּר. כְּתוּב אֶחָד אָמַר (דברי הימים א ת, א): **וְגַר הוֹלִיד אֶת קִישׁ.** וְכְתוּב אֶחָד אָמַר (שמואל א ט, א) **וְקִישׁ בֶּן אֲבִיאל.** וְהִלָּא אֲבִיאל הָיָה שְׁמוֹ! אֵלָא עַל יְדֵי שֶׁהָיָה זְקִינוּ מְדֻלֵּק גַּר לְרַבִּים – נִקְרָא שְׁמוֹ גַּר.

רַבִּי אֲבִין בְּעֵי: עַד שְׂלֵא פְּסָקוּ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה, מַהוּ לְצַבּוֹר עֵפֶר בְּתוֹף שְׂדֵהוּ כְּדֶרֶךְ הַמְזוֹבְלִין?

הֲדָרֵן עֲלֵךְ מֵאִימְתֵי מוֹצִיאִין

פֶּרֶק רְבִיעִי

הַלְכָה א' מִתְנִי' בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: מִלְקַט אֲדָם עֲצִים וְאֲבָנִים וְעֹשְׂבִים מִתּוֹךְ שָׁלוֹ, כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא מִלְקַט מִתּוֹךְ שָׁל חֲבִירוֹ, אֵת הַגֶּס הַגֶּס, וּמִשְׂרָבוֹ עוֹבְרֵי עֲבִירָה – הִתְקִינוּ שֶׁיְהִי זֶה מִלְקַט מִתּוֹךְ שָׁל זֶה, וְזֶה מִלְקַט מִתּוֹךְ שָׁל זֶה שְׁלֹא בְּמוֹכָה, וְאִין צְרִיךְ לומר שֶׁיִּקְצֹץ לְהֵן מִזְנוֹת.

גמרא בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים כו'. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: הֵכִין צוֹרֵכָה מִיתְנִי: בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: מִלְקַט אֲדָם עֲצִים וְעֹשְׂבִים מִתּוֹךְ שָׁלוֹ, אֵת הַגֶּס הַגֶּס, כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא מִלְקַט בְּשָׁל חֲבִירוֹ בֵּין דְּקִים וְנִפְסִים. נִחְשְׁדוּ לְהִיּוֹת מִלְקָטִין דְּקִים, וְהָן אוֹמְרִים: "בְּגִסִין לִיקְטִנוּ!" – הִתְקִינוּ שֶׁיְהִי זֶה מִלְקַט מִתּוֹךְ שָׁל זֶה, וְזֶה מִלְקַט מִתּוֹךְ שָׁל זֶה שְׁלֹא בְּמוֹכָה. נִחְשְׁדוּ לְהִיּוֹת מִלְקָטִין בְּמוֹכָה, וְהָן אוֹמְרִין: "שְׁלֹא בְּמוֹכָה לִיקְטִנוּ!" הִתְקִינוּ שֶׁיְהִי מְבִיאִין מִן הַקְּרוֹב וּמִן הַמְּצוּי.

אָמַר רַבִּי זְעִירָא: רֵאשׁוֹנָה רֵאשׁוֹנָה מִתְקַיְמָת.

הִיְתָה בְּהִמְתּוֹ שָׁם – בְּהִמְתּוֹ מוֹכַחַת עָלָיו. הִיְתָה פִּירְתּוֹ שָׁם – פִּירְתּוֹ מוֹכַחַת עָלָיו. לִיקַט בְּגִסִין, מַהוּ שֶׁיִּחְזֹר וְלִיקַט מִן הַגִּסִים שֶׁבְּדִקְסִים? אִם אָמַר אֵת בְּנֵי, אִף הוּא מִלְקַט כָּל שְׂדֵהוּ בְּשְׁבִיעִית!

הִיְתָה שְׂדֵהוּ מְלִיאָה גִסִין, תְּרַמִּין מִתְנַיִין, הִדָּא אָמְרֵי שְׂרִי, וְהִדָּא אָמְרֵה אָסוּר.

הַמְסַקֵּל שְׂדֵהוּ – נוֹטֵל אֵת הָעֲלִיּוֹנִים וּמְנִיחַ אֵת הַנּוֹגְעוֹת בְּאָרְץ – הִדָּא אָמְרֵה: שְׂרִי.

אֵיזְהוּ הַמִּידֵל, אַחַת אוֹ שְׁתֵּים – הִדָּא אָמְרֵה: אָסוּר.

אִף בְּמוֹעֵד בְּזֵ? אִשְׁכַּח תְּנִי: מִלְקַט אֲדָם עֲצִים וְעֹשְׂבִים מִתּוֹךְ שָׁלוֹ, אֵת הַגֶּס הַגֶּס, כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא מִלְקַט מִתּוֹךְ שָׁל חֲבִירוֹ, בֵּין דְּקִין בֵּין גִּסִין. בְּשְׁבִיעִית, אֲבָל לֹא בְּמוֹעֵד.

אִף בְּאֲבָנִים בְּזֵ? אִשְׁכַּח תְּנִי: אִף בְּאֲבָנִים.

[דף י' ע"א]

הֲלֵב יוֹדַע, אִם לְעַקֵּל אִם לְעַקֵּלָּוֹת.

רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם מְנַחֵם: רַבִּי עֲקִיבָא עֲבַד כְּשִׁיטְתִּיהּ. חָמָא הוּד אִיזְמַר כְּרָמָא, אָמַר לִיהּ: וְלִית אָסוּר? אָמַר לִיהּ: לְעַקֵּלִין אֲנָא בְּעִי! הֲלֵב יוֹדַע אִם לְעַקֵּל אִם לְעַקֵּלָּוֹת.

הַלְכָה ב'

מִתְנִי' שְׂדֵה שְׁנַתְקוּצָה – תִּזְרַע לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. שְׁנִיפְיִיבָה אוֹ שְׁנִידִיבָה – לֹא תִזְרַע לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית.

שְׂדֵה שְׁנִיפְיִיבָה, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אִין אוֹכְלִין פִּירוּתִיהּ בְּשְׁבִיעִית. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: אוֹכְלִין.

בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אִין אוֹכְלִין פִּירוּת שְׁבִיעִית בְּמוֹכָה. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: בְּמוֹכָה וְשְׁלֹא בְּמוֹכָה.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: הִילּוּף הִדְבָרִים! זוּ מְקוּלֵי בֵּית שְׁמַאי וּמְהוּמְרֵי בֵּית הַלֵּל.

גמרא שדה שנתקוצצה כו'. תמן אמרין: בשניטלו קוצייה. ורבנן דהכא אמרין: משחרש. על דעתיהו דרבנן דהכא אינהו הטייבו? כל העם הורשין פעם אחת והוא חורש שני פעמים.

וכא כן? אמר רבי יוסי בי רבי בון: תמן – אין המלכות אונסת, ברם הכא – המלכות אונסת.

בראשונה בשהיו המלכות אונסת, הורי רבי ינאי שיהו הורשין חרישה ראשונה. חד רשיעא הוה, אנן עבר, חמיתון רמיון קובעתא. אמר לון: האיטמו שרא לכון מירדי? שרא לכון רמיון קובעתא?

אמר רבי יעקב בר זבדי קומי רבי אבהו: לא כן אמר רבי זעירא ורבי יוחנן בשם רבי ינאי, רבי ירמיה, רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק: נמנו בעליית בית נתזה בלוד, על כל התורה, מניין אם יאמר עכו"ם לישראל לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה, הוין מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכת דמים, יעבור ולא יתרג?

הדא דתימר – בינו לבין עצמו. אבל ברבים – אפילו מצוה קלה לא ישמע לון! כגון לוליינום ופפום אהו שנתנו להם מים בכלי זכוכית צבועה ולא קיבלו מהו?

אמר: לא מתכוון משפדתכו, ולא איתכווין אלא מיגבי ארנוניו?

כמה הם רבים? רבנן דקיסרין אמרי: עשרה, דכתיב

[דף י' ע"ב]

(ויקרא כב, לב): ונקדשתי בתוך בני ישראל.

רבי אבונה זעירא, חמנוגניה פרי חורי חמרא בשבתא.

רבי יונה ורבי יוסי הורין מפי לארסקינס בשויבתא. אמר רבי מנא: קשיתה קומי רבי יונה אבא, לא כן אמר רבי זעירא, רבי יוחנן בשם רבי ינאי, רבי ירמיה, רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק, נמנו בעליית בית נתזה בלוד, על כל התורה כולה מניין אם יאמר עכו"ם לישראל לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה הוין מן העבודה זרה וגילוי עריות ושפיכת דמים – יעבור ולא יתרג.

הדא דתימא – בינו לבין עצמו. אבל ברבים – אפילו מצוה קלה לא ישמע לון! כגון לוליינום ופפום אהו שנתנו להם מים בכלי זכוכית צבועה ולא קיבלו מהו?

אמר: לא אתכווין משפדתון ולא אתכווין אלא מיכל פיתא חמימה.

כמה הם רבים? רבנן דקיסרין אמרין: עשרה, דכתיב (סו): ונקדשתי בתוך בני ישראל.

רבי אבונה בעי קומי רבי אימי, עכו"ם מהו שיהו מצווין על קידוש השם? אמר ליה: ונקדשתי בתוך בני ישראל. ישראל מצווין על קידוש השם ואין העכו"ם מצווין על קידוש השם.

רבי נסא בשם רבי אלעזר שמע לה מן הדא: (מלכים ב ה, יח) לדבר הזה יסלח ה' לעבדך וגו'. ישראל מצווין על קידוש השם, ואין העכו"ם מצווין על קידוש השם.

¹ שנאמר: וחי בהם – ולא שימות בהם (בבלי סנהדרין ע"ד:).

רבי אבא בר זמינא הוה מחייט גבי חד ארפאי ברומי. אייתי ליה בשר דנבילה, אמר ליה: אכול! אמר ליה: לינא אכילו! אמר ליה: אכול, דלכו, אנא קטילנא לד! אמר ליה: אין בעית מוקטל קטיל, דאנא לינא מיכל בשר דנבילה!

אמר ליה: מהן מודע לד, דאילו אכלת – הוינא קטיל לד! או יהודיי, יהודיי! או ארפאי, ארפאי! אמר רבי מנא: אילו הוה רבי אבא בר זמינא שמוע מיליהון דרבנן – מיכל הוה.

*

מייבא, ומת, בנו מהו שיהא מותר לזורעה? רבי יעקב בר אהא, רבי אימי בשם רבי יוסי בי רבי חנינא: מייבא ומת – בנו מותר לזורעה. מייבא ומכרה – אסור לזורעה. עבר וזרעה – מותר, שלא זרזו אלא על הגדר שהוא יכול לעמוד בו.

מייבא בזמן הזה מהו? רבי ירמיה סבר מימר: שרי. אמר רבי יוסי: ולא שמיע רבי ירמיה שהוא לוקה! לא שמיע שהוא פסול מן העדות?

חזר ואמר: אין דהוא שמיע, אלא באינש דשמע מילה ומקשי עליה. אמר רבי חזקיה: אתיבתת קומי רבי ירמיה דאמר, וכי אין זה בית דין עמד וביטל?

הייליה דרבי ירמיה מן הדא: בת ישראל שבאת להדליק מן הפהנת – טובלת את הפתילה בשמן שריפה ומדלקת.

רבי הונא בשם רבית רבי ינאי: שעת משלחת זאבים היתה, ולא עמד בית דין וביטל. פמה דתימר תמן: לא עמד בית דין וביטל, וכא – לא עמד בית דין וביטל.

ודכוותה, מאימתי אדם זוכה בפירותיו בשביעית? רבי ירמיה סבר מימר: משיתנם בתוך פליו. רבי יוסי סבר מימר: אפילו נתנם לתוך פליו – לא זכה בהו, דהוא סבר דאינון דידיה, ולית אינון דידיה.

בהדא רבי טרפון ירד לאכול קציעות מתוך שלו שלא בטובה בבית שמאי,

[דף י"א ע"א]

חמוניה סנטוריה ושרון חבטון עלוי. בד חמא גרמיה בסכנה, אמר לון: בהיכוון! אמרין גו בייתיה דטרפון, עתדין ליה תכריכין!

בד שמעון גו, אישתמחונו על אפיהו, אמרין ליה: רבי! שרי לון! אמר לון: ייתי עלי, על כל חוטרא וחוטרא דהוה נחית עלי – הוינא שרי לכו על קדמיא!

באילין תרתין מיליהו נהג רבי טרפון בבית שמאי, וסבין. בהדא, ובקריאת שמע.

רבי אבהו בשם רבי חנינא בן גמליאל: כל ימיו של רבי טרפון היה מתענה על הדבר הזה, ואמר: "אזי לי שנתפברתי בכתרה של תורה!"

מתני' חוקרין גירין מן העכו"ם בשביעית, אבל לא מישראל.

ומחזיקים ידי עכו"ם בשביעית, אבל לא על ידי ישראל.

ושואלין בשלומן; מפני דרכי שלום.

גמרא רבי חייה, רבי אימי. חד אמר: הרוש בה טבאות, ואנא נסב לה מנד בטר שמיטתא. וחרנא אמר: אישר. מאן דאמר: הרוש בה טבאות ואנא נסב לה מנד בטר שמיטתא, מהו "שואלין בשלומן"? אישר! מאן דאמר: אישר, מהו "שואלין בשלומן"? בשלום ישראל "שלום עליכם".

דלמא, רבי היננא בר פפא ורבי שמואל בר נחמן עברין על חד מחורשי שביעית, אמר ליה רבי שמואל בר נחמן: "אישר!" אמר ליה רבי היננא בר פפא: לא בן אילפן רבי, (תהלים קכט, ח) **ולא אמרו העוברים – מפאן שאסור לומר לחורשי שביעית "אישר"**. אמר ליה: לקרות אתה יודע, לדרוש אין אתה יודע? **ולא אמרו העוברים – אלו עובדי כוכבים שהן עוברין מן העולם, ולא אמרו לישראל ברבית ה' עליכם**. מה ישראל אומרים? **ברכנו אתכם בשם ה'**. לא הייכם כל הברכות הבאות לעולם בשבילנו, ואין אתם אומרים לנו: "בואו וטלו לכם מן הברכות הללו!" ולא עוד, אלא שאתם מגלגלין עלינו פיסים וזימיות גולגוליות וארנוניות.

הורה רבי אימי לרדות עמו.

הלכה ד'

מתני' המידל בזיתים, בית שמאי אומרים: וגום. ובית הלל אומרים: ישרש. ומודים במחליק – עד שיגום. ואיזהו המידל? אחד או שנים. המחליק? שלשה זה בצד זה. במה דברים אמורים? מתוך שלו, אבל מתוך של חברו, אף המחליק – ישרש.

המבקיע בזיתים – לא יחפזו בעפר. אבל מכפזו באבנים או בקש.

אין קוצצין בתולת שקמה בשביעית, מפני שהיא עבודה. רבי יהודה אומר: בדרבו – אסור. אלא, או מנביה עשרה טפחים, או גומם מעל הארץ.

גמרא המידל בזיתים. מהו המידל? נוטל אחד ומניח שנים, או נוטל שנים ומניח אחד.

תני דבית רבי: נוטל אחד ומניח שנים, והא תנינן: המחליק בגפנים, שלשה זה בצד זה, הא מידל – נוטל שנים ומניח אחד! אמר רבי יונה: מתניתא – במידל בה בתהילה. ומה דתני דבית רבי – במידל מפבר.

אין מציתין את האור באישת של קנים, מפני שהיא עבודה. רבן שמעון בן גמליאל מתיר. וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר: נוטעין אילן סרק בשביעית.

ואין מלמדין את הפרה לרוש אלא בחולות. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אפילו בתוך שדה – מותר, ובלבד שלא יסמוך את המענה.

תני: אבא שאול אומר: מברין בחרשים, וגומם מעם הארץ, ובלבד שלא יקוץ בקרדום.

אין בודקין את הורעים באדמה בעציץ. אבל בודקין אותן בגללים בעציץ. ושורין אותן בשביעית למוצאי שביעית. ומקיימין את האלווי בראש הנגב, ולא משקין אותן.

[דף י"א ע"ב]

אין תולין תוכין בתאנה. כיצד הוא עושה? מיייתי יהור מתאנה [וכותב] שטר ותולה בה, ואמר לה, הדיא עבדת, ואת לית את עבדת.

ולא בן תנא: אילן שהוא מנבל פירותיו – סוקרין אותו בסקרא, וממעינן אותו אכנים, ומכהתין ליה דייעבוד! אמרי: תמן – דלא יתן פירותיו. והכא – דייעבוד בתהילה.

אין מרפיבין דקלים, מפני שהיא עבודה. שלא תאמר: הואיל והוא רובה – שרי הוא, לפום בן צריך מימר: אסור.

משלשה ועד תשעה – היא מתניתא.

הַלְכָה ה'

מתני' המזנב בגפנים, והקוצץ בקנים, רבי יוסי הגלילי אומר: ירחיק טפה. ורבי עקיבא אומר: קוצץ בדרבו בפרדום במגיל ובמגירה ובכל מה שיירצה.

אילן שנפסח – קושרין אותו בשביעית, לא שיעלה, אלא שלא יוסף.

גמרא תני: הקוצץ בקנים, רבי יודה אומר: מקום שנהגו לקוץ – יתוק. לתוק – יקוץ, ומגביה טפה וקוצץ.

הקוצץ בקורות – לא יהא מחליק ומדרוג ומדרוג ומחליק, אלא מתכווין שיהא קציצתן שונה.

תני: רבן שמעון בן גמליאל אומר: מקום שנהגו להחליק – ידרג. לדרג – יחליק. וגומס עם הארץ, ובלבד שלא יקוץ בקורדם.

רבי יוסי הגלילי – כבית שמאי, ורבי עקיבא – כבית הלל.

וכן אתיבן מתני, רבי יוסי הגלילי – כבית שמאי, ורבי עקיבא – כבית הלל? אלא רבי יוסי הגלילי חשש לעבודת הארץ ורבי עקיבא לא חשש לעבודת הארץ.

הַלְכָה ו'

מתני' מאימתי אוכלין פירות האילן בשביעית? הפנין – משזהוריהו אוכל בהם פתו בשדה. בחלו – פונם לתוך ביתו. וכן פוצא בהם, בשאר שני שבוע – הייבין בפעשרות.

הבוסר משתכיא מים – אוכל בו פיתו בשדה. הכאיש – פונם לתוך ביתו. וכן פוצא בו, בשאר שני שבוע – הייבין בפעשרות.

גמרא מהו ביחלו? רבי הויה בר בא אומר: הויתה. כמה דאת אמר (זכריה יא, ח) **וגם נפשו בחלה בי.**

[דף י"ב ע"א]

כְּתִיב (ויקרא כה, ז): וְלִבְהִמְתָּךְ וְלִחֵיה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ, תִּהְיֶה כָּל תְּבוּאָתָה לֶאֱכֹל. רַבִּי חֵינָי בַּר בָּא אָמַר: שְׁתֵּי תְבוּאוֹת, אַחַת מִן הַבֵּית, וְאַחַת מִן הַשָּׂדֶה, וְכֵתִיב (יש, יב): מִן הַשָּׂדֶה תֹאכְלוּ אֶת תְּבוּאָתָה.

רַבִּי יוֹסִי בֶן חֲנִינָא בְּעָי: פֶּגִין מַהוּ לַעֲשׂוֹת מִהֵן מְלוּגָמָא? מַאֲחַר שְׁהוּא אוֹכֵל בְּהֵן פִּתּוֹ בְּשָׂדֶה – יְהֵא אָסוּר, אוֹ מַאֲחַר שְׁאִין מְכַנְיֵסן לְתוֹדַי הַבֵּית – יְהֵא מוֹתֵר?

תַּמָּן תַּנְיִנן: הַפֶּגִין וְהַבּוֹסֵר, רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: מְטַמָּא טוּמְאָת אוֹכְלִין. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר: מִשְׁבָּא: לְעוֹנֵת הַמַּעֲשָׂרוֹת! תַּנִּי בְּאֵן מִידָ, וְלִית בְּאֵן מִידָ.

רַבִּי חֲנִינָא בְּשֵׁם רִישׁ לְקִישׁ: בְּפִגְי תְּאָנִים – הִיא מִתְּנִיתָא, הִיא בְּשָׂרָא כֹּל הַפֶּגִין – אֵינָן מְטַמָּאִין טוּמְאָת אוֹכְלִין עַד שְׁיִבְא: לְעוֹנֵת הַמַּעֲשָׂרוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: מִתְּנִיתָא אֲמָרָה בְּנֵן הַפֶּגִין מִשְׁזַרְיָהוּ – אוֹכֵל בְּהֵן פִּתּוֹ בְּשָׂדֶה.

רַבִּי פְּדָת בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הַכֹּל מוֹדִין בְּשְׁבִיעִית. הַכֹּל מוֹדִים? חֲכָרִיא אֲמָרִין שְׁאִינָן מְטַמָּאִין טוּמְאָת אוֹכְלִין.

הַקּוֹר – פֶּעִז לְכָל דְּבָר, אֵלָא שְׁהוּא נִלְקַח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׁר. וְכַפְנִיּוֹת – לְאוֹכְלִין וְנִפְטָרִין מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת. דִּרְשׁ רַבִּי יוֹדָה בֶּן פּוּי בְּבֵית מִדְרָשׁ: הַקּוֹר – אֵין קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חֲלָה עָלָיו. רַבִּי יוֹסֵה מְפָקֵדִין עַל שׁוֹאֲלֵיהֶּ, אֲמָרִין לֹזֵן מִן לְכוּן מִימַר בְּנֵן? וְהוּוֹן אֲמָרִין, הוּוּא, אָמַר לֵן רַבִּי יוֹסֵה: מִתְּנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹדָה בֶּן פּוּי. וּמִסְיַע לֵן דְּתַנִּי, הַפֶּגִין שֶׁל שְׁבִיעִית – אֵין שׁוֹלְקִין אוֹתָן. וּבְכַסְוִיפּוֹת – מוֹתֵר כּוּפְנֵי שְׁהוּא מְלַאכְתָּן.

קוֹר וְכַפְנִיּוֹת – הָרִי הֵן פֶּעִז! וְכֵן אֲנִי אֲמָרִין וְעִז אָסוּר לְשׁוֹלְקוֹ? אֵלָא בְּנֵן דְּקְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חֲלָה עָלָיו, לְפִיּוֹם בֶּן צָרִיד מִימַר אָסוּר [מוֹתֵר].

גַּבִּי בּוֹסֵר מַה אֵית לָךְ מִימַר? אָמַר רַבִּי אֲבוּן: שֶׁכֵּן דְּרָךְ הַקִּיחוֹת אוֹכְלוֹת אוֹתוֹ.

[דף י"ב ע"ב]

הַלְכָה ז'

מִתְּנִי' יוֹתִים שְׁהַכְּנִיסוּ רְבִיעִית לַפֶּאֶה – פּוּצַע וְאוֹכֵל בְּשָׂדֶה. הַכְּנִיסוּ חֲצִי לֹג – כּוֹתֵשׁ וְסָךְ בְּשָׂדֶה. הַכְּנִיסוּ שְׁלִישׁ – כּוֹתֵשׁ בְּשָׂדֶה וְכוּנֵם לְתוֹדַי בֵּיתוֹ.

וְכֵן פּוּצַא בְּהֵם בְּשָׂרָא שְׁנֵי שְׁבוּעַ – חֵיבִין בַּמַּעֲשָׂרוֹת. וְשָׂרָא כֹּל פִּירוֹת הָאֵילָן – כְּעוֹנֵתָן לַמַּעֲשָׂרוֹת כְּדֵן עוֹנֵתָן לְשְׁבִיעִית.

גְּמָרָא יוֹתִים שְׁהַכְּנִיסוּ רְבִיעִית לַפֶּאֶה. מַהוּ שְׁלִישׁ? לֹג. מִתְּנִיתָא – שְׁהֵן עוֹשִׂין שְׁלוּשֵׁת לֹגִין לַפֶּאֶה. כְּתִיב (ויקרא כה, יב): כִּי יוֹבֵל הִיא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לְכֶם וְגו', מַה הִיא קוֹדֶשׁ – אֵף תְּבוּאָתָה קוֹדֶשׁ.

רַבִּי יוֹסִי בֶּן חֲנִינָא מְנַשֵּׁק לְכִיפְתָא דְעַבּוּ, עַד כַּה הִיא אֲרַעָא דִּישְׂרָאֵל. רַבִּי זְעִירָא עֵבֵר יִרְדְּנָא בְּמַנְזֵי.

רבי חייא בר בא מתענגל בְּהֵדָא אֱלִיסִים דְּמִבְרֵיא. רבי חייא רבא מתקל ביפי. רבי חנניא מתקל גושייא. לְקַיִים מַה שְׁנֵאמַר (תהלים קב, טו): **כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבֹנֶיהָ וְאֶת עֲפָרָהּ יַחֲנֹנוּ.**

הִלְכָה ח'

מתני' מאימתי אין קוצצין את האילן בשביעית? בית שמאי אומרים: כל האילן – משויציא. ובית הלל אומרים: ההרובין – משוישלו. והגפנים – משויגרעו. והזיתים – משויניצו. ושאר כל האילן – משויציא. וכל האילן בין שבא לעונת המעשרות – מותר לקוצצו.

ובפסח יהא ביות ולא יקצנו? רובע. רבן שמעון בן גמליאל אומר: הכל לפי היות.

גמרא תני רבי חנניא בר פפא: הרובין, שלשולן – היא הנמן.

גפנים משויגרעו. אומר רבי יונה: משויחילו מים. כמה דאת אמר (איוב לו, טו): **כִּי יִגְרַע נֹטְפֵי מַיִם, יִזְקוּ מִטָּר לְאָדוּ.**

זיתים משויניצו. אומר רבי יונה: משחקניסו רובע. מה? רובע נץ או רובע זיתים? אומר רבי יונה: לאי דו נץ שהוא עושה רובע זיתים.

אומר רבי יונה: בתיב (דברים כח, ט): **כִּי יִשַׁל זֵיתְךָ.** חד תלת מאה וארבעין קיים בה.

אומר רבי יונה: בתיב (ויאל ב, כב): **כִּי עֵץ נֶשֶׂא פְרִיו – מִגִּיד, שְׁלֵא נֶשֶׂא פְרִיו בְּעוֹלָם הַזֶּה. הַתְּאֵנָה וְגַפְנֵי נִתְּנוּ חִילָם – מִגִּיד שְׁלֵא נִתְּנוּ חִילָם בְּעוֹלָם הַזֶּה.** אומר רבי יונה בשם רבי חמא בר חנינא: המת בשבע שני גוג – אין לו חלק לעתיד לבא. סימנא, דאכיל פרוטגמניא – אכיל משתיתא. שמע רבי יוסי ואמר: ויאותר! עד גדון אית תותבה לעלמא דאתי!

רבי יונה בשם רבי חייא בר אשי: עתידין הן חבירין להתינגע מבתי

[דף י"ג ע"א]

בנסיות לבתי מדרשות. מה טעם? (תהלים פד, ח) **וְלָכֹן מִחִיל אֵל חֵיל, יִרְאֶה אֵל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן.**

רבנן דמסירין אמרי, קטני עבדים ותיילותיו של נבוכדנצר – לא היין ולא נידונין. ועליהן הוא אומר (ירמיה נא, ט): **וְיִשְׁנוּ שְׁנַת עוֹלָם וְלֹא יִקְיֹצוּ.**

מאימתי קטני ישראל היוין? רבי חייא רובה ורבי שמעון ברבי. חד אמר: משוילדו. וחד אמר: משוידברו. מאן דאמר משוילדו – (תהלים כב, לב) **יִבְאוּ וְיִגִּידוּ צְדָקְתוֹ לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה.** מאן דאמר משוידברו – (שם) **זֶרַע יַעֲבֹדְנוּ יִסְפַּר לֵה' לְדוֹר.**

תני בשם רבי מאיר: משחזא יודע לענות אמן בבית הכנסת. מה טעמא? (ישעיה כו, ב) **פֶּתַח שַׁעֲרִים וַיְבֹא גוֹי צָדִיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים.**

מסכת חלין פרק שביעי

א. גיד הנֶשֶׁה נוהג בכלאים ובכוי. נוהג בשתי ירכות: בירך של ימין ובירך של שמאל. רבי יהודה אומר: אין נוהג אלא באחת; דעת מכרעת שהיא של ימין. זה הכלל: כל שיש לו כף ירך - גיד הנֶשֶׁה נוהג בו. כל שאין בו כף ירך - אין גיד הנֶשֶׁה נוהג בו. נוהג בשליל וחלבו אסור; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אין נוהג בשליל וחלבו מותר; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: נאמנין עליו ועל החלב. השולח ירך מחתכת לחברו - צריך להפריש ממנה גיד הנֶשֶׁה. שלמה - אין צריך להפריש ממנה גיד הנֶשֶׁה. הלוקח ירך מחתכת מן הטבח - אין צריך להפריש ממנה גיד הנֶשֶׁה. שלמה - צריך להפריש ממנה גיד הנֶשֶׁה. המוכר ירך מחתכת לעובד כוכבים - אין צריך להפריש ממנה גיד הנֶשֶׁה, ובלבד שלא ימקנה לו בפני ישראל, מפני שחזור ולוקחה הימנו. ומשום שני דברים אמרו אין מוכרין בשר של נבלה ושל טרפות לעובד כוכבים, מפני שחזור ומאכילן לישראל. דבר אחר: שאין מאכילין את האדם בטעות. ומשום שני דברים אמרו לא יאמר אדם ישראל לעובד כוכבים: 'קח לי בשר משום נבלות ומשום טרפות'. דבר אחר: משום אוגסין.

ב. גיד הנֶשֶׁה מחטט אתריו כל מקום שהוא, ונוטל השמן שלו - הרי זה מותר. רבי יהודה אומר: נוטלו מן השוק של ירך. שני גידים הן: החיצון סמוך לבשר - אסור, וחיבין עליו. הפנימי סמוך לעצם - אסור, ואין חיבין עליו. האוכל מגיד הנֶשֶׁה פזית - הרי זה חיב. רבי יהודה פוטר, עד שיאכל משניהם. אכלו ואין בו פזית - הרי זה חיב. רבי יהודה פוטר עד שיהא בו פזית. אכל שני גידים משתי ירכות, משתי בהמות - סופג שמונים. רבי יהודה אומר: אינו סופג אלא ארבעים.

ג. ירך שבשלה בגיד הנֶשֶׁה שלה, אם בשלה בנותן טעם - הרי זו אסורה. כיצד משערין אתה? כבשר בלפת. נתבשלה עם הגידים - הרי זה בנותן טעם. רבי יוחנן בן ברוקה אומר: אין בגיד בנותן טעם. חתיכה אסורה שנותרה בחתיכות, אפלו הן אף - כלן אסורות. הרטב - בנותן טעם. נמוחה - הרי זה בנותן טעם.

ד. נוהג בטהורה ואין נוהג בטמאה. רבי יהודה אומר: אף בטמאה, מפני שאסורין קדם למתן תורה. אמרו לו לרבי יהודה: אינו אומר "על כן לא יאכלו בני יעקב ראובן ושמעון את גיד הנֶשֶׁה", אלא "בני ישראל" - אלו שעומדין לפני ה' סיני. אלא למה כתבו שם? להודיע במה נאסר אבר מן החי! נוהג בבהמה טמאה בטהורה, מפני שאסורו נוהג בבני נח כישראל, וחיב עליו משום אבר מן החי, ומשום בהמה טמאה; דברי רבי יהודה ורבי אליעזר. וחכמים אומרים: אינו חיב אלא משום אבר מן החי בלבד, שנאמר (דברים יב, כג): "לא תאכל הנפש עם הבשר", את שאסורו משום "בל תאכל הנפש עם הבשר" - חיבין עליו, יצאת בהמה טמאה שכלה אסורה. האוכל אבר מן החי עובר ב'לא תעשה', חלב מן החי חיבין עליו. חלב מן החי חיב משום שני לאוין - משום חלב ומשום חי. דם מן החי - חיב משום שני לאוין. משום דם ומשום חי, אבר מן החי חיב משום נבלה. דם מן המקדשין חיב משום שני לאוין, משום דם ומשום מקדשין; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: אין חיב אלא משום לאו אחד בלבד. אליה מן המקדשין חיב משום שני לאוין, משום אליה ומשום מקדשין. חלב מן המקדשין חיב משום שני לאוין, משום חלב ומשום מקדשין. רבי יהודה מחיב שלשה, משום חלב, ומשום מקדשין, ומשום חלב של מקדשין.

מסכת חלין פרק שמיני

א. בשר בחלב נוהג בארץ ובחוץ לארץ, בפני הבית ושלא בפני הבית, בחלין ובמקדשים. הנודר מן הבשר - אסור בכל מין בשר, ומתיר בבשר דגים וחגבים. העוף לא עולה ולא נאכל. אמר רבי יוסי: זה מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. בית שמאי אומרים: עולה ואין נאכל. ובית הלל אומרים: לא עולה ולא נאכל. רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: העוף עולה עם הגבינה על השלחן. אפיקולוס אומר: אין נאכל. אחרים אומרים משמו: אף נאכל. במה דברים אמורים? בשלחן שהוא של מאכל, אבל בשלחן שאינו של מאכל - נותן אדם חתיכה בצד זה וגבינה בצד זה. נותן בקפוף ובמחוק, ומפשילין לאחוריו, הרי לא אסרו אלא בשלחן שהוא של מאכל. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף שלחן של מאכל. שנים שנכנסו לפנדק, זה בא מן הצפון וזה בא מן הדרום, זה אוכל בחתיכתו, וזה אוכל בגבינתו, ואין חוששין, הרי לא אסרו אלא בזמן שכלו תפיסה אחת.

ב. טפת חלב שנפלה על החתיכה, רבי יהודה אומר: אם יש בנותן טעם באותה חתיכה. וחכמים אומרים: באותו הקדרה. אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה בזמן שלא נער ולא כסה, ודברי חכמים בזמן שנער וכסה. חם לתוף חם וצונן לתוף חם - אסור. חם לתוף צונן - מדיחו ואוכלו. כחל של מניקה - קורעו ומוציא את חלבּו. לא קרעו - אין עובר עליו. הלב - קורע ומוציא את דמו. אם בשלו - קורעו לאחר בשולו.

ג. כחל שבשלו בחלבּו - מתיר. קבה שבשלה - חיב. המבשל בשר בחלב - הרי זה חיב. כמה ישפלה ויהא חיב? פחצי זית בשר וכחצי זית חלב, כדי שיהיה זה בכזית. כשם שחיב על בשולו - כך חיב על אכילתו. כמה יאכל ויהא חיב? כדי שיהא נאכל משום בשול. המבשל במי חלב - פטור. בחלב זכר - פטור. דם שבשל בחלב -

פטור. העצמות, והגידים, והקרנים, והטלפים, שבשלן בחלב - פטור. הפגול והנותר והטמא שבשלן בחלב - חיב עליהן משום פגול נותר וטמא. בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה - אסור ברפואה ובהנאה. רבי שמעון מתיר בהנאה. בשר בהמה טהורה בחלב חיה טמאה. בשר חיה ועופות טהורין בחלב בהמה טמאה. רבי עקיבא פוטר על בשולו, שנאמר "גדי גדי" שלש פעמים.

ד. קבה של עובד כוכבים של נבלה - הרי זו אסורה. חזרו לומר: מעמידין בקיבת עובד כוכבים ובקיבת נבלה ואין חוששין. רבי יהודה אומר: כשרה שיניקה מן הטריפה - קיבתה אסורה. וטריפה שיניקה מן הכשרה - קיבתה מתרת, מפני שפגוס במעיה חלב.

ה. חמר בחלב מבידס, ובדס מבחלב, שהחלב נוהג בחי, וקרב על גבי האישים, ומוצלין בו, וחיבין עליו משום פגול ונותר וטמא, מה שאין כן בדם. חמר בדם, שהדם מתיר מכשיר ומפגל, מה שאין כן בחלב.

ו. רבי יהודה אומר: האלל שפגסו ויש בו כזית - הרי זה חיב. עור פרוסת בהמה דקה - הרי הוא כבשרה. וכלן שעבדו, או שהלך בהן כדי עבודה - טהורין משום עור, וטמאין משום בשר, חוץ מעור האדם מפני שטמאתו לעולם, מכאן אמרו: לגיון עובר ממקום למקום - המאהיל עליו טמא. אין לה לגיון שאין בו קרקפלין. וכלן שנמלחו - הרי אלו כעבודין. רבי יהודה אומר: הלטאה אין לה עור. רבי יוחנן בן נורי אומר: שמונה שרצים יש להן עורות: הצדן, והורגן, והחובל בהן, והעושה בהן חבורה - הרי זה חיב. וחכמים אומרים: אין עור אלא מה שמונו חכמים. המפשיט בבהמה ובחיה ובטמאה, ובדקה ובגסה - לשטח כדי אחיזה. וכמה הוא כדי אחיזה? מלא טפח כפול. המפשיט כשעור הזה, הנוגע במפשט - טהור. בעור של צואר - טמא. רבי יוחנן בן נורי אומר: הנוגע בעור של צואר -

כמות שהן - נותנן לכהן ואין מנכה לו מן הטבח את הדמים. לקח הימנו במשקל - נותנן לכהן ומנכה מן הטבח את הדמים. מתנות אין בהם משום קדשה, אפלו מוכרן לעובד כוכבים, אפלו נותנן לפני כלבו - אין בהן אלא מצות כהנה בלבד. המשלח בשר לחברו, והיו בו מתנות, אין חוששין שמא מתנות כהנה הן.

ג. אי זה הוא הזרוע? נוטלו מבית הפרק, וכל הפרק עמו, בזרוע של מקדשין, בזרוע של גבולין. איזה הוא לחי? נוטלו מבית השחיטה וכל בית השחיטה עמה. קבה כמשמעו, חלב שעל הקבה - נותנו לכהן. אמר רבי יהודה: נהגו כהנים עין יפה, שיהו נותנין אותו לבעלים. זרוע - זה זרוע של ימין! אתה אומר זה זרוע של ימין או אינו אלא שמאל? הרי אתה דן: הואיל ושוק מתנה לכהן, וזרוע מתנה לכהן, מה שוק אינו נוהג אלא בימין, אף זרוע לא ינהג אלא בימין. שוק - מארכוכבה ולמטה; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: מארכוכבה ולמעלה. איזה הוא חזה? כל שרואה את הארץ, מלמעלה - ועד שמגיע לצואר. מלמטה - עד שמגיע לכרס. חותכו ונוטלו מבין שתי דפנות מכן ומכן. ואיזהו אליה? חותך ויורד עד שמגיע לעצה. נכנס לפנים מן העצה, עד שמגיע לפרק, חותך ונוטל את כלה. ואלו הן אמורין: שתי כליות ויותרת הכבד ואליה. ואלו הן החלבים: החלב המכסה את הקרב - זה הוא חלב החופה את הכרס. "ואת כל החלב אשר על הקרב" (ויקרא ג, ג) - זה חלב שעל הדקין; דברי רבי עקיבא. רבי ישמעאל אומר: חלב שעל הקבה. וחכמים לא הודו לו. שעל הכסלים, שבין פקוקרות - שהוא מחטט אחריו כל מקום שהוא ונוטל; דברי רבי יוסי הגלילי. רבי ישמעאל אומר: חלב שעל הקבה תותב קרום נקלף. רבי עקיבא אומר: קרום ונקלף - אסורין. רבי יהודה אומר: קרום שעל הכלאי - אסור, וחייבים עליו. גידים

טהור, שאינו אלא נותקו. רבי דוסתאי בן יהודה אומר משום רבי שמעון: המפשיט בשרצים - כלו חבור אחד הוא. רבי יהודה אומר: עור שיש לו כזית בשר, הנוגע בעור שנגד הבשר, מאחריו - טמא. ביצת השרץ: מרקמת - טהורה. וכמה היא ריקומה? כדי שיראה שרץ מתוכה. נקבה כל שהוא - טמאה. וכמה יהא הנקב? מלא שערה. האבר והבשר המדלדלין, בבהמה - מטמאין טמאת אוכלין. רבי שמעון אומר: אין מטמאין טמאת אוכלין.

מִסַּכַּת חֵלִין פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. הזרוע והלחיים והקבה, נוהגין בכלאים ובכזי. רבי אליעזר אומר: הכלאים מן הרחל ומן הגדי - נוהגין בו. מן הכזי - המוציא מחברו עליו הראיה. השוחט לרפואה, לאכילת עובד כוכבים, ולאכילת כלבים - חיב במתנות. השוחט ונתנבלה בידו, הנוחר והמעקר, ושחית עובד כוכבים - פטור מן המתנות. כהן ועובד כוכבים שמכרו בהמתן לישראל לשחוט - חיב במתנות. נשחטה ברשותו ואחר כך מכרוה לו - פטור מן המתנות. ישראל שמכר בהמתו לכהן לשחוט - פטור מן המתנות. נשחטה ברשותו ואחר כך מכרה לו - חיב במתנות.

ב. כהן - פטור. והמשתתף עם הכהן - פטור. עובד כוכבים - פטור. המשתתף עם עובד כוכבים - פטור. המשתתף עם הכהן צריך לרשם, עם עובד כוכבים - אינו צריך לרשם. ופסולי המקדשין - אין צריך לרשם. אמר לו כהן: כלה שלך והיד שלי, אפלו אחד ממאה ביד - פטור מן הזרוע. כלה שלך והראש שלי, אפלו אחד ממאה - פטור מן הלחי. כלה שלך ובני מעים שלי, אפלו אחד ממאה מבני מעים - פטור מן הקבה. מקום שנהגו להפשיט את הראש - אינו רשאי להפשיט את הלחי. למלוג את העגלים - אינו רשאי למלוג את הזרוע. ואם יש כהן - נותנן לכהן. ואם לאו - מעלה אותן דמים. מכר לו יד כמות שהיא, וראש כמות שהוא, ובני מעים

שבכּליות ובמקדשין - אסורין, ואין חייבין עליהן.

מסכת חלין פרק עשירי

י. ראשית הגז נוהג בטרפה, ואינו נוהג במתה, ונוהג בכלאים ובכזי. רבי אליעזר אומר: בכלאים - מן הרחל ומן הגדי נוהג בו. מן הכזי - אין נוהגין בו. כהן ועובד כוכבים שנתנו בהמתן לישראל - פטור מראשית הגז. זה חזר בלחיים ובקבה מראשית הגז. כל הקדשים שקדם מומן קבוע להקדשן, ונפדו - חייבין בראשית הגז. אבל אם קדם הקדשן את מומן או מום עובר להקדשן, לאחר מכאן נולד להן מום ונפדו - פטורין מראשית הגז. הגוזז עזיו - פטור מראשית הגז. השוטף רחליו - חייב בראשית הגז. הלוקח מבעל הבית - חייב. ורבי אלעאי פוטר. השתפין - חייבין. רבי עקיבא פוטר. רבי אלעאי אומר: אין ראשית אלא שיש אחריה אחרית. "גז צאנך" - ארבע. "תתן לו" - חמש. חמש רחלות גוזזות מנה, מנה ופרס שהן שבעים וחמשה סלעים - חייבות בראשית הגז; דברי רבי דוסא. וחכמים אומרים: חמש רחלות גוזזות כל שהן. כמה נותן לו? משקל חמש סלעים ביהודה שהן עשרה סלעים בגליל. מלבן ולא צואי, ולא שילבננו ויתננו לו, אלא נותן לצמר צואי, כדי שילבננו, ויעמד בידו משקל חמשה סלעים ביהודה, שהן עשרה סלעים בגליל, שנאמר: "תתן לו" - שיהא בו כדי מתנה. היו לו שתי צאן, גוזז ומניח, גוזז ומניח, אף על פי שעתיד להוסיף עליהן - אין מצטרפות. היו לו חמש גוזז ומניח, אפלו שתיים ושלש שנים - הרי אלו מצטרפות. צבען טואן ומכרן - אין מצטרפות. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: צבען - הרי אלו מצטרפות. המפריש גז צאנו ואבד - חייב באחריות. ראשית הגז - מצותה בתחלה. אם נתן, בין בתחלה בין באמצע ובין בסוף - יצא. כמה שעורה? אחד מששים כתרומה. הלוקח גז צאנו של חברו, ולא הפריש הימנו ראשית הגז -

הלוקח פטור. חזר בזרוע ובלחיים ובקבה מבראשית הגז. אגזין ותרנגולין ויונין החדשיות שמרדו, או שקננו בפרדס - חייבין בשלוח.

ב. זכר - פטור מלשלח. קורא זכר; רבי אליעזר מחייב וחכמים פוטרין. עוף טמא - פטור מלשלח. עוף טהור רובץ על ביצי עוף שאינו מינו - פטור מלשלח. היתה עומדת ביניהן - פטור מלשלח. היתה יושבת על גביהן - חייב לשלח. היתה מעופפת, בזמן שכןפיה נוגעות בהן - חייב לשלח. אין כנפיה נוגעות בהן - פטור מלשלח. אם אפרוחים - הטרפה פטורה מלשלח. ביצים - פטור מלשלח. אפרוחים שפרחו ואין צריכין לאמן - פטור מלשלח. נטל את האם ולא הספיק לטול את הבנים עד שמתו, או עד שנעשו טרפה - פטור מלשלח. נטל את האם ואחר כך נטל את הבנים - חייב לשלח. נטל את הבנים ואחר כך נטל את האם - פטור מלשלח. אחד נוטל את האם ואחד נוטל את הבנים - הנוטל את האם חייב. המוציא קן בבורות בשיחין ובמערות - מתרות משום גזל וחייבות בשלוח. ואם מקשרות - אסורות משום גזל ופטורות מן השלוח. יוני שובך יוני עליה - חייבות בשלוח, ואסורות משום גזל מפני דרכי שלום.

ג. המוציא קן - לא יטהר בה את המצרע, שנאמר: "ולקח". הנוטל אם מעל הבנים; רבי יהודה אומר: לוקח ואינו משלח. וחכמים אומרים: משלח ואינו לוקח. זה הכלל, כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה - אין חייבין עליה. לא יטול אדם אם מעל הבנים, ואפלו לטהר בה את המצרע, מפני שנעבדה בה עברה; רבי יעקב אומר: אין לה מצוה בתורה שאין מתן שכרה בצדה, ותחית המתים כתובה בה, שנאמר (דברים כב, ז): "שלח תשלח את האם" וגו'. עלה זה לראש האילן ונפל ומת, או לראש הבגן ונפל ומת, היכן טובו של זה?

אָמור מעֵתָהּ: "למען ייטב לך" - בעולם הטוב! "והארכת ימים" - בעולם ארוך!

מסכת בכורות פֶּרֶק ראשון

א. הלוקח עֶבֶר חמורו של עובד כוכבים, והמוכר לו, אף על פי שאינו רשאי, והמשתתף לו, הנותן לו בשתפות, והמקבל הימנו, והנותן לו בקבלה - פטור מן הבכורה, שנאמר (במדבר ג, יג): "בישראל" - ולא באחרים. וכן אתה אומר בפֶּהֶגִים ובלוים, מפני שהכהנים והלוים חִיבִין בבכור בהמה טהורה, וכול יהו חִיבִין בבכור בהמה טמאה? תלמוד לומר (שם ח, יז): "באדם ובבהמה" - את שיש לך בו באדם, יש לך בו בבהמה, את שאין לך בו באדם - אין לך בו בבהמה, יצאו לויים מבכור בהמה טמאה, אבל אין נותנין פדיון הבן ופדיון פטור חמור, אלא לכהנים בלבד.

ב. בכל בהמה טמאה אין לך שחייב בבכורה אלא חמור בלבד. בכל חיה אין לך שאסור משום מחיר אלא פֶּלֶב בלבד. היה רבי מאיר אומר: כל המקיים מצות פטור חמור - מעלין עליו כאלו קיים מצות בהמה טמאה כלה, וכל המבטל מצות פטור חמור מעלין עליו כאלו בטל מצות בהמה טמאה כלה. רבי יוסי הגלילי אומר: הרי הוא אומר (במדבר יח, יז): "אף בכור שור או בכור כֶּשֶׁב או בכור עז לא תפדה קדש הם". "בכור שור" - עד שיהא היולד והנוול שור. בכור כֶּשֶׁב - עד שיהא היולד והנוול כֶּשֶׁב. בכור עז - עד שיהא היולד והנוול עז. ואם יש בו מקצת סימנים דומות לאמו - חייב בבכורה.

ג. בהמה טהורה שילדה מין בהמה טמאה - מתר באכילה. ואם יש בו מקצת סימנין - חייב בבכורה. וטמאה שילדה בהמה טהורה - אסור באכילה, שהיוצא מן הטמא - טמא. והיוצא מן הטהור - טהור.

ד. דג טמא שבלע דג טהור - מתר באכילה. וטהור שבלע דג - טמא אסור באכילה, לפי שאין גדוליו.

ה. מפני מה אָמרו דבש דבורים מתר? שאין מוציאות אותן, אלא מכניסות אותן. דבש הזיזין - אסור, שאינו אלא ריר. רבי שמעון אומר: מה תלמוד לומר "גמל, גמל" שתי פעמים? לרבות את הגמל הנוול מן הפרה, כנוול מן הגמלה, ואם ראשה ורבה דומה לאמו - מתר באכילה. ותכמים אומרים: היוצא מן הטמא - טמא, והיוצא מן הטהור - טהור, שאין בהמה טמאה יולדת מן הטהורה, ולא טהורה יולדת מן הטמאה, ולא גסה מדקה, ולא דקה מגסה, ולא אדם מכלל, ולא בלן מאדם, אף על פי שאמרו: בהמה טהורה דקה - יולדת לחמשה חדשים, בהמה טהורה גסה - לתשעה חדשים, בהמה טמאה גסה - לשנים עשר חדש, הכלב - לחמשים יום, חתול - לחמשים ושנים יום, חזיר - לששים יום, שועל וכל שרצים - לששה חדשים. הזאב והארי, והדב, והנמר, והברדלס, והפיל, והקוף, והקפוד - לשלש שנים, והנחש - לשבע שנים. הדולפינין - מולידין ומגדלין כאדם. דג טמא - משריץ, דג טהור - מטיל ביצים. קרבי דגים ועבֶר - אין נאכלין אלא מן הממחה. העוף - נאכל במסרת, נאמן ציד לומר: 'עוף זה טהור'.

ו. פרה שילדה מין שה - אין פודין בו פטור חמור, שכל מקום שנאמר "שה" תופס כבשים ועזים גדולים וקטנים, וזכרים ונקבות תמימים ובעלי מומין, פודה בו שונה ומשלש, ומביאו בנדר ונדבה לחטאתו ולאשמו, וחייב בבכורה ובמתנות. רבי אלעזר אומר: הכלאים מן הרחל, ומן הגדי - פודין בו. מן החיה - אין פודין בו. כשם שאין פודין בשחוטטה - כך אין פודין בפטר חמור שמת. פטור חמור - מצותו לקימו שלשים יום, מכאן ואילך, או פודו, או עורפו. מכמה לא יפחוט? רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: לא יפחות משנה שקל. איזה הוא פדיון פטור חמור? הנכנס לדיר להתעשר, ישאל שהיו לו ספקות, ועמד ופדאן. וכן כהן שירש את אביו ואת אמו

ישראל, או שנתן לו במתנה פטר חמור לפדותו. איזה הוא פדיון פטר חמור? הנכנס לדיר להתעשר, הרי שיש לו פטר חמור - אין לו לפדותו. אמר לו כהן: 'נתנה לי ואני פודה אותו' - הרי זה לא יתננו לו, אלא אם כן יודע שהוא פודה אותו. עורפו בקופץ מאחוריו וקוברו, ואסור בהנאה. לא ימיתנו לא במקל ולא בקנה, ולא ינעול דלת בפניו בשביל שימות, ואם עשה כן - הרי זה יצא בחייו - אסור בגזה ובעבודה. ורבי שמעון מתיר, ובכור אדם - מתר בכלן. חמורה שלא בכרה וילדה שני זכרים - נותן טלה אחד לכהן, זכר ונקבה - מפריש טלה והוא לעצמו. חמור וטלה שהיו בכורו, וילדו שני זכרים - נותן שני טלאים לכהן. זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה - נותן טלה אחד לכהן. שתי נקבות וזכר, או שני זכרים ושתי נקבות, ואין יודע - אין כאן לכהן כלום, אלא מפריש טלה אחד, ופודה בו כל אחד ואחד לעצמו.

מסכת בכורות פרק שני

א. הלוקח עבר פרתו של עובד כוכבים, והמוכר לו, אף על פי שאינו רשאי, והמשתתף לו, והנותן לו בשתפות, והמקבל הימנו, והנותן לו בקבלה - פטור מן הבכורה. רבי יהודה אומר: אף המקבל מן העובד כוכבים, אף על פי שאינו רשאי - הרי זה מעלה בשויו, ונותן חצי דמיו לכהן, והנותן לו בקבלה, אף על פי שאינו רשאי - הרי זה מעלה אותו, ואפלו עשרה בשויו, לתן דמיו לכהן. וחכמים אומרים: הואיל ואצבע העובד כוכבים באמצע - פטור מן הבכורה.

ב. בהמת המדבר, ובהמת הקדש, ובהמת הגר שמת, ואין לו יורשים - פטורה מן הבכורה, ובהמת ארנונה - חייבת בבכורה.

ג. כל הקדשים שקדם מומן קבוע להקדשן ונפדו - חייבים בבכורה ובמתנות - ולדותיהן חול, ונפדים תמימין, ומביאן לכל זבח שירצה, לפני פדיונם, ומועלין בהן לאחר

פדיונם, ובין לפני פדיונם ובין לאחר פדיונם - אין עושין תמורה. בין לפני פדיון בין לאחר פדיון. הגוזז והעובד בהן - אין לוקה את הארבעים. כללו של דבר: הרי הן כחזלין לכל דבר, ואין בהן אלא עלוי מצות בלבד. אבל אם קדם הקדשן את מומן, או מום עובר להקדשן, ולאחר מכן נולד להן מום קבוע, ונפדו - פטורין מן הבכורה ומן המתנות, ולדותיהן קדש, ואין נפדין תמימין, ואין מביאן לכל זבח שירצה, ולפני פדיון מועלין בהן, ולאחר פדיון - אין מועלין בהן, ובין לפני פדיון ובין לאחר פדיון - עושין תמורה. ובין לפני פדיון ובין לאחר פדיון, הגוזז והעובד בהן - הרי זה לוקה את הארבעים, כללו של דבר: הרי הן כקדשים לכל דבר, ואין בהן אלא שהתרו בשחיטה בלבד.

ד. המקבל צאן ברזל מן העובד כוכבים - ולדות פטורין, ולדי ולדות - חייבין. מתו אמהות, והעמיד הולדות תחת אמותיהן - ולדות פטורין, ולדי ולדות - חייבין. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הן, ולדותיהן, וולדי ולדותיהן - פטורין מן הבכורה ומן המתנות אפלו עד סוף העולם.

ה. רחל שילדה מין עז, ועז שילדה מין רחל - פטורה מן הבכורה. ואם יש בו מקצת סימנין - חייב בבכורה. רחלה שלא בכרה, וילדה שני זכרים, ויצאו ראשיהן כאחד. רבי יוסי הגלילי אומר: שניהן לכהן, שנאמר (שמות יג, יב): "הזכרים לה". וחכמים אומרים: אי אפשר, אלא אחד לו ואחד לכהן. רבי טרפון אומר: היפה שבהן. רבי עקיבה אומר: הכושל שבהן. השני ירעה עד שיסתאב, וחיב במתנות. ורבי יוסי פוטר. מת אחד מהן; רבי טרפון אומר: יחלקו. רבי עקיבה אומר: המוציא מחברו עליו הראיה. זכר ונקבה, ואין ידוע, אין כאן לכהן כלום, אלא זכר ירעה עד שיסתאב ויאכל במומו לבעלים. שני רחלים שלא בכרו וילדו שני זכרים - נותן שניהן לכהן. זכר ונקבה - זכר לכהן. שני זכרים ונקבה - אחד לו ואחד

טענה קבורה, אין מטמא במשא. והבא אחריה - פטור מן הבכורה.

ז. הלוקח בהמה מניקה מן העובד כוכבים, הבא אחריה - בכור מספק, שמרחמת את שאינה יולדת. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הרי הוא בחזקתו. וכן היה רבי שמעון בן גמליאל אומר: הנכנס לתוך עדרו בלילה. וראה כעשר כחמש עשרה מבכורות שילדו. ולשחרית בא ומצא זכרים תלואים בזקנות ונקבות במבכירות - אינו חושש שמא בנה של זו בא אצל זו, ושמא בנה של זו בא אצל זו. וכן היה רבי שמעון בן גמליאל אומר: המוסר בהמתו לעובד כוכבים לרעות, אף על פי שאינו רשאי, ולשחרית בא ומצא זכרים בזקנות, ונקבות במבכירות - אינו חושש, שמא הביא עובד כוכבים את בנה של זו אצל זו, ואת בנה של זו אצל זו. התולש צמר מבכור תם, והניח בחלון, אף על פי שגולד לאחר מכן ושחטו - הרי זה יקבר בכור. בעל מום שתלש הימנו, ואחר כך מת; עקביא בן מהללאל מתיר, וחכמים אוסרין. אמר רבי יוסי רבי יהודה: מודה עקביא בזה שהוא אסור, על מה נחלקו? על שנטמא, שתלש הימנו ואחר כך שחטו, שעקביא בן מהללאל מתיר, וחכמים אוסרין. אמר רבי יוסי: מודה רבי חלפתא בזה שהוא מתר, אבל ביחוד אמרו חכמים: יניחנו בחלון, שמא יש תקון, שאם יהא מת - אסור. ואם שחטו - יהא מתר, על מה נחלקו? על שנטמא, שתלש הימנו ואחר כך מת, שעקביא בן מהללאל מתיר, וחכמים אוסרין.

מסכת בכורות פרק שלישי

א. עד כמה ישראל חייבים לטפל בכבוד? בבהמה דקה שלושים יום, ובגסה חמשים יום. רבי יוסי אומר: בדקה שלשה חודשים, מפני שטפולה מרבה. בכור תם בזמן הזה - רשאי לקימו שתים ושלוש שנים עד שלא הראהו לממחה, משהראהו לממחה, נולד בו מום בתוך שנתו - רשאי לקימו כל שנים

לכהן. רבי טרפון אומר: היפה שבהן. רבי עקיבה אומר: הכושל שבהן. הכוי - ירעה עד שישתאב וחיב במתנות. ורבי יוסי פטר אחד מהן. רבי טרפון אומר: יחלקו. רבי עקיבה אומר: המוציא מחברו עליו הראיה. שתי נקבות וזכר, או שני זכרים ושתי נקבות, ואין ידוע - אין כאן לכהן כלום, אלא הזכרים ירעו עד שישתאבו ויאכלו במומן לבעלים. אחת בכרה ואחת שלא בכרה, וילדו שני זכרים, אחד לו ואחד לכהן. רבי טרפון אומר: היפה שבהן. רבי עקיבה אומר: הכושל שבהן. השני - ירעה עד שישתאב, וחיב במתנות. רבי יוסי פטר, שהיה רבי יוסי אומר: כל שחליפיו ביד כהן - פטור מן המתנות, ורבי מאיר מחיב, שהיה אומר, אם בכור - תנהו ל'. ואם לאו - תן לי מתנותיו. מת אחד מהן; רבי טרפון אומר: יחלקו. רבי עקיבה אומר: המוציא מחברו עליו הראיה. זכר ונקבה, ואין ידוע - אין כאן לכהן כלום, אלא הזכר ירעה עד שישתאב, ויאכל במומו לבעלים.

ו. הלוקח בהמה מן העובד כוכבים, ואין ידוע אם בכרה או לא בכרה. עז בת שנתה - ודאי לכהן. מכאן ואילך - ספק. רחל בת שנתים - ודאי לכהן, מכאן ואילך - ספק. פרה בת שלש - ודאי לכהן, מכאן ואילך - ספק, וחמורה כפרה. רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: חמורה בת ארבע. עד כאן דברי רבי ישמעאל. וכשנאמרו הדברים לפני רבי יהושע, אמר: צאו ואמרו לו לישמעאל: טעית! אילו בולד בלבד הייתה פטור בבהמה יפה הייתה אומר, אלא אמרו, סימן ולד בבהמה דקה טנוף, ובגסה שליא, ובאשה שפיר ושליא. ואני אומר: עז שטנפה בת ששה - יולדת בת שנתה, רחל שטנפה בת שנתה - יולדת בת ששה. רבי עקיבה אומר: אינה באה למדה הזאת, אלא כל שידוע שבכרה - אין כאן לכהן כלום, ושלא בכרה - הרי זה לכהן. ספק - יאכלו במומן לבעלים. רבי אליעזר בן יעקב אומר: בהמה גסה ששפעה חרות דם -

עֶשֶׂר חֲדָשׁ, לְאַחַר שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ - אֵין רִשְׁאֵי לְקִימוֹ שְׁלוֹשִׁים יוֹם.

ב. כָּל קִדְשִׁים שֶׁהִקְדָּשׁוּ בְּבִטָּן וְיִצְאוּ בְּדַפְּנָן, קִדְשָׁה חֲלָה עֲלֵיהֶן, הַבְּכוֹר וְהַמְעַשֵּׂר - אֵין קִדְשָׁה חֲלָה עֲלֵיהֶן. כָּל הַקְּדָשִׁים שֶׁכְּתוּב בְּהֵן שָׁנָה שְׁנָה, כִּיּוֹן שֶׁעֲבָרָה שְׁנַתָּן - הָרִי אֱלוּ פְּסוּלִין. הַבְּכוֹר וְהַמְעַשֵּׂר, אֶפְלוּ שְׁתַּיִם וְשִׁלֵּשׁ שְׁנַיִם - הָרִי אֱלוּ כְּשָׂרִין.

ג. אַחַד הַבְּכוֹר וְהַמְעַשֵּׂר, וְאַחַד כָּל הַקְּדָשִׁים שֶׁהִקְדִּישָׁם שָׁנָה שֶׁל רְגָלִים, וְרִגְלִים שֶׁל שָׁנָה - עוֹבֵר עֲלֵיהֶן מָשׁוּם "בַּל תֵּאָחֵר".

ד. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַבְּכוֹר בְּחֻזַּקת בַּעַל מוֹם, וְנִמְצָא תָּמִים. מוֹמִין שְׁבַעֲיָן - אֵין מְבַקְרִין אוֹתָן, מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁתַּנִּין לְאַחַר מִיתָה, וְשִׁבְגוּף מְבַקְרִין אוֹתָן; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵף שְׁבַגוּף אֵין מְבַקְרִין, אֲלֹא הָרִי זֶה יְבַקֵּר. מִי שֶׁאֵינוֹ מִמְּחָה וְרָאָה אֶת הַבְּכוֹר וְנִשְׁחַט עַל פִּיו, זֶה הִיָּה מַעֲשֵׂה, וְכֹא וְשָׁאֵל אֶלְעֶזֶר בֶּן פְּדָאי לְחַכְמִים, וְאָמְרוּ: מִשְׁלֵם מְחֻצָּה בְּדָקָה וְרַבִּיעַ בְּגִסָּה.

ה. הַחֲשׂוֹד לְהִיּוֹת נוֹטֵל שְׁכָרוֹ וְדָן, שְׁכָרוֹ וּמַעֲיֵד - כָּל הַדִּינִין שֶׁדָּן וְכָל עֲדוּיּוֹת שֶׁהַעֲיֵד - הָרִי אֱלוּ בְּטִלְיָן. אֲבָל נוֹתֵן לְדִין שְׁכָר דִּינוֹ וְלַעֲד שְׁכָר עֲדוּתוֹ. אֵף עַל פִּי שְׁאֵמְרוּ: כְּשֶׁר לְדִין שִׁיטוֹל שְׁכָר, וְלַעֲד שִׁיטוֹל שְׁכָר עֲדוּתוֹ. הַחֲשׂוֹד לְהִיּוֹת נוֹטֵל שְׁכָרוֹ לְהִזוֹת וּלְקַדֵּשׁ - מִימֵיו מִי מַעְרָה וְאֶפְרוֹ אֶפְרַר מְקַלָּה. וְאִם הִיָּה כֶּהֵן - מִטְּמֵאוֹת מִתְרוֹמָתוֹ, וּמֵאֲכִילוֹ, וּמִשְׁקוֹ וּסְכוֹ. וְאִם הִיָּה זֶקֶן - מִרְכִּיבוֹ עַל הַחֲמוֹר, וְנוֹתֵן לוֹ שְׁכָרוֹ כְּפּוֹעַל בְּטַל. אֵף עַל פִּי שְׁאֵמְרוּ: כַּעֲוֹר הַדִּין שֶׁנוֹטֵל שְׁכָרוֹ. הַחֲשׂוֹד עַל הַבְּכוֹרוֹת - אֵין לוֹקְחִין מִמֶּנּוּ עוֹרוֹת צְבָאִים, וְלֹא עוֹרוֹת שְׂאִין עֲבוּדִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לוֹקְחִין הֵימְנוּ עוֹרוֹת שֶׁל נִקְבָּה שְׁלֹא בָּא לְכַלֵּל קִדְשָׁה מַעוֹלָם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הַחֲשׂוֹד לְהִיּוֹת מוֹכֵר תְּרוּמָה לְשֵׁם חֲלִין - אֵין לוֹקְחִין הֵימְנוּ דְּבָר שִׁישׁ בּוֹ זִיקַת תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת, וְחֲשׂוֹד הוּא עַל הַטְּהוֹרוֹת וְעַל הַטְּמֵאוֹת שֶׁבְּתוֹרָה. הַחֲשׂוֹד לְהִיּוֹת מִטְּמֵא לְמַתִּים - נֶאֱמָן הוּא עַל יְדֵי

צִיּוֹן קְבָרוֹת. הַחֲשׂוֹד עַל הַשְּׂבִיעִית - חֲשׂוֹד עַל הַמְעַשָּׂרוֹת. חֲשׂוֹד עַל הַמְעַשָּׂרוֹת - אֵין חֲשׂוֹד עַל הַשְּׂבִיעִית. חֲשׂוֹד עַל זֶה וְעַל זֶה - חֲשׂוֹד עַל הַטְּהוֹרוֹת. יִשְׂרָאֵל חֲשׂוֹד עַל הַטְּהוֹרוֹת - וְאֵין חֲשׂוֹד, לֹא עַל הַמְעַשָּׂרוֹת וְלֹא עַל הַשְּׂבִיעִית. חֲשׂוֹד עַל עֲבוּדַת כּוֹכָבִים - חֲשׂוֹד עַל כָּל מִצְוֹת שֶׁבְּתוֹרָה, וְלֹא לְמַפְרַע אֲלֵא מִכָּאֵן וְלִהְבֵּא, שְׁנֹאֲמַר (בַּמִּדְבָּר טו, כג): "מִן הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה ה' וְהִלָּאָה לְדוֹרֵתֵיכֶם".

ו. כָּל פְּסוּלֵי מְקַדְשִׁין נִמְפְרִין בְּאֵטְלִיז וְנִשְׁחָטִין בְּאֵטְלִיז, וְנִמְכָּרִים בְּלִיטְרָא, חוּץ מִן הַבְּכוֹר וּמִן הַמְעַשֵּׂר, שֶׁהֵנְאָתָן לְבַעֲלִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מִפִּיס אָדָם אֶת עֲצָמוֹ בְּלִיטְרָא בְּכוֹר, לִידַע מַה הִגִּיעוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִצָּא אָדָם אֶת חֲבֵרוֹ בִּירוּשָׁלַיִם, אָמַר לוֹ: מַה אֲכַלְתָּ הַיּוֹם? אָמַר לוֹ: מִן! יוֹדַע שֶׁמִּהֲמַעֲשֵׂר אָכַל, מַה הֵמֵן אֵין לוֹ דָּמִים - אֵף מַעֲשֵׂר אֵין לוֹ דָּמִים. אָמַר לוֹ: קִיץ - יוֹדַע שֶׁהַבְּכוֹר אָכַל, מַה הִקִּין נִמְכָּר בּוֹזֵל, אֵף הַבְּכוֹר נִמְכָּר בּוֹזֵל. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין נִמְנִין עַל הַבְּכוֹרוֹת אֲלֹא הַכֹּהֲנִים בְּלִבְדָּה, וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: אֵף יִשְׂרָאֵל. רַבִּי עֲקִיבָה מִתִּיר אֶפְלוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים יב, טו): "כַּצְּבִי וְכֵאֱלִיל". בְּשֶׁר בְּכוֹר, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין מֵאֲכִילִין אוֹתוֹ לְנִדּוּת, וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: מֵאֲכִילִין אוֹתוֹ לְנִדּוּת. בְּכוֹר שֶׁאֲחֻזוֹ דָּם - אֵין מְקִיזִין לוֹ אֶת הַדָּם בְּמִקּוֹם שֶׁעוֹשֶׂה בּוֹ מוֹם, אֲבָל מְקִיזִין לוֹ אֶת הַדָּם בְּמִקּוֹם שְׂאִין עוֹשֶׂה בּוֹ מוֹם; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵף נִשְׁחַט עַל אוֹתוֹ הַמוֹם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֶפְלוּ מֵת - אֵין מְקִיזִין לוֹ אֶת הַדָּם. הִיָּה בְּכוֹר, בְּעִטּוֹ וְעֵשֶׂה בּוֹ מוֹם, אִם נִתְּפָן לְכָד - אֲסוּר, וְאִם לֹא - מֵתָר. כָּל הַמוֹמִין הֵרָאוּן לְבֵא בִּידֵי אָדָם - רוֹעֵי יִשְׂרָאֵל נֶאֱמָנִין. רוֹעֵי כֹהֲנִים - אֵין נֶאֱמָנִין. חֲזוֹר לומר: נֶאֱמָן הוּא עַל שֶׁל חֲבֵרוֹ וְאֵין נֶאֱמָן עַל שֶׁל עֲצָמוֹ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן כְּפּוֹסָאי אוֹמֵר: אֵין שׁוֹחֲטִין אֶת הַבְּכוֹר אֲלֵא עַל פִּי שְׁנַיִם. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֶפְלוּ

בְּנוּ וְאָפְלוּ בְתוֹ. רַבִּי אוֹמֵר: אֶפְלוּ עֲשֶׂהָ
 בְּתוֹךְ הַבַּיִת - אֵין נְאֻמֵּינִן, שְׁחָשׂוּד עַל הַדְּבָר
 לֹא דָנוּ וְלֹא מְעִידוּ. אֵין שְׁמִין בְּכוֹרוֹת
 תְּמִימִין לְיִשְׂרָאֵל, אָבֵל שְׁמִין לְהֵן בְּכוֹרוֹת
 בְּעֲלֵי מוּמִין. שְׁמִין בְּכוֹרוֹת תְּמִימִין לְכַהֲנִים,
 וְאֵין צְרִיף לֹמֵר בְּעֲלֵי מוּמִין. אֵין רוֹאֵין אֶת
 הַבְּכוֹרוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וְאִם אָמַר לוֹ: 'כֹּהֵן
 שְׁלַחְנִי אֶצְלָךְ', אוֹ שִׁירַשׁ אֶת אָבִי אִמּוֹ כֹּהֵן -
 רוֹאֵין. כֹּהֵן כָּשֶׁר שֶׁהִיָּה רַעָה צֹאנּוֹ שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל - לֹא יֹאמֵר לוֹ 'תֵּן לִי אֶת הַבְּכוֹרוֹת
 הַלְלוּ', אֲלֵא אוֹמֵר לוֹ: 'אַרְבָּעָה טְמֵאִין
 שְׁבַעֲדָרְךָ' - תָּנִם לִי! כָּל הַבְּכוֹרוֹת אָדָם מִתִּיר
 חוּץ מִבְּכוֹר עֲצָמוֹ. רוֹאֵה הוּא קִדְשִׁיו
 וּמַעֲשָׂרוֹתָיו שֶׁל עֲצָמוֹ. וְנִשְׁאֵל הוּא עַל
 הַטְּמֵאוֹת וְעַל הַטְּהָרוֹת שֶׁל עֲצָמוֹ.

ז. הַעוֹשֶׂה מוּם בְּכַעַל מוּם - הָרִי זֶה לּוֹקֵה אֶת
 הָאֲרָבָעִים. הַמְחַמֵּץ אֶת הַמְחַמֵּץ הָרִי זֶה
 לּוֹקֵה אֶת הָאֲרָבָעִים. מְסַרֵס אֶת הַמְסַרֵס - הָרִי
 זֶה לּוֹקֵה אֶת הָאֲרָבָעִים. מוּם שְׁבַגְלוּי - הָרִי
 זֶה יִשְׁחַט עַל פִּי שְׁלִשָּׁה בְּנֵי הַכְּנָסֶת; דְּבָרֵי
 רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֶפְלוּ רְגֵלוֹ
 קְטוּעָה וְעֵינוֹ סְמוּיָה - לֹא יִשְׁחַט אֲלֵא עַל פִּי
 מְמַחָה.

<p>21</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>א 1</p>	<p>Rosh Chodesh Sivan ראש חודש סיון, מה לעומר עלות השחר 4:21 נץ החמה 5:34 סו"ז קר"ש - מג"א 8:37 סו"ז קר"ש - גר"א 9:13 סו"ז תפלה - מג"א 10:02 סו"ז תפלה - גר"א 10:26 שקיעה 8:11 צה"כ לשיטת ר"ת 9:24 בבלי: גיטין ו • ירושלמי: שביעית ו • תוספתא: חלין ז ב"ך: דברי הימים ב טו-טז • רמב"ם: דעות ז</p>
<p>22</p>	<p>שני Monday</p>	<p>ב 2</p>	<p>מה לעומר עלות השחר 4:21 נץ החמה 5:34 סו"ז קר"ש - מג"א 8:36 סו"ז קר"ש - גר"א 9:12 סו"ז תפלה - מג"א 10:02 סו"ז תפלה - גר"א 10:26 שקיעה 8:12 צה"כ לשיטת ר"ת 9:25 בבלי: גיטין ו • ירושלמי: שביעית ז • תוספתא: חלין ח ב"ך: דברי הימים ב יז-יח • רמב"ם: תלמוד תורה א</p>
<p>23</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>ג 3</p>	<p>מה לעומר עלות השחר 4:20 נץ החמה 5:33 סו"ז קר"ש - מג"א 8:36 סו"ז קר"ש - גר"א 9:12 סו"ז תפלה - מג"א 10:02 סו"ז תפלה - גר"א 10:26 שקיעה 8:13 צה"כ לשיטת ר"ת 9:26 בבלי: גיטין ז • ירושלמי: שביעית ח • תוספתא: חלין ט ב"ך: דברי הימים ב יט-כ • רמב"ם: תלמוד תורה ב</p>
<p>24</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>ד 4</p>	<p>מה לעומר עלות השחר 4:19 נץ החמה 5:32 סו"ז קר"ש - מג"א 8:36 סו"ז קר"ש - גר"א 9:12 סו"ז תפלה - מג"א 10:01 סו"ז תפלה - גר"א 10:25 שקיעה 8:14 צה"כ לשיטת ר"ת 9:27 בבלי: גיטין ח • ירושלמי: שביעית ט • תוספתא: חלין י ב"ך: דברי הימים ב כא-כב • רמב"ם: תלמוד תורה ג</p>
<p>25</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>ה 5</p>	<p>ערב שבועות, מט לעומר עלות השחר 4:19 נץ החמה 5:32 סו"ז קר"ש - מג"א 8:36 סו"ז קר"ש - גר"א 9:12 סו"ז תפלה - מג"א 10:01 סו"ז תפלה - גר"א 10:25 שקיעה 8:14 צה"כ לשיטת ר"ת 9:27 בבלי: גיטין ט • ירושלמי: שביעית י • תוספתא: בכורות א ב"ך: דברי הימים ב כג-כד • רמב"ם: תלמוד תורה ד</p>
<p>26</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>ו 6</p>	<p>1st Day Shavuos עלות השחר 4:18 נץ החמה 5:31 סו"ז קר"ש - מג"א 8:35 סו"ז קר"ש - גר"א 9:11 סו"ז תפלה - מג"א 10:01 סו"ז תפלה - גר"א 10:25 שקיעה 8:15 צה"כ לשיטת ר"ת 9:28 בבלי: גיטין י • ירושלמי: שביעית יא • תוספתא: בכורות ב ב"ך: דברי הימים ב כה-כו • רמב"ם: תלמוד תורה ה</p>
<p>27</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>ז 7</p>	<p>2nd Day Shavuos / Yizkor עלות השחר 4:17 נץ החמה 5:30 סו"ז קר"ש - מג"א 8:35 סו"ז קר"ש - גר"א 9:11 סו"ז תפלה - מג"א 10:01 סו"ז תפלה - גר"א 10:25 שקיעה 8:16 צה"כ לשיטת ר"ת 9:29 בבלי: גיטין יא • ירושלמי: שביעית יב • תוספתא: בכורות ג ב"ך: דברי הימים ב כז-כח • רמב"ם: תלמוד תורה ו</p>

וְעַר עֵס לְעֶרְנֵט אוֹיֵפֶן קוֹל וְעַמַּת זֹכֶה זֵיִן צוֹ לֵאנְנֵעַ יֶאֱרָךְ אוֹן דִּי תוֹרָה וְעַמַּת
 זֵיִךְ הַאֲלֵטָן בֵּיִי אֵיִם.
 (סְפָר הַמִּדּוֹת אוֹת לְיַמּוֹד סִיּוֹן מ"ז)